VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK

Preberite si prispevek pod naslovom Narave ne moreš ugnati na strani 5

Koliko takšnih jarkov je izkopanih v pokrajini ob Muri. Močvirja spreminjajo v obdelovalna polja. Ali nimajo še kakšnih drugih posledic, bolj negativnih? Bodo zaradi njih v sušnih obdobjih večje suše in ob deževnih večje poplave kot doslej?

VESTNIK

YU ISSN 0351-6407

Murska Sobota, 22. novembra 1990 ● Leto XLII ● Št. 45 ● Cena 10 din

Samoprispevek = darilo — odcepitev = usoda! Str. 5

POMURSKO GOSPODARSTVO

S pogrebno koračnico na ustih

V sakdanja politična dogajanja že lep čas usmerjajo pozornost ljudi od katastrofalnega gospodarskega položaja. Po drugi strani pa nam vedno bolj kruli v želodcih in življenje iz rok v usta nas je že dodobra potrlo. Trepetamo za plače, ki nas spravljajo v obup, hkrati pa smo veseli, da jih sploh še dobimo.

In medtem ko politiziramo za vsakim oglom, naše gospodarstvo vse bolj tone v nevarne globine pogube. Nizka storilnost in zmanjševanje fizičnega obsega industrijske proizvodnje (v devetih mesecih letos je bil v Pomurju za 3,5 odstotka manjši kot v enakem obdobju lani, v Sloveniji pa se je zmanjšal kar za 10,6 odstotka) pehata gospodarstvenike v pesimistične in nič kaj obetavne vode. Največje težave ima kovinskopredelovalna industrija, v porastu pa je grafična. V pokrajini ob Muri je v devetih mesecih letos precej narasel uvoz (za 41 odstotkov v primerjavi z enakim obdobjem lani), vendar je izvoz še vedno nekoliko večji (za 174 mio din). 69 pomurskih podjetij je v devetih mesecih »pridelalo« za 234 milijonov dinarjev izgub in trikrat manjšo akumulacijo. Naša podjetja še vedno v precejšnji meri financirajo svoje kupce, kajti ti so pomurskim gospodarstvenikom dolžni skoraj dvakrat toliko, kot znašajo obveznosti pomurskega gospodarstva do dobaviteljev. Rožnato ne gre niti zasebnikom (baje so izvzeti trgovci, ki na veliko uvažajo blago za široko porabo), virov financiranja ni, stečaji so na obzorju, gospodarstvo je prepuščeno samo sebi . . .

Pomurci smo v tričetrtletju na mesec dobili v povprečju 4.394 dinarjev, kar je za več kot 11 odstotkov manj od slovenskega povprečja. Naj ob vsem tem torej začnemo mrmrati pogrebno koračnico? Intonacije skorajda ne moremo zgrešiti!

Lidija Kosi

JE REŠITEV V STEČAJU?

Usoda soboške Panonije ostaja negotova. Blokada žiroračuna grozi s stečajem. Začasne rešitve ne vodijo k dokončni ureditvi položaja. Vprašanje zaupnice najodgovornejšim.

Težav, ki spremljajo soboško Panonijo že vrsto let, ne kaže ponavljati, saj smo se o njih že večkrat razpisali, velja pa zapisati, da so se te v zadnjem času tako zaostrile, da le redki optimisti še verjamejo v njihovo rešitev. Ne moremo sicer trditi, da teh ni, vendar bodo te bolj ali manj boleče za prenekaterega delavca tega 600-članskega podjetja. Dosedanji sanacijski programi dolgoročnih rešitev niso zagotovili, saj so bili naravnani predvsem na reševanje trenutnih težav in niso posegali k odpravljanju vzrokov za njihov izvor. Pretiranemu — in lahko bi dejali tudi nenačrtnemu zaposlovanju v preteklosti ni sledilo uvajanje ustreznih in kakovostnih proizvodnih programov, in ko so se razmere na tržišču začele zaostrovati, se jim je to seveda maščevalo.

Razmere v Panoniji so se še posebno zaostrile po polletju, ko so jih začele spremljati še naraščajoče likvidnostne težave, blokada žiroračuna, ki je ob koncu minulega tedna dosegla že 43 dni, pa Panoniji grozi s stečajem. Prav tega pa se delavci najbolj bojijo, zato tudi ne preseneča nervoza med zaposlenimi, ki zahtevajo in iščejo najrazličnejše poti iz težkega položaja. Najbolj dejaven je seveda sindikat kot zaščitnik delavcev, kaže pa, da slednji tudi vedno manj zaupajo najodgovornejšim v podjetju, ki da so jih že nekajkrat prepeljali žejne čez vodo.

Na predlog sindikalne organizacije je delavski svet podjetja konec oktobra sprejel nekaj sklepov, izvršni odbor sindikata pa je 6. novembra sklenil, da bodo — če sklepi ne bodo realizirani — delavci svoj protest manifestirali z enodnevno stavko. V omenjenih sklepih so zahtevali sklic skupne seje delavskega sveta in izvršnega odbora sindikata Panonije, za katero mora biti pripravljen pisni program kratkoročne sanacije, s katero bi se izognili stečaju, in dolgoročni program, ki bo vzpostavil normalno poslovanje podjetja. Prav tako se zahteva od delavskega sveta glasovanje o zaupnici direktorju podjetja (to glasovanje je bilo enkrat že preloženo), v primeru, da svoj odstop ponudi posamezni član strokovnega kolegija ali celotni kolegij, pa mora delavski svet glasovati o vsakem članu posebej. Rok za izvedbo teh sklepov se je iztekel 16. novembra in čeprav do njihove realizacije ni prišlo, tudi napovedane stavke 9. novembra v Panoniji ni bilo. Vse skupaj se je končalo z zborom delavcev, ko je ponovno prevladalo mnenje, da rešitev za podjetje je, vendar imamo občutek, da spet le začasna in se bodo razmere že kmalu manifestirale v še težji obliki. So pa tudi takšni, ki očitajo odgovornim, da podjetje zavestno vodijo v stečaj, saj bi se tako najenostavneje rešili presežkov delovne sile. Da ti presežki so, je dejstvo, vendar ne le v proizvodnji, pač pa tudi v režiji. Odpravljati pa jih bo potrebno začeti, saj so tako imenovani prisilni dopusti, ki se vlečejo že skozi vse leto, gotovo neustrezna rešitev in so le še dodatno breme v poslovanju podjetja. Nerealno pa je tudi pričakovati, da bi bil v tem trenutku in v težavah, kakršne so v gospodarstvu, kdorkoli sposoben zagotoviti dovolj dela za vse delavce.

Po vsem tem, kar se je v zadnjem času dogajalo v Panoniji, ostajamo tako še naprej pesimisti, saj ne verjamemo, da bi se razmere bistveno spremenile in negotova usoda zaposlenih se bo po vsej verjetnosti še nadaljevala. Ne bo pa mogla trajati v nedogled in rešitve, takšne ali drugačne, bodo morale priti, pa čeprav to komu ne bo prav.

Ludvik Kovač

STANARINA, KI VZNEMIRJA

Zaradi nepravilnega in netočnega tolmačenja odločitve soboškega izvršnega sveta v sredstvih javnega obveščanja o povečanju stanarin za zadnja dva meseca — mnenje predsednika vlade — je le-ta sklical tiskovno konferenco. Kot je povedal, tudi zato, da bi predstavil drugo plat zgodbe, le to, ki jo je soboški Svobodni sindikat v časopisju. Vlada se pri sprejemanju povišanja stanarin ni odločala na pamet. V svoji politiki in odločitvi je upoštevala priporočilo iz republike ter izračun, da naj bi stanarine do konca leta dosegle 3,40 odstotka revalorizirane vrednosti stanovanjskega sklada. Sedanji delež stanarin namreč ne zadošča niti za enostavno reprodukcijo in boljše vzdrževanje stanovanj. Pri tem so upoštevali tudi cene kvadratnega metra stanovanj drugje po Sloveniji (soboška občina je v tem v drugi polovici seznama) ter rast osebnih dohodkov. Odstotek povišanja pa je med občinami različen predvsem zaradi različnega izhodišča.

Povedanemu in izračunom lahko verjamemo, tudi temu, da je vlada dolžna skrbeti za stanovanjski sklad in obnovo le-tega, res pa je tudi, da bodo ljudje težko plačali (seveda ne vsi) za 65 odstotkov povečano stanarino v novembru (cena kvadratnega metra 15,61 dinarjev) ter še 40 v decembru (kvadratni meter 21,85 dinarjev). Na strani teh je tudi soboški Svobodni sindikat, ki že sprejema sklepe nekaterih stanovanjskih svetov, da bodo bojkotirali plačilo stanarine ter podjetij, ki predlagajo spremembo sklepa izvršnega sveta. Povišana stanarina namreč pomeni ob statistično dokazanem padanju realne vrednosti osebnih dohodkov precejšnjo družinsko obremenitev.

Soboška vlada je pri povišanju stanarin upoštevala ekonomsko plat (stanarine pokrivajo le 1,45 odstotka revalorizacijske vrednosti stanovanjskega sklada in bi s povišanjem stanarin brez upoštevanja inflacije na koncu leta znašala 3,15), da bi zagotovila osnovno vzdrževanje. Ali je upoštevala tudi socialni trenutek? Vprašanje za takšne in drugačne komentarje.

mh

DNEVI nakupa kristala v BLAGOVNICI Potrošnik M. Sobota

IZKORISTITE 10%

POPUST PRI GOTOVINSKEM PLAČILU BRUŠENEGA KRISTALNEGA STEKLA OD 19.11. do 28.11.1990

V TEM ČASU NA ODDELKU GOSPODINJSKIH POTREBŠČIN NASLEDNJE STORITVE:
- GRAVIRANJE NA STEKLO,
- OBLKOVANJE POSOD IZ STEKLENIC.
- POPRAVILO STEKLENIH IZD.

UGODEN NAKUP VAM PRIPOROČAJO

Rogaška® kristal

STEKLO Ljubljana

GRADITELJI POZOR!

GREDIS d. o. o.
Nova vas Rok, R. Končara 18 — Čakovec,
tel.: (042) 811 685, podjetje za proizvodnjo in prodajo:
● stropni nosilci
● stropna polnila
● in ostali gradbeni material
Delovni čas od 7. do 16. ure.
● zelo ugodne cene ● dobava takoj ● večje količine dostavimo na dom brezplačno

ATRIUM LJUTOMER tel. 82 455

KATALOŠKA PRODAJA POHIŠTVA

Jože Hamler ima že čez devetdeset let. Vse prihranke mu pobere kurjava. Kako bo to zimo?

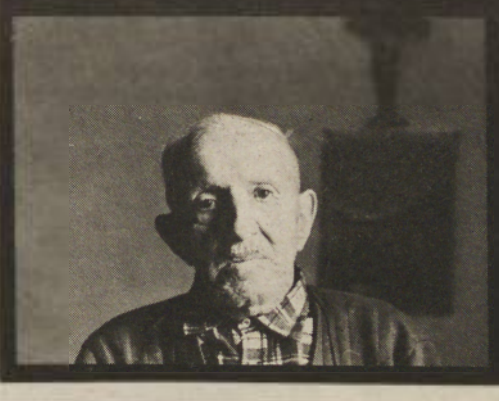

LETA GROZIJO HIŠI IN LJUDEM Str. 17

Vestnikov koledar

22. nov., četrtek, CILKA
23. nov., petek, KLEMEN
24. nov., sobota, JANEZ
25. nov., nedelja, KATARINA
26. nov., ponedeljek, VALERIJ
27. nov., torek, ZDRAVKO
28. nov., sreda, JAKOB

Ob koncu tedna bo nestalno vreme z občasnimi padavinami, razmeroma toplo bo.

— Če na sv. Cecilijo hudo grmi, dosti pridelka kmet ob letu dobi.

— Sveta Kata sneg pred vrata.

VREME

ULIČNA VOJNA V BERLINU — Dva brezdomca odnašata z »bojišča« težko ranjenega sotrpina in »soborca«. Javnost, politiki in policija, ki je morala zaradi nasilno vseljenih prebivalcev vzhodnoberlinske četrti Friedrichshaim posredovati celo z oklepnimi vozili, so zaprepadeni z nasiljem militantnih skupin, ki izražajo voljo po ubijanju. (Telefoto: Reuter)

KAJ PRAVI MARKOVIČ?

— Čeprav je razkrita vsa globina problemov in krize, so prvi rezultati gospodarske reforme pozitivni.

— Večstrankarske volitve so začetek izgradnje novega političnega sistema in nove Jugoslavije, moderne, učinkovite in pravne parlamentarne države.

— Nedeljiv del političnih sprememb je gospodarska reforma, ki je naša edina alternativa, čerpav jo nekateri poskušajo ustaviti s kršenjem jugoslovanske ustave.

— Volitve v zvezno skupščino bi omogočile mirne pogovore o bodoči Jugoslaviji.

— Prihodnje leto bo mesečna inflacija 1,5-odstotna, še naprej konvertibilni dinar v razmerju 1:7 v odnosu do marke in nov denar iz tujine.

Skrivni sestanek Stalin–Hitler?!

Sovjetski časopis Komsomolska pravda poroča, da sta se tik pred začetkom vojne, oktobra 1939, v zahodnoukrajinskem mestu Lvovu skrivaj sestala Stalin in Hiler in podpisala vojno zvezo, s katero sta nadomestila dogovor o nenapadanju. Ta dokument je našel dolgoletni šef ameriškega zveznega raziskovalnega biroja Edgar Hoover v ameriškem »nacionalnem arhivu«. Po teh podatkih sta se Stalin in Hitler sestala 17. oktobra 1939, po skupni nemško-sovjetski vojni proti Poljski, Stalin pa je 25. decembra v telegramu Ribbentropu pisal o prijateljstvu, »okrepljenem s krvjo«. Sovjetski raziskovalec Nadzafov pravi, da sedaj lahko jasneje razmišljamo, zakaj je Stalin Hitlerjev napad na ZSSR 22. junija 1941 dočakal nepripravljen in kasneje pisal, da je Nemčija »grobo kršila« sporazum.

Večstrankarske volitve

Kaže, da se strasti po nedavnih večstrankarskih volitvah v Makedoniji umirjajo in se poraženi zavedajo, da se bodo morali sprijazniti z izidi volitev. Ob vsem tem pa je jasno, da bo morala večina kandidatov v drugi krog volitev. Za zdaj si je sedeže v prihodnjem makedonskem enodomnem večstrankarskem parlamentu zagotovilo 9 poslancev, in sicer štirje iz vrst Zveze komunistov Makedonije — Stranke za demokratično preobrazbo, trije iz albanske stranke Za demokratični napredek ter po eden iz Zveze reformskih sil in Socialistične stranke.

Že konec minulega tedna pa so bile večstrankarske volitve tudi v Bosni in Hercegovini. Od njihovega izida bo v mnogočem odvisna nadaljnja usoda Jugoslavije, pravijo opazovalci.

Tudi Norveška ima »železno lady«

V Norveški so ženske znova prevzele oblast. To je eden od odmevov po izvolitvi nove vlade na čelu s premierko Gro Harlam Brundtland. V njenem socialdemokratskem kabinetu je od 19 ministrov kar 9 žensk, po čemer je Norveška nekaj posebnega v svetovnem merilu. Energična Gro, ki jo imenujejo norveška »železna lady«, in je že vrsto let najpopularnejša političarka v tej skandinavski državi, je ostala dosledna svojim načelom, podobno kot že dvakrat poprej, ko je prevzemala krmilo države. Zaupala je ženskim sodelavkam, ne meneč se za opazke moških o političnem feminizmu. Največji odmev je doživela izvolitev popularne pevke Ase Klevaland, ki je bila predstavnica Norveške na Pesmi Evrovizije, za ministrico za kulturo.

Še en razhod z Moskvo

Po nedavnih volitvah v vrhovni sovjet Gruzije je zmagal opozicijski blok Svobodna Gruzija. Voditelj Zviad Gamsahurdija napoveduje popolno suverenost republike in razhod z Moskvo. Ker večina rusko govorečega prebivalstva nasprotuje pretrganju stikov z Moskvo, opazovalci napovedujejo možnost mednacionalnih konfliktov.

Volitve v republiški parlament so bile prvič v 72 letih večstrankarske, 250 poslancev pa so volili izmed 2047 kandidatov. Voditelj bloka, 55-letni Zviad Gamsahurdija, je prepričan, da bo drugi krog volitev samo še utrdil rezultate, ki zagotavljajo dvotretjinsko večino v parlamentu. Takšna večina je namreč potrebna za spremembo republiške ustave, po besedah Gamsahurdije pa sta v osredju zlasti popolna suverenost republike in takojšen razhod s centrom. SSR Gruzija bi se poslej imenovala samo še Republika Gruzija, zakosnke spremembe pa naj bi med drugim omogočile takojšnjo razprodajo državnih podjetij.

Krška nuklearka pred zaprtjem

Srečanje medrepubliške koordinacije Slovenije in Hrvaške za jedrsko energijo, ki je potekalo v Ljubljani, je nedvoumno pokazalo, da bo zapiranje jedrske elektrarne v Krškem dosti bolj težavno, kot je sprva kazalo. Slovenski izvršni svet je namreč predlagal spremembo sporazuma o graditvi skupne jedrske elektrarne v Krškem, ki datira še iz leta 1970. To pa je hrvaška stran vzela bolj na znanje, kot kaj več. Znano je, da je slovenska vlada rok dokončnega zaprtja jedrske elektrarne v Krškem začrtala do leta 1995. Zato naj bi določili način financiranja, skladiščenja in trajnega odlaganja izrabljenega goriva v naši edini jedrski elektrarni, s čimer je povezano odlaganje radioaktivnih odpadkov.

To pomeni tudi potrebo po oblikovanju skladov obeh republik, iz katerih bosta financirali stroške, povezane z odlaganjem omenjenih odpadkov. Po tem predlogu bi iz omenjenega sporazuma črtali že pred 20 leti načrtovano skupno drugo jedrsko elektrarno. Do prihodnje seje medrepubliške koordinacije bo tudi hrvaška stran morala jasno povedati svoja stališča do zapiranja nuklearke v Krškem.

Iz Beograda piše

»Sprava je možna samo med Srbi: onimi Srbi, ki so od nekdaj bili in ostali rodoljubi, in onimi Srbi, ki so bili komunisti, pa so se zavedli in vrnili na srbsko pot,« je zapisal profesor Petar Pavlović v Srbski borbi, ponatisnila pa ga je Srpska reč Vuka Draškovića v rubriki Emigrantski tisk, zato je razumljiv sklep omenjenega pisca: »Toda ni in nikdar ne bo možna sprava med Srbi z ene in komunisti in komunističnimi emisarji z druge strani.«

Takšna (ne)spravljivost je tem bolj zagrizena, kolikor bolj zamenjujejo politične stranke narod z nacionalizmom in kolikor bolj gradijo svojo prihodnost na orožju. Srpska reč je objavila, v isti številki (5. novembra) dolge sezname med vojno pobitih četnikov, ne pa tudi partizanov, v deklaraciji pa obljublja: sprav0, razum in ljubezen ter oznanja: »Milošević nas je izdal!«

Dobrica Ćosić, književnik, ki je nedavno dobil Njegoševo nagrado za književnost, pa se ni mogel izogniti političnim razlagam, ki Črnogorcem sploh niso všeč, in je o spravi v nekem televizijskem intervjuju dejal, da je sprava smiselna v ustvarjanju svobod, ki premoščajo vsa nasprotja preteklosti . . .

Tako nekako ga je bilko mogoče razumeti, toda podaritev nagrade za gradnjo stare kapelice Njegoševemu spominu na mestu novega mavzoleja, je le bilo vračanje preteklosti . . .

Narodne sprave so nemara ta trenutek zgolj politične manipulacije z narodi, saj nam je spravljivost med narodi najbolj potrebna, če se hočemo zares izogniti »spravi« po načelu močnejšega.

K sreči je veliko političnih strank v Srbiji — kot kaže predvolilno prikazovanje njihovih programov — razpoloženih za premeščanje skrajnosti najbolj sprtih struj v tej deželi, z dogovarjanjem o vsem,

Spravljivost

kar se zdi nerešljivo, čeprav je očitno, da so to najmanj množične stranke in da jih je očitno mnogo preveč, če vemo, da presegajo številko 50.

Enega takih mostov je ponudila stranka Jugoslovanov za Srbijo, ki da je našla tretjo rešitev med alternativo konfederacije federaciji: z regionalizacijo Jugoslavije (menda na petintrideset regij) naj bi bilo mogoče prevladati nasršene nacionalizme in nacionalistične delitve, tudi med razvitimi in nerazvitimi, ker da naj ne bi bilo več občine, ki se ne more sama razvijati . . .

Sprava in spravljivost vsekakor nimata zgolj nekakšnih moralnih izhodišč, saj so se doslej pokazale najbolj nepremostljive materialne različnosti udeležencev razgovorov o prihodnosti skupnega življenja narodov in narodnosti. Dolgove si je pač najtežje razdeliti, ker se jih vsakdo enako strastno otepa.

Globlje od tega je vprašanje, kako je mogoče zanesljivo iti v prihodnost — tako posameznikom kod narodnostim in narodom, kakorkoli se že imenujejo. Onim, ki niso zagreti za spremembe za vsako ceno, je že od zdavnaj jasno, da umreti za neko stvar, pa naj je še tako sveta, sploh ni največja žrtev. Težje in odgovorneje je živeti za stvar, ki je smisel življenja, in mukotrpno delati tako, da bo ta stvar obveljala za svetost življenja.

Prav zdaj smo v časih jokanja nad grobovi žrtev vseh vrst in paradiranja nad grobišči padlih za svobodo, ki je še vedno nismo doživeli, morda jo bodo ljudje prihodnosti, ko bodo minili časi ukvarjanja z mrtvimi, pač zaradi ukvarjanja z živimi in zagotavljanja življenja, v katerem nihče ne bo grozil ne s sramotno ne s častno smrtjo.

Žalostno je pač, da se moramo dandanes zopet bolj ukvarjati s preživetjem kot pa z življenjem, ki bi nam bilo v zadovoljstvo. Pomanjkanje vizije življenja dostojnega človeka nas res mnogo bolj skrbi kot karkoli drugega, saj se za vsakdanji kruhek še kolikor toliko znajdemo. Najteže se pač sprijaznimo s tem, da prihodnjim generacijam nismo sposobni zagotoviti nič boljšega od sedanjika, a to je sprava, ki si je nikakor ne želimo. Tako spravljivost pa nam kar naprej vsiljujejo tudi pod krinko svetosti življenja.

Viktor Širec

globus

TOKIO — Na Japonskem so z velikim bliščem okronali cesarja Akita. Parade razkošja, kakršne ne pomnijo, so se udeležile številne delegacije iz jih držav, med njimi tudi SFRJ. Pri kronanju pa so protestirale levicarske organizacije.

VARŠAVA — Na predsedniških volitvah, ki bodo na Poljskem 25. novembra, ima največ možnosti za zmago Lech Walensa. To kažejo ankete, po katerih je najresnejši protikandidat Maszowiecki.

BOGOTA — Najmanj 21 oseb je bilo ubitih v enem od najostrejših spopadov med vojsko in gverilci v Kolumbiji v zadnjih letih. Po večurnih bojih so se gverilci umaknili.

RIM — Sovjetski predsednik Michail Gorbačov se je konec tedna mudil na krajšem obisku v Italiji, kjer je podpisal sovjetsko-italijanski sporazum o prijateljstvu in sodelovanju.

DUBLIN — Senzacionalna zmaga odvetnice Mary Robinson, kandidatke majhne levičarsko usmerjene laburistične stranke, na predsedniških volitvah v Irski. S tem je razbila kalup dveh glavnih irskih strank, ki dominirata že 70 let.

MOSKVA — Predsednik Ruske federacije Boris Jelcin se je v pogovoru s predsednikom Sovjetske zveze Michailom Gorbačovom zavzel za ustanovitev koalicijske vlade narodne enotnosti, kar naj bi ta sprejel.

TEHERAN — Iranski zunanji minister Velajati je sprejel svojega jugoslovanskega kolega Budimirja Lončara. Govorila sta o najaktualnejših mednarodnih vprašanjih, še posebej o krizi v Perzijskem zalivu in izboljšanju dvostranskega sodelovanja.

BRUSELJ — Široke diplomatske pobude, ki jih je sprožila Evropska skupnost v prizadevanjih, da mednarodna skupnost prisili Saddama Huseina, da bi izpustil talce, je med državami severne Afrike naletela na dokaj omahljivost.

PARIZ — Demonstriralo je 200 tisoč učencev srednjih šol, ki so zahtevali boljše pogoje šolanja. V neredih je bilo veliko ranjenih.

globus

DRŽAVA ZAROT IN POKOLOV

Ali je Italija prišla do »ure resnice«? Securitate je bila v primerjavi z njimi amatersko moštvo! Vzporedno organizacijo je ustanovila in financirala CIA. Teh nekaj stavkov iz ekskluzivnega poročila Emidia Bruna je dovolj zgovornih za globje razmišljanje.

Kako razložiti bralcu, ki ni Italijan, 30-letno zgodovino zarot, poskusov državnih udarov, terorizma, pokolov, smrti, ki so jo sejali po trgih in vlakih ter po ulicah? Kje začeti, da bi pojasnili, zakaj je bilo na tisoče nedolžnih ljudi pobitih, ranjenih in pohabljenih? Kakšne besede naj bi uporabili, da bi opisali bolečino in jezo sorodnikov žrtev? Ni lahko, zlasti ne zdaj, ko je javno mnenje močno pretreslo odkritje, ki so ga objavili v dokumentu predsednika Andreottija. Namenil ga je »komisiji za pokole« parlamenta republike. Italija je edina država na svetu, ki je zakonsko ustanovila parlamentarno komisijo, ki se ukvarja s pokoli, ki jih ni nikoli nihče kaznoval.

Zdaj je znano, da so obstajale številne tajne organizacije, ki naj bi branile koristi republike in državljanov in ki so jih večkrat reorganizirali. Vendar te niso varovale republike, temveč so pripravljale pokole, plačevale teroriste in varovale ubijalce, te pa so praviloma skrivala sodišča, ki so raziskovala njihove zadeve. Bolje in bolj znanstveno rečeno, to so bile vzporedne službe, ki jih je organizirala in financirala CIA iz ZDA.

Milijoni Italijanov pa so se v vseh teh letih spraševali, kako je mogoče, da se pojavljajo bombe in rdeči terorizem natančno takrat, kadar je kazalo, da bo prevzela vlado levica. Kako je mogoče, da so se preiskovalci in sodniki vselej znašli pred zidom molka prav tam, kjer bi jim morali pomagati pri tajnih službah.

Toda navzočnost teh tajnih služb so kljub vsemu dokazali pri najhujšem terorističnem prelivanju krvi, pri pokolu na trgu Fontana decembra 1969 in na železniški postaji v Bologni leta 1980.

Zakaj je Andreotti izročil »komisiji za pokole« dokument, v katerem je potrjeno, da je bila v Italiji v sporazumu s tajnimi oddelki NATO vojaška organizacija, ki naj bi delovala v primeru okupacije z Vzhoda. Andreottijevo izjavo, da so to organizacijo razpustili že leta 1972, je postavil na laž njegov partijski kolega De Mita, ki je povedal, da je vedel za organizacijo, ki je delovala pod geslom Gladio. To mu je, kot pravi, povedal vodja tajnih služb. Toda Craxi ni vedel o tem ničesar, potem ko je bil štiri leta predsednik vlade. Tudi Spadolini ni vedel nič. Skratka, vsi demokratski krščani niso vedeli ničesar, drugi pa še manj.

V žarišču dogodkov

Pravijo, da so vsa skladišča orožja odstranili, razen sedemnajstih, ki so skrivnostno izginila. Tajna organizacija, ki je bila nemara v okviru tajnih sporazumov celo zakonita, je v Italiji delovala proti levici in je z orožjem ter terorjem branila oblast krščanske demokracije. V zadnjih letih so govorili o »napeti strategiji«. Kdo je upravljal z njo? Sumili so »velikega starca«, ki naj bi bil član tajne masonske lože P 2, v kateri so poznali samo Licio Gellija. V to P 2 so bili vključeni vsi vrhovi različnih tajnih služb, štabi vseh vojaških formacij, skupaj s karabinjerji, televizijskimi direktorji in uredniki dnevnega tiska, pa tudi gospoda iz visokih družbe in političnih krogov. Gelli je bil le stopnica za širšo igro. Zakaj neki ga je Reagan povabil k sebi, ko je priredil prazno kosilo ob svoji izvolitvi.

Sedaj NATO sporoča, da ne vedo ničesar o zadevi Gladio. Italijanski komunisti so zahtevali, naj bi o vsem tem govorili v parlamentu, vendar so bili proti tej razpravi celo socialisti. In kot navaja Emidio Bruni: »Nisem prerok, če napovem, da se pobližuje trenutek, ko bo resena zgodovina Italije. Ključ, ki naj bo novo luč na umor Alda Mora in na vse druge pokole, ki so okrvavili Italijo, Ameriški »oddelki smrti« so prav tisto, kar je Securitate v Romuniji, pobijajo pa tudi skuje in duhovnike. Bukarestanska Securitate je v primerjavi z njimi amatersko moštvo . . .

Plebiscitni izziv

Plebiscit o takojšnji osamosvojitvi Slovenije ima načelno podporo vseh političnih strank, ki so zastopane v republiški skupščini. Zato v tem trenutku ne sme postati prvovrstno politično vprašanje, kdo je dal prvi pobudo zanj, ampak mora biti predvsem čim prej popolnoma jasno, kaj želimo z njim doseči. Razpis plebiscita, kot je na seji republiške ustavne komisije razložil dr. France Bučar, narekuje predvsem dejstvo, da jugoslovanska država, takšna, kakršna je, ne more več delovati in razmere v njej zahtevajo takojšnje ukrepanje slovenskega političnega vodstva.

Predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan se je med pogovorom s Slovenci, ki delajo v zveznih organih, s tem strinjal. Pripomnil pa je, da odločitev o samostojnosti ne sme pomeniti konca pogajanj o prihodnji ureditvi Jugoslavije in o njeni dediščini. Če že gremo v plebiscit, je poudaril Kučan, saj je osamosvojitev skupni cilj vseh slovenskih strank, naj bo ta posel opravljen dostojno.

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Ne brigajo me ne tisti, ki hočejo federacijo, ne tisti, ki so za konfederacijo, z Jugoslavijo imam drugačen načrt. To pravi Ante Marković in misli na način zarote.

(Politika Ekspres — Beograd)

— — —

Če bo Slovenija morala oditi iz Jugoslavije, ne bo odšla pola bosa, temveč bo zahtevala svoj delež jugoslovanskega premoženja.

(Borba — Beograd)

— — —

Ker smo namenjali za vojaške potrebe četrtino proračuna, smo uničili državo in osiromašili ljudstvo. Ali velja to tudi za Jugoslavijo?

(Vjesnik — Zagreb)

Skupščinskih zapletov ni manjkalo

Šest ur trajajoče zasedanje zborov SO Murska Sobota je večkrat zašlo v slepo ulico — Sprejeta osnutka republiške ustave in občinskega samoprispevka ter projekt Goričko — Jože Pojbič razrešen.

Še ena izmed maratonskih sej zborov skupščine občine v Murski Soboti se je začela z zapletom in protestom gasilske organizacije zaradi odstranitve slike maršala Tita iz velike dvorane, kjer je bilo zasedanje. Kljub večkratnim pozivom predsednika skupščine občine Andreja Gerenčerja, da volilci od njih pričakujejo pameten dialog, se je razprava ob delegatskih vprašanjih, odgovorih in pobudah sprevrgla v politično obračunavanje med strankami in poskus delitve ljudi po njihovem verskem prepričanju.

Na skupnem zasedanju so delegati ob kopici odgovorov na vprašanja **Karla Kozica** s prejšnjega zasedanja menili, da so se spustili v preveč osebne zadeve, ki ne sodijo v skupščinske klopi. **Franc Horvat** je opozoril, da naj se s kriminalnimi dejavnostmi ukvarja UNZ, in protestiral proti pisanju **Evgena Emrija**, ki po njegovem skuša spreti katoličane in protestante, ki v soboški občini živijo v slogi in razumevanju. Tudi **Geza Farkaš** je bil proti izrabljanju verskih čustev za grde namene in pripomnil, da mora biti parlament tisto mesto, kjer se bodo našle rešitve za boljše življenje vseh, kajti sicer jim bodo občani kaj hitro izrekli nezaupnico. **Viktor Voršič** s Cankove in **Ernest Eöry** pa sta se razjezila zaradi odstranitve Titovih slik, pri čemer je slednji pripomnil, da do novega dogovora te slike v gasilskih domovih ostanejo. Prof. **Štefan Smej** pa je pripomnil, da so imeli v preteklosti v gasilskih domovih kvečjemu slike sv. Florijana, zaščitnika gasilcev. Nato je **Karel Kozic** priznal, da je sliko odstranil na zahtevo Demosovih poslancev. **Edo Mihalkin** **Ivan Karoli** sta se obregnila ob monopolu Podjetja za ptt promet iz Murske Sobote, ki da v več letih ne more rešiti problema telefonije na terenu. Po mnenju **Josipa Kelemena** nekateri namerno vnašajo razdor in je ta skupščina postala debatni klub, ko vsak svoje iznaša, medtem ko se je **Tonček Gider** vprašal, zakaj so v občini šli v nenormalen dvig cen stanarin. In ko je **Jože Kavaš** začel prebirati pismo sindikata Neodvisnosti — KNSS o krivicah, ki naj bi se zgodile njegovi ženi v soboški bolnišnici, je nekaj delegatov demonstrativno zapustilo dvorano. Ti so se po nekajminutnem prepričevanju vendarle vrnili.

V takem vzdušju so delegati zatem sprejeli informacijo o osnutku ustave Republike Slovenije, pri čemer je bilo opozorjeno, da strankarske razprave ne morejo nadomestiti razprav v KS. Razprava se je ponovno razvnela ob osnutku odloka o razpisu referenduma za uvedbo občinskega samoprispevka, čeprav so bili vsi razpravljalci — teh se je zvrstilo kar 24 — zanj. Po pričakovanju je vsak »spuščal vodo na svoj mlin«. Pokazalo se je, da ostaja še veliko problemov z neasfaltiranimi cestami in šolskimi objekti, nekateri razpravljalci pa so se spotikali tudi ob predlogu za gradnjo nove Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti, kjer pričakujejo finančno pomoč tudi iz drugih pomurskih občin. Sicer pa bo izvršni svet še »potipal« teren, saj bi javna razprava trajala do konca leta.

Precejšnje pozornosti je bil deležen tudi projekt Goričko, ki bo zajel 80 naselij v 18 KS, kjer naj bi omogočili boljše razmere za življenje. Razdeljen je v 5 podprojektov, naletel pa je že na ugoden odmev v republiških krogih, ki bodo zagotovili znaten del denarja. Na ločenih sejah zbora KS in DPZ so sprejeli še nekaj osnutkov odlokov, med njimi o določitvi kulturnozgodovinskih spomenikov in objektov, preimenovanju Jurija v Sveti Jurij, Murska Sobota je dobila novo Sončno ulico, uveljavljen pa je zložbeni postopek v Domanjševcih. Med več kadrovskimi zadevami pa omenjamo le soglasje obeh zborov k razrešitvi načelnika UNZ v Murski Soboti Jožeta Pojbiča in imenovanju Darka Anželja za novega načelnika.

Milan Jerše

O(b) javni tribuni soboškega Demosa

Dr. France Bučar: *»Če pade plebiscit, se začne jugoslovenizacija!«*

Dr. Jože Mencinger: *»Lipa v srcu, marka v žepu!«*

Dobri dve uri sta predsednik slovenskega parlamenta dr. France Bučar in podpredsednik republiške vlade dr. Jože Mencinger odgovarjala na številna vprašanja maloštevilnih udeležencev petkove javne tribune v veliki dvorani občinske skupščine v Murski Soboti. Resda sta bili tema Gospodarski in politični položaj v Sloveniji ter ustava, vendar je zadnji razvoj dogodkov na slovenski in jugoslovanski politični sceni potisnil v ospredje plebiscit oz. referendum za odcepitev Slovenije. Tako kot dan prej na tiskovni konferenci v Ljubljani je tudi tokrat prvi parlamentarec z dvignjenim prstom in zelo natančno opredelil svoj odnos do plebiscita, rekoč, da je zanj samostojnost slovenske države stanje, odcepitev pa proces. Sicer pa je naša republika formalnopravno že odcepljena od Jugoslavije, ni pa še pri denarnih, finančnih in vojaških zadevah. Ponovil je, da sta razloga, ki sta prevladala za odločitev za takojšnji plebiscit, najmanj dva: zamuda pri sprejemanju nove slovenske ustave in gospodarska ter siceršnja ogroženost Slovenije v Jugoslaviji. Peterletova vlada se je primorana bolj ali manj ukvarjati s politiko preživetja. »Smo kot gasilci,« je priznal njen podpredsednik dr. Mencinger in dodal, da ima slovensko finančno ministrstvo vsega 28 ljudi, od tega 12 profesionalcev, medtem ko jih ima angleško kakih tri tisoč — ob normalnem tržnem sistemu gospodarjenja. Zanj je problem odcepitve v 35 milijardah dolarjev dolgov, ki si jih bomo morali razdeliti v Jugoslaviji; seveda pa bo najprej potrebna politična in šele za tem ekonomska odločitev o odcepitvi. »Vendar, če plebiscit oz. referendum pade, se bo začel proces jugoslovenizacije. Markovićev model t. i. moderne federacije pa za nas ni sprejemljiv,« je opozoril dr. Bučar.

Dobršen del vprašanj udeležencev petkove javne tribune se je sukal okrog regionalizacije.

Oba sobesednika sta zatrjevala — sklicujoč se na določila osnutka nove slovenske ustave — da načelo regionalizacije ne zanika državnosti in da bo Slovenija vstopila v Evropo kot samostojen partner in ne prek Beograda. Veliko je bilo izzivov, ki se tičejo kmetijstva, družbenih dejavnosti, socialnega položaja Slovencev in drugih področij; žal otipljivih odgovorov ni moglo biti, kajti manjkali so ustrezni resorni ministri slovenske vlade (na primer prof. dr. Osterc za kmetijstvo), ki jih kaže posebej povabiti na tematsko, vendar ožje in ciljno naravnano javno tribuno. Ni šlo tudi brez sočnejših epizod. Tako je dr. Mencinger, ki kot član Demosove vlade velja za zaščitnika »rdečih direktorjev«, lasten položaj ponazoril s prispodobo, češ, zmerjali so me za desničarja, a sem pristal na levici, ker so me drugi prehiteli po desni strani, položaj slovenskega gospodarstva pa z izrekom: lipa v srcu, marka v žepu. Nekdo iz občinstva pa je predlagal, da bi očitno spolitiziran problem ljubljanske Snage razvozlali tako, da bi poslali v slovensko prestolnico vsaj pet kremenitih Prekmurcev.

Na rob javne tribune dodajmo, da bomo obširnejši pogovor s predsednikom skupščine Republike Slovenije dr. Francetom Bučarjem objavili v prihodnji številki našega časnika.

Branko Žunec

Sklepčnost na sejah naj ne bo izjema

V Ljubljani so se minuli petek sešli člani komisije Skupščine Republike Slovenije za narodnosti. Po daljšem času so bili zopet sklepčni, za kar bodo bolj skrbeli tudi v prihodnje. Na seji ni bilo predsednika komisije Roberta Battellija, ki se je opravičil zaradi sprejema pri predsedniku Slovenije Milanu Kučanu. Razpravljali so o osnutkih zakonov o zavodih ter o imenovanju in razrešitvi poslovodnih organov in o imenovanju delegatov družbene skupnosti v organe upravljanja podjetij in organizacij, ki opravljajo dejavnosti posebnega družbenega pomena. Uvod je podal svetovalec v republiškem sekretariatu za zakonodajo Pavle Svete. Vsa področja družbenih dejavnosti se bodo v prihodnje določala s posebnimi zakoni, zakon o zavodih pa bo le osnova za izdajo področnih zakonov. Ta zakon zajema vse zavode, tako tiste, ki jih bodo ustanovili zasebniki, kot tiste, katerih ustanoviteljі bodo podjetja, društva, skupnosti in drugi. Osnutek zakona o zavodih je pripravil izvršni svet, komisija za narodnosti pa je k petemu členu, ki govori o ustanoviteljih zavodov, predlagala še dodatno besedilo. K zdajšnjemu, da lahko zavod ustanovijo domače in tuje fizične in pravne osebe, so dodali, da lahko na območjih, kjer živijo pripadniki madžarske in italijanske narodnosti, zavode ustanavlja ali soustanavlja tudi narodnostna interesna skupnost. Sicer pa je zakon o zavodih zelo splošen in širok, saj so v njem zajete tako veterinarske postaje kot Slovenska filharmonija. Zakon dopušča tudi dosedanje ustanovitelje zavodov, tudi družbenopolitične skupnosti, kar se bo sicer spremenilo z novo zakonodajo. Vsekakor pa zavodi ostajajo neprofitne organizacije. Če pa že ustvarjajo dobiček, ga ne morejo razdeliti lastnikom, temveč sredstva namenijo za opravljanje dejavnosti, ki je sicer sistemsko financirana.

Člani komisije za narodnosti so tudi menili, naj ravnatelji oz. direktorji opravljajo svoje delo do konca mandata, kajti objava razpisov bi prinesla morebitno zmedo in vzbujala nezaupanje.

Do 5. decembra, ko bo zasedala slovenska skupščina, bodo člani komisije pripravili informacijo o položaju italijanske in madžarske narodnosti, ki naj bi jo obravnavali vsi trije zbori. Obe narodnosti si namreč sploh ne moreta zamisliti, da bi iz nove slovenske ustave izpadel 63. člen, ki ureja pravice njunih pripadnikov.

Zaradi nesklepčnosti dosedanjih sej so se šele na zadnjih dogovorili o načinu odločanja v komisiji. Odločitve bodo sprejemali z večino glasov navzočih, ne bodo pa mogli sprejeti nobene, če bo večina predstavnikov ene narodnosti glasovala proti njej.

Ob koncu seje so člani slišali še informacijo, da bo v prvi polovici prihodnjega meseca delegacija slovenske skupščine obiskala madžarski parlament. Sklenili so tudi, da bosta narodnosti poslali Izvršnemu svetu dodaten zahtevek za financiranje nekaterih, zlasti kulturnih dejavnosti. Zanje naj bi prihodnje leto dobili le 4.251.570 dinarjev, kar je skoraj polovica manj, kot sta zaprosili. Republiški sekretariat za kulturo pa je tako italijansko kot madžarsko interesno skupnost zaprosil, naj program dejavnosti še enkrat preudarita in racionalizirata stroške in vsebine.

Lidija Kosi

Slovesnost v Sombotelu

Prvih deset let katedre za slovenski jezik — Strokovnjaki in politiki z obeh strani meje na znanstvenem posvetovanju — Kako naprej?

Pred 10 leti so začeli na Visoki učiteljski šoli Berzsenyi Daniel v Sombotelu izobraževati slovenske učitelje. Ob jubileju je katedra za slovenski jezik pripravila znanstveno posvetovanje, na katerem so sodelovali strokovnjaki in politiki (med njimi tudi veleposlanik Jugoslavije na Madžarskem dr. Rudi Sova) iz Madžarske in Slovenije, prišli pa so tudi nekdanji in zdajšnji študentje katedre.

»V minulih 10 letih je naša katedra izobrazila več kot 40 učiteljev, ki danes poučujejo po različnih izobraževalnih ustanovah. Veseli nas, da se je večina zaposlila v Porabju,« je v uvodnem govoru dejal predstojnik katedre za slovenski jezik dr. Karel Gadanyi. Naštel je uspehe, ki so jih predavatelji in študentje dosegli, poudaril pa tudi pomen sodelovanja z inštitucijami iz Slovenije, še posebej s Pedagoško fakulteto v Mariboru. Tako sedaj študentje sombotelske visoke šole en semester študirajo v Mariboru, k njim pa prihajajo za enak čas študentje, ki študirajo madžarski jezik na Pedagoški fakulteti v Mariboru.

»Še vedno so očitki, da nas je malo in kaj bi sploh radi. Na katedri je pet predavateljev, število študentov pa različno, od štiri do pet v posameznem letniku,« pravi dr. Karel Gadanyi. In kako bo v prihodnosti? »Potrebno bo še veliko storiti. Ustvariti je treba intenzivnejše sodelovanje z domačimi in tujimi višješolskimi ustanovami, tudi z osnovnimi šolami. Še dalje želimo razvijati in negovati slovenski jezik in kulturo, propagirati slovensko književnost in umetnost na Madžarskem in madžarske vrednote v Sloveniji. Ob pomoči matičnega naroda bi v Sombotelu radi ustanovili slovenski kulturni center, ki bi temeljil na delu katedre.«

Obstaja pa še nekaj drugih nalog, tudi boljše sodelovanje s porabskimi osemletkami. S Pedagoško fakulteto iz Maribora bodo izdali skupen zbornik, januarja pa naj bi sami začeli izdajati strokovno revijo, v kateri bi s svojimi prispevki sodelovali domači in tuji slavisti.

Mnogim čestitkam se je pridružil tudi dr. Rudi Sova. Jugoslovanski veleposlanik je še posebej izpostavil pomen šole pri ohranjanju maternega jezika in s tem pri ohranjanju narodnostne identitete. Na posvetovanju so nato spregovorili še strokovnjaki: dr. Breda Pogorelec je predstavila 70 let oddelka za slovenski jezik na Filozofski fakulteti v Ljubljani, dr. József Varga je govoril o sodelovanju med Pedagoško fakulteto v Mariboru in Visoko učiteljsko šolo iz Sombotela; o problemu materinščine z vidika didaktične teorije je spregovoril dr. Martin Kramar, medtem ko je dr. Zinka Zorko predstavila medjezikovne vplive v lendavskem kotu. Slišali smo tudi, kako se študentskih let spominja Marjana Sukič, za katero so profesorji dejali, da je bila najboljši študent njihove katedre.

Silva Eöry

SEJE IZVRŠNEGA SVETA SKUPŠČINE OBČINE LENDAVA

VEDNO VEČ NEZAPOSLENIH

Predstavnik regijske enote Zavoda za zaposlovanje Slovenije je na seji izvršnega sveta v Lendavi povedal, da so pomurska podjetja prijavila 1110 delavcev, ki naj jih je za sedanji obseg izdelave preveč, in sicer 242 v radgonski, 23 v murski, 204 v soboški in 641 v lendavski občini. Izvršniki so bili začudeni, saj so iz ust gospoda Lojzeta Drvariča slišali, da med ekonomskimi presežki ni delavcev lendavskega podjetja TLO, kjer že nekaj časa ugotavljajo, da tonejo navzdol zato, ker jih je preveč. Dobršen del delavcev iz te firme odhaja »na čakanje«, vendar (po besedah Drvariča) podjetje ni uveljavljalo pri Zavodu za zaposlovanje ustreznega odstotka denarnega nadomestila, kar so naredili pri Varnostni in Imi. Če je tako, potem ni čudno, da jim ne gre še slabše.

Člani izvršnega sveta, recimo Angelca Hozjanova, so na glas razmišljali, kako rešiti problem nezaposlenosti. Zdaj se ni mogoče več izgovarjati, da delavcev ne dobe zato, ker nimajo šol. Delo namreč išče (in ne najde) vedno več izobraženih ljudi, še vedno pa je največ iskalcev s srednjo izobrazbo in delavci brez (formalnega) poklica. V Lendavi sicer snujejo center domače obrti, to pa tej dejavnosti se lahko zaposli nekaj deset delavcev, kaj pa drugi? Uradno zdaj išče delo 767. Bi se zaposlili na javnih delih, recimo pri odpravljanju sledi povodnji v Savinjski dolini? Bi šli v tujino? Marsikdo bi to priložnost izkoristil. Potemtakem kaže pritrditi predstavniku regijske enote Zavoda za zaposlovanje, ki je ugotavljal, da imamo v Pomurju (glede na število zaposlenih) najmanjši odstotek nezaposlenih in z »nezaposlenostjo« (v primerjavi z drugimi regijami, na primer gorenjsko) še najmanj težav. Ljudje (vsaj večina) se vzdržujejo nikakor najbrž še ni obubožal. Obubožali pa tudi niso zaposleni delavci, ki imajo nizke osebne dohodke, saj je med njimi vedno več takih, ki prejemajo denarno pomoč centra za socialno delo. Še kar dobro pa gre tistim, ki so »na čakanju«, in posebej, če so vešči kakega dela, denimo zidarstva, saj med »čakanjem« pridno šušmarijo. Nekdo je pri tem dodal, da bi v času, ko ni dela v prihodnji, morali delati kaj drugega, recimo pospravljati zanemarjena tovarniška dvorišča. Jeseni, ko je treba pospraviti pridelke, je »čakanje« dobrodošlo tudi upokojencem.

Resnici na ljubo pa je vendarle treba reči, da vse to nikamor ne vodi in sčasoma pregreda tudi tistim, ki jim morda sprva dobro de. Velika večina je pač takšna, da rada delati (ne pohajkovati) in zaslužiti. Če bi tovarne ne bile socialne ustanove, nad čemer se zdaj vedno bolj pritožujejo sodobni poslovneži, potem bili zaposleni (približno polovica sedanjega števila) zadovoljni.

Na seji lendavskega izvršnega sveta, ki mu predseduje dipl. ekonomist Ivan Terbuc, so se pohvalno izrazili o prizadevanjih zavoda za zaposlovanje, ki je povrnil stroške pripravništva tudi za absolvente IV. zahtevnostne stopnje. Mladim dijetjih naj bi zdaj pokazali dobro voljo, saj jih praktično usposabljanje nedolgo ne bo stalo nič. Je pa to tudi njihova moralna obveznost.

Š. Sobočan

LJUTOMER

Kmetijski minister odstopa

Zaradi različnih pogledov na reševanje zapletov pri zložbah na obmocju Kozarica – Virje I je na torkovi seji IS SO Ljutomer Franc Sonaglia, ki je zadolžen za področje kemtijstva, izjavil, da nepreklicno odstopa s položaja člana izvršnega sveta. Zapelete v komasacijskem postopku bi po njegovem mnenju morali reševati takoj in v skladu z vsemi zakonskimi možnostmi, ki jih imajo, ne pa zavlačevati postopke.

D. L.

Tudi borci o ustavi

»V ustavi mora biti jasno zapisano, da suverenost in samobitnost Slovenije izvirata iz NOB. To bo eden od dokazov, da smo se med vojno partizani borili za pravo stvar.« To je le ena od številnih zahtev, ki smo jih slišali na srečanju predsedstev OO Zveze borcev iz Pomurja v Gornji Radgoni v četrtek, 15. novembra 1990.

Borce vsekakor najbolj moti spremenjen odnos do vojne in vloge partizanov. Tone Brus je med drugim omenil: »Tudi v drugih državah so se menjavali predsedniki in stranke, pa odnosa do vojne niso spremenili.« Upajo, da bo začetna zagnanost minila ter da bo čas uveljavil pravo resnico. Tilka Blaha, članica Republiškega odbora Zveze borcev Slovenije, je dejala, da ne bi smeli več kopati po preteklosti, ampak se progresivno in civilizacijsko usmeriti v prihodnost. Pomurski borci so postavili številna umestna vprašanja, zanimala pa jih je predvsem njihova prihodnja organiziranost in nestrinjanje z izključitvijo iz družbenega dogajanja. Dolga leta spoštovanja in časti so zamenjali obtožujoči in sovražni pogledi. Borci, starejši ljudje, tega ne morejo razumeti, zato ni čudno, da smo slišali tudi takšen stavek: »Peterle naj gre za grobarja, Pučnik pa s svojim zelenim potnim listom nazaj, od koder je prišel.«

Sicer pa so največ časa namenili razpravi oziroma prebiranju zapisanih pripomb posameznih borčevskih organizacij o predlagani ustavi. Ne čutijo se še odrinjene iz družbenega življenja, zato bodo poskušali biti čim bolj aktivni v krajevni samoupravi, strankah in raznih združenjih. Temeljitejšo znanstveno razpravo bodo s pomočjo zgodovinarjev pripravili ob 50-letnici OF.

bbp

O rebalansu, inšpekcijah in presežkih delavcev

Soboški izvršni svet temeljito o proračunu — Le 1-odstotna razlika med odhodki in prihodki — Odpraviti preohlapne predpise — Še 18 presežnih upravnih delavcev

Člani soboškega izvršnega sveta so na ponedeljkovi seji porabili največ časa za obravnavo rebalansa letošnjega občinskega proračuna. Skupni prihodki bodo znašali čez 330 milijonov 548 tisoč dinarjev, odhodki pa bodo le za 1 odstotek višji. Med drugim smo slišali, da bodo sredstva za delo upravnih organov ostala nespremenjena, uprava za družbene prihodke pa bo morala izterjati vsaj 98 odstotkov davkov, da se v zadnjih dveh mesecih ne bi znašli v večjem minusu. Sicer pa občinski izvršni svet zagotavlja predvideni obseg denarja, opredeljenega v proračunu, povečanje stroškov pa naj bi bilo pri med občinskih organih in dokupu let delavcem, ki so tik pred upokojitvijo. Tudi pri nekaterih družbenih dejavnostih bodo zaradi podražitev morali poiskati več denarja za njihovo nemoteno delovanje.

Kot so se dogovorili na seji, bodo s strokovnimi službami in uporabniki proračuna skušali doseči načelen dogovor o odpravi nesorazmerij pri posameznih podbilancah. Skupaj z upravnimi organi bodo skušali zagotoviti dovolj denarja za naraščajoče stroške v krajevnih skupnostih, pri čemer bi le-te ločili od potreb krajevnih uradov. Tudi za pospeševanje pridelave hrane bodo skušali dobiti dodatna sredstva. Odločitev o tem, ali bi v občinski proračun še nadalje uvrščali stranke in društva, pa bodo prepustili delegatom na letošnjem zadnjem zasedanju.

Ko je bil govor o programu dela Uprave za inšpekcijske službe pomurskih občin za leto 1991, pa so člani soboške vlade menili, da bodo tudi druge občine morale zagotoviti ustrezen delež. Brez njega si je namreč nemogoče zamišljati učinkovitejše delovanje inšpekcijskih služb. Te pa se zavzemajo tudi za konkretnejše dolgoročne načrte pri izrabi prostora, zagotavljanju zdrave pitne vode in neoporečne hrane. V soboški občini naj bi čimprej uredili odlagališče živalskih odpadkov, v vsem Pomurju pa bo nujen večji nadzor kršilcev predpisov. Ti so zdaj preohlapni, lanska inflacija pa je razvrednotila učinek kazni, so med drugim opozorili v razpravi.

Na seji so obravnavali tudi program reševanja presežnih delavcev v upravnih organih občine Murska Sobota, ki je posledica predvidenih organizacijskih sprememb in drugačne vloge občine. Ob polletju se je upokojilo 15 delavcev. V novem programu pa je zajetih še 18 upravnih delavcev, ki jim bodo omogočili dokup delovne dobe. Gre za tiste, ki jim do upokojitve manjkajo največ 3 leta. Zadnjo besedo bodo izrekli na sestanku s sindikalno organizacijo, da bi slehernemu zagotovili socialno varnost.

Milan Jerše

ŠTEFAN SMEJ

Protestanti, katoliki in ateisti

Tudi na dan, ko je zadnjič zasedala soboška občinska skupščina, v četrtek 15. novembra, je bilo na tej in na oni strani Mure tako, kakor je vse dni. Panonsko.

Ob stebru na jugozahodnem vhodu v soboški park je tudi ta dan sanjal zidar. Že nekaj dni zahaja k temu stebru, ker mu nekdo plača, da bi na njem obnovil omet.

Nekje je tudi na ta dan šest do osem v modro oblečenih mož stalo ob vznožju kakšnega električnega stebra in se kaj malo menilo za tistega enega modro oblečenega, ki je plezal po stebru.

V skoraj vsakem jesenskem panonskem dnevu, v dežju in soncu, med vrtinčenjem rumenega listja ali plavajoč skozi zvoke dušečo meglo, skozi ves čas spravljanja sladkorne pese, odteka rodovitna prst. Tudi ta dan je odtekala. Tona in pol je v povprečju odide z desetih arov. Najbolj vrhnje in najrodovitnejše zemlje odide in nikoli več se ne vrne na obmurske njive. — Kako melanholično.

Kakor vse dni, ki so po koledarju delovni, so tudi na ta dan med delovnim časom prihajali v linolejaste in motno dišeče gostinske lokale zaposleni, zamahnili in zakrilili so proti šanku, natakarice so že vedele, kakšen med njimi je vihtel med prsti papirnato vrečko sladkorja, sosed je, prav tako stoječ pri mizi, izlival v kozarec že drugo pivo ta dan.

Nekako v tem času naj bi v skupščini stvari prišle tako daleč, da bi se lahko začela verska vojna. Med protestanti in katoliki. To bi bilo nevarneje kakor takrat, ko je bil Jezus na nogometni tekmi. Da, Jezus na nogometni tekmi. Jezuit de Mello pripoveduje o tem: Jezus naj bi nekoč rekel, da ni bil še nikoli na nogometni tekmi. Prijatelji so ga peljali na takšno tekmo. Igrali so protestantski Udarniki, kakor piše de Mello, proti katoliškim Križarjem. Jezus je od veselja vrgel klobuk v zrak, ko so Križarji zabili gol. Pa tudi takrat ga je vrgel v zrak, ko so zatresli mrežo Udarniki.

Takšno obnašanje pa je silno zbegalo moža, ki je sedel za njim. Podrezal je Jezusa v ramo in ga vprašal, za katero stran potemtakem navija.

»Jaz?« je odvrnil Jezus, ki ga je tekma že vidno prevzela. »Oh! Za nobeno stran ne navijam. Samo uživam v lepi igri.«

Mož se je namrdnil in rekel svojemu sosedu »Hm, ateist!«

Manjše število ljudi je ob nekoliko živahnejši razpravi v skupščinski dvorani, ki je bila za časa zasedanja brez nadzorujočega Brozovega pogleda, ker je njegovo sliko neki delegat na poskakujoče vznemirjenje gasilskega prvaka snel, uživalo v lepi igri. V lepi parlamentarni igri, ki bi, če bi tekla naprej in bi se večkrat ponovila, na vsakem zasedanju skupščine znova, spravila okamenele stvari zunaj v gibanje. Zidarja ob soboškem stebru na jugozahodnem vhodu v park bi predramila in bi steber dokončal v uri ali dveh, električarji bi se premaknili in odšli vsak za svojim delom. Rodovitna prst pa več ne bi na sladkorni pesi odhajala s pomurskih njiv in v gostilnah bi v delovnem času sedeli samo upokojenci in špricajoči dijaki.

Parlamentarna skupščina spravlja stvari v gibanje in na svoja mesta. Parlamentarna je tista skupščina, v kateri se zadeve razčiščujejo, tista, v kateri se ne izogibajo vsakemu soočanju mnenj in v kateri polemike med ravninskim, torej katoliškim delom, in goričkim oziroma bolj ali manj protestantskim delom, ne primerjajo z versko vojno. Vendar pa soboška skupščina še vedno ni razčlenjena, ni strankarska. Je pa protestantska in katoliška!

V NOVI PREOBLEKI

Dosedanja praksa nam je žal pokazala, da nas čaka pri uveljavljanju delavskih pravic še veliko težav. Ne smemo si delati utvar, da bo borba za delavske pravice potekala brez kakršnihkoli Scil in Karibd, kar se zdi ob nenehnem zaostrovanju gospodarskih razmer nekaj povsem razumljivega. Toda bojazen, ki zadeva pravice in perspektive brezposlenih ter dinamiko sproščanja sedaj neproduktivno zaposlenih presežnih delavcev, njihove možnosti in pravice, vendarle ne sme biti prevelika. Če delavca, ki se je zaradi različnih okoliščin, predvsem zaradi stečajev podjetij, znašel na cesti, ne bodo pravočasno zaščitili v njihovi sindikalni organizaciji, bodo brezplodna vsa prizadevanja.

Delavca se namreč ne sme odpustiti po mili volji, ampak se mora uveljaviti konkurenčni trg delovne sile: tako interni kot eksterni. Ravno konkurenčnost in privatizacija sta v tem trenutku velikega pomena, pri čemer ne gre zanemariti organiziranega in poštenega dela, kjer lahko pridejo do polnega izraza dobri medsebojni odnosi zaposlenih. V položaju, ko v marsikaterem kolektivu ne dobijo pravočasno plačanega blaga, bo nujen strpen dialog med delavci in njihovim sindikatom s poslovodnim organom.

Vsekakor pa bo treba odpraviti številne pomanjkljivosti v praksi, ki so zdaj največja ovira za uspešnejše delovanje sindikalne organizacije. Prav zato je zavzemanje za spoštovanje osnovnih pravil sindikalnega pluralizma ob sprejemanju splošne kolektivne pogodbe še toliko večjega pomena. V prvi vrsti gre za spoštovanje dogovorov v zvezi z oblikovanjem skupne strokovne komisije, ki mora upoštevati funkcionalne in socialne kriterije. V tem smislu je dobrodošla pobuda sindikatov za sprejetje socialnega programa za presežne delavce, ki med drugim predvideva tudi ustanovitev sklada za brezposelne in možnost prekvalifikacije presežnih delavcev.

Brez dvoma se mora zdrava konkurenca potrjevati povsod; ne glede na obliko sindikalnega organiziranja. Nikakor pa ni mogoče sprejeti stare miselnosti v novi preobleki, kar očitajo Ravnikovim sindikatom. Boriti se je treba za vsakega posameznika, posebno še, če proces reševanja nezaposlenosti ne bo dovolj human in ne v skladu z znanimi kriteriji. Čeprav je v ospredju učinkovit sindikat, ki bo reprezentativno zastopan tudi v parlamentu, si brez ustrezne finančne pomoči ni mogoče zamišljati boljšega delovanja delavske organizacije. Sicer bodo nekatere dobre zamisli ostale v zraku. Kot rad pravi predstavnik Neodvisnosti — konfederacije novih sindikatov prof. Evgen Titan, bo to možno le z novimi ljudmi, ki niso obremenjeni s 40-letno preteklostjo, hkrati pa so dovzetni za sleherne družbene spremembe, možno hitreje naprej. To navsezadnje zadeva tudi svobodo sindikalnega organiziranja, v kar se država ne sme vmešavati.

Milan Jerše

Skodelica kave

Le kapljica črne kave je kanila na mizo, a madež na belem prtu je postajal večji in večji, kot je rasla nejevolja človeka ob njej. Toda v kavi, tej omamni, kot oglje črni tekočini, poživilu, za katerega strokovnjaki pravijo, da ga že brez pomislekov lahko uvrstimo med življenjsko potrebna živila in nikakor ne več med priboljške petičnežev, človeški rod sodobnega časa vendar nikakor ne sme videti kaj slabega, saj ga lahko vodi v njegovem spoznavanju poti od individuuma do skupnosti. Je lahko odličen soc. pripomoček, ki v svojih dimenzijah sega od človeka do družbe.

V dimenziji individuuma je skodelica kave spremljevalka v osami ali hudih urah, tudi poživljajoča za telo in utrujene misli. Še bolj kot v tej dimenziji pa jo moramo globalno in celostno razčleniti v nasprotnem polu. Je namreč najpogostejša in najizvrstnejša spremljevalka družabnega pogovora in kraj je lahko gostilna, kavni bar ali pisarna. Pri tem lahko sodelujeta dva ali trije in več individuumov, v enem ali več pogledih s skupno točko. Še posebej za današnji čas pa je pomembna pokazateljska in spoznavna moč kave (lahko tudi prerokovalska), ko se pije v delovnem kolektivu, pa najsi bo to v zavodih ali tam, kjer to šele bodo postali, ali v podjetjih, ki so bila še pred časom tozdi ali ozdi, ali pa za tiste, ki včeraj še bili niso. Zelo pomembno je namreč, kdo kuha kavo, če je menjava pri kuharjih, v kakšnem zaporedju ter kakšno delo opravljajo v delovnem procesu. Še bolj pa je treba opazovati, kdo od članov kolektiva se pitja kave ne udeležuje ali celo, da z določenimi osebki iz iste hiše ne sme za kavno mizo. V tem namreč lahko tiči velika iskra! Zato, paziti morajo oči odgovornih, če ne želijo imeti v svoji hiši pravega požara. Kajti ti naj si zapišejo za uho, da je v nekaterih delovnih kolektivih začelo tleti in se vžgalo prav ob kavi!

Iz kave je namreč prav zares lahko napovedovati (prerokovati) prihodnost!

-k

Peterletova vlada ni za samoprispevek

O zakonu o zavodih ter financiranju javne porabe, se razpravlja ob nepravem času, saj ju je zasenčila razprava o plebiscitu za samostojnost. Pa bi ju le bilo treba pretehtati, saj dodajata kamen k ločevanju, kaj je republiško in kaj lokalno, tako v pristojnostih kot denarju. Zakonodaja je nastavljena tako, da pospešuje centralizacijo upravljanja ter seveda zbiranja denarja. Res, da centralizaciji sami po sebi ne moremo dati samo črne pike, pa vendar ostaja vprašanje, do katere mere, ko je v delitvi denarnih virov (davkov, prispevkov) razmerje med občino in republiko dvajset proti osemdeset odstotkov (predlagano je tudi, da se v republiko seli tudi ekološki dinar in razpolaganje z njim). Zakon o financiranju javne porabe (torej več ne bo ločevanja na splošno in skupno porabo) ne predvideva skladov, ampak skupno proračunsko blagajno, ker da so skladi ostanki samoupravljanja ter je bilo ob njih kar veliko nepravilnosti. Tudi samoprispevkov več ne bi bilo, ker so prav tako samoupravni element, občine pa naj si pomagajo z najemanjem posojil (lahko že prihodnje leto). Ali bodo banke to zmogle, je spet drugo vprašanje. (Samoprispevka vlada sicer ni prepovedala, toda priporoča ga tudi več ne). Organizacije, ki opravljajo družbeno dejavnost, so zadovoljne z osnovnim določilom zanje, da javni zavodi ne bodo profitne organizacije, kar pomeni, da bo država dala denar za njihovo delo iz nacionalnega programa. (Ob javnih bomo imeli tudi druge zavode, ki jih bodo lahko ustanovili tuje ali domače pravne osebe. Njihov položaj bo profiten, kakor tudi dela, ki ne bodo predvidena v nacionalnem programu.) Zakon bo postavil lastnika zavodov ali upravitelja ter določil, kdo je republiški in kdo pod občinsko kapo (lahko tudi določene skupnosti ali mesta). Lastnik pa bo seveda za delo zavoda moral imeti denar. Če ga ne, se ve, da bodo nekatere zavode morali črtati. Predvsem občine bodo prisiljene delati reze v mreži šol, zdravstvenih postaj, vrtcev. Vlada to tudi priznava in seveda pričakuje. Ali pri tem ne bodo spet potegnile krajšega konca manj razvite regije? (Vlada sicer predvideva dodatna sredstva za te, delili pa bi jih po ključu.)

S sprejetjem zakona o zavodih bodo (sedaj še temeljne organizacije) izgubile popolno samostojnost v upravljanju, saj bodo v upravnem organu zavoda sedeli tudi predstavniki lastnika ali ustanovitelja. Republiki, občini, skupnosti ali mestu, odvisno od položaja javnega zavoda, pa bo moral biti po godu tudi direktor, ki bo imenovan ali razrešen le s soglasjem ustanovitelja.

Majda Horvat

POKOJNINSKA ZAKONODAJA

MANJ UGODNA ZVEZNA DOLOČILA V SLOVENIJI NE VELJAJO

Nedolgo nazaj smo predstavljali novosti temeljnega zveznega zakona s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki so bile v nekaterih določbah za naše upokojence in delavce zelo neugodne. Republika Slovenija pa je v dopolnilu republiške ustave določila, da ne veljajo več tista določila, ki so v nasprotju z republiškimi določili. V Sloveniji tako tudi ne bodo upoštevali nekaterih členov zveznega zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Manj ugodna je bila določba pri izračunu pokojninske osnove, pri kateri se upošteva tudi osebni dohodek, izplačan za delo prek polnega delovnega časa. Zvezna se torej ne upošteva in ostaja, da se tak osebni dohodek prišteva k osebnemu dohodku za redno delo brez preračuna. Prav tako se v Sloveniji pri izračunu pokojninske osnove ne bo upoštevalo določilo o enotni metodologiji valorizacije osebnih dohodkov iz prejšnjih let dela.

Med pomembnimi določili, ki se v Sloveniji ne bodo upoštevala, je tudi, da se omejuje višina nadomestila za delo s skrajšanim delovnim časom na 85 odstotkov razlike do osebnega dohodka za delo s polnim delovnim časom, če gre za delovnega invalida. Prav tako ostaja možnost, po kateri lahko delovni invalid s preostalo delovno zmožnostjo uveljavi invalidsko pokojnino, čeprav bilo mogoče zagotoviti ustreznega dela. V pristojnosti republike ostaja tudi določanje delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, postopek za njihovo določanje, stopnja povečanja zavarovalne dobe in znižanje starostne meje za pokojnino.

VEŠ, UČITELJ, SVOJ DOLG?

Deset let je torej minilo, odkar so se na Visoki učiteljski šoli v Sombotelu odprla vrata tudi za študente slovenskega jezika. Jubilej je običajno priložnost za čestitke, seveda pa tudi za kritičen pogled tako v preteklost, sedanjost, pa tudi v prihodnost. Je katedra storila dovolj? To se mnogi sprašujejo in tudi odgovarjajo z NE.

Zakaj? Od ustanove, ki izobražuje učitelje slovenskega jezika, bi pričakovali, da bomo dobili res prave pedagoške delavce, ki bodo ne le obvladali slovenski jezik, ampak ga z »dušo in telesom« polagali na srce mladim Porabcem. Zdaj velikokrat ni tako. Slovenščine v odmoru ni več. Nekateri pravijo, da jih to ne čudi, saj se dogaja, da predavanja (vsaj nekatera) na katedri, ki poučuje slaviste, potekajo tudi v madžarskem jeziku.

In razlogi? Predznanje, poznavanje slovenskega jezika, je med številnimi študenti zelo slabo. Zaradi lažjega študija naj bi se velikokrat na to smer vpisovali tudi Madžari, pa tudi porabski Slovenci, ki prihajajo na šolo, se največkrat ne morejo pohvaliti z blestečim znanjem materinščine. Šola potem v nekaj letih ne more narediti čudežev.

Kako iz tega začaranega kroga? Lektor slovenskega jezika na porabskih osemletkah Janez Kerčmar razmišlja o tem, da bi začeli porabske Slovence izobraževati v Mariboru in obratno učitelje madžarskega jezika iz Pomurja v Sombotelu. Zdaj obstaja le enosemestrska izmenjava omenjenih študentov. Bi bilo potem res bolje? Seveda se je lažje učiti neki jezik, če živiš v okolju, kjer ta jezik ni le jezik učilnice, ampak jezik življenja in ljudi, ki te obkrožajo. Zato bi bilo najbrž dobro razmišljati o tej ideji, in če že ne o celotni študijski izmenjavi, pa vsaj za več kot en semester.

Študentje slovenskega jezika v Sombotelu imajo možnost, da ob slovenščini študirajo katerokoli smer na visoki šoli, toda tega nekako niso izkoriščali. Večina je vpisala kar ruski jezik, zdaj pa imajo probleme s pridobitvijo kvalifikacijo (največkrat tečaj za samoukov ski jezik), pa tudi učiteljev, ki bi pri drugih predmetih poskušali z uvedbo dvojezičnega izobraževanja. In tudi zato jih je veliko, ki so končali takšno teto, morajo oditi na šole zunaj Porabja. Tri, štiri šole pač niso mogle zaposliti vseh 45 slavistov.

Kdo je kriv za vse to? Gotovo, da katedra ni edini krivec. Pa tudi študentje ne. V preteklosti je bilo veliko različnih, tudi objektivnih ovir. Danes je tega veliko manj. In prav zaradi tega je potrebno nekaj storiti, da bomo iz visoke učiteljske šole dobili učitelje, ki bodo ob koncu študija znali svoj materni jezik, obenem pa bodo lahko učili še kak drug predmet, tudi matematiko, fiziko, kemijo... Najbolj pomembna pa je in ostane zavest. Brez nje bo jezik ostal spet le pri uri slovenskega jezika, potem pa bo spet izginil iz učilnic, hodnikov, zbornice. In začarani krog se bo vrtel še naprej.

Silva Šiftar

BREZPOSELNOST

IDEJA SAMA ŠE NE REŽE KRUHA

Število nezaposlenih v Sloveniji hitro narašča, kar je posledica gospodarskih krčev. Izhajajoč iz sedanjega stanja, pravnega izhoda v kratkem času ni videti, morda pa bo uspela slovenska vlada, ki se je odločila za tako imenovano aktivno politiko zaposlovanja, kar pomeni vmešavanje države z ukrepi na trgu delovne sile. Soustvarjalec vladnih programov aktivne politike je tudi sogovornik, Samo Hribar, vodja zaposlovanja pri Republiškem zavodu za zaposlovanje.

— Brezposelnost v Pomurju je gotovo problem številka ena. Imamo 9,6-odstotno relativno brezposelnost ali najvišjo v Sloveniji. Število zaposlenih pa se je od januarja do avgusta zmanjšalo za eno generacijo. Med nezaposlenimi je velik delež mladih, ki imajo določeno strokovno izobrazbo. Kako vi vidite te in druge številke, ki jih poznamo pri nas — v primerjavi z razmerami v drugih regijah?

Razmere v Pomurju so po statističnih podatkih res najslabše. Vendar osebno ocenjujem, da problem brezposelnosti v Pomurju še zdaleč ni kritičen. Rast nezaposlenosti je v Pomurju najnižja v Sloveniji. Skratka, v vseh industrijskih okoljih brezposelnost narašča hitreje in ocenjujem, da bo najkasneje v šestnajstih ali osemnajstih mesecih brezposelnost v Sloveniji skoraj takšna, kot je pri vas. Glede na trdnost nekaterih velikih gospodarskih sistemov tukaj pričakujemo, da se brezposelnost pri vas ne bo bistveno povečala, medtem ko bodo drugje veliki prilivi delavcev v odkrito brezposelnost, na primer rudarstvo, industrija, elektroindustrija in javne uprave. Morda še podatek, da je v Sloveniji 52 tisoč iskalcev zaposlitve. To število se na mesec poveča od dva do tri tisoč, tako da bo konec leta brezposelnih med 57 do 60 tisoč ljudi.

— Sedaj pa smo le na slovenskem vrhu in nekateri razmišljajo, da je socialni mir pri nas tudi zato, ker je prehrambeno zaledje. Za ene je to prednost, drugi pravijo, da cokla razvoja. Kakšno je vaše mnenje?

Tako prednost kot ovira v hitrejšem prestrukturiranju gospodarstva. Prednost je v tem, da si ljudje sami pomagajo, in zavest, da si morajo pomagati, potem jim bo pomagala država. Ta zavest je tu in treba jo je stimulirati z ukrepi aktivne politike. To prehrambeno zaledje, delo na malih kmetijah, pa je lahko cokla razvoja, ker ljudje pristajajo na neko varnost, kjer ni velikih tveganj ter hkrati možnosti napredovanja.

— Vladi so potrdili kratki zakon s področja zaposlovanja, ki želi pomagati podjetjem pri odvečnih, presežnih delavcih. Pripravljajo pa se tudi programi aktivne politike. Ali vlada ima za to denar, če zmanjkuje za že sprejeto?

Sredstev za zaposlovanje — kot za druge oblike proračunske porabe — ni dovolj, gospodarstvo pa je obremenjeno nad evropskim povprečjem. Po drugi strani naraščajoča brezposelnost zahteva vedno več denarja. Potrebna so dodatna sredstva, kar je zapleteno vprašanje, za rešitev pa bo potrebno veliko energije in strokovnosti.

— Nekaterim programom aktivne politike ste našli mesto, primernost, oziroma možnosti izvajanja ali dela tudi za naš konec.

V pripravi imamo poseben natečaj, razpis za tisoč delovnih mest. Delodajalec bi dobil nepovratna sredstva za zaposlitev nezaposlenega za nedoločen čas. Ukvarjamo se tudi z različnimi programi, katerih namen je vspostaviti informacijski in svetovalni inženiring za nastajanje novih podjetniških pobud. Tudi v Pomurju je več idej, ki pa ostanejo največkrat le to, ker manjka podporni element, ki bi omogočal njihovo uresničitev. Pri tem bomo v okviru zavodov oblikovali posebne strokovne skupine, ki bodo imele pravna finančna, ekonomska znanja, da se bodo ideje uresničile v obliki podjetja, obrti, samozaposlitve, dela na domu, pomenile preživetje nezaposlenim.

— Prav med iskanjem pomoči prizadetim v poplavah so aktualna javna dela, ki bi jih lahko dali pod točko tri.

Že pred poplavami smo imeli nekaj eksperimentov javnih del, v Celju, Mariboru, na Vrhniki, v katere smo vključevali brezposelne iskalce zaposlitve z daljšo čakalno dobo. Program delovanja teh javnih del pa mora biti izdelan tudi na lokalni ravni. To se pravi, da javnih del ne izvajamo v določenih okoljih, če ne bodo pripravljeni neki programi. Z javnimi deli bi lahko izvajali različna komunalna dela, varovali otroke, ostarele, negovali na domu. Velja pa, da se dela opravljajo takrat in tam, kjer od podjetij tistega kraja ni zanimanja za to delo.

— Omenili ste, da veliko preveč pričakujemo od države. Pa vendar, kako bodo ta dela, predvidena v programih vlade, spodbujana?

Brezposelni, ki opravlja javno delo, dobi 2830 dinarjev, zavarovanje za nesrečo, plača se mu pokojninski prispevek ter zdravniški pregled. Izvajalec pa mora dati delavcu nagrado ter plačati stroške prevoza. Plačilo javnih del se ne sme približati povprečnim branžnim dohodkom v določenem okolju, morajo pa biti večja od denarne pomoči.

— Koliko dobi delodajalec za delovno mesto, ki ga odpre za brezposelnega?

Zaenkrat je dogovorjeno, da 50 tisoč dinarjev. Vemo, da se delovna mesta v Sloveniji drastično, pa vendar je to že neka stimulacija za zaposlovanje.

— V Murski Soboti ste slišali za nekatere projekte, s katerimi naj bi uspeli zaposliti več ljudi, kot so projekt Goričko, umetne in ljudske obrti, lončarstva in kovinarske, pletenja izdelkov iz slame. Dalo bi se jih umestiti v spodbujevalne vladne programe. Kaj menite o njih?

Ideje so zanimive in zaslužijo vsestransko podporo. Poleg finančne podpore, na katero idejni niki najbolj računajo, pa si zaslužijo bolj kot to zaslužili sistemsko podporo v obliki svetovalnega inženiringa. Tem idejam po navadi manjka poslovno ekonomska podlaga, ki bi kazala, kako je mogoče te ideje na trgu tudi tržiti, kajti, če so iztrž ljive, je od tega mogoče živeti.

— V kateri smeri vidite možnosti, poti zaposlovanja brezposelnih v Pomurju, predvsem za mlade?

Mislim, da ni nobene resne možnosti, da bi v naslednjih letih zaposlili vse nezaposlene. Ocenjujem, da bomo lahko zadovoljni, če se tudi v Pomurju brezposelnost ne bo povečala, da bi vsaj ta tok rasti omilili, in to s temi idejami in v zasebnem sektorju. Torej s samozaposlovanjem, delom na domu, kmetij, v podjetništvu.

Majda Horvat

NARAVE NE MOREŠ UGNATI

Kaj se to dogaja z naravo? Grozeče nevarnosti, med katerimi je največja nevarnost poplav, nas iz leta v leto opozarjajo na nemoč človeškega uma, da bi takšne katastrofe preprečil. Kljub najsodobnejši tehnologiji, kljub vedno novim in novim spoznanjem se ujm, kot smo jih doživeli v Pomurju lani in letos v osrednji Sloveniji, ne bomo nikoli rešili. In prav ob teh trenutkih pridejo na površja številna nasprotujoča si mnenja vodnogospodarstvenikov, kmetijcev in naravovarstvenikov. Problem je tako zahteven in obsežen, da do dokončne rešitve verjetno ne bomo nikoli prišli, pa naj si še tako prizadevamo. Ne samo zaradi različnih pogledov posameznikov, pač pa tudi zaradi nenehnega spreminjanja okoliščin, v katerih se vse to dogaja, vključno z meteorološkimi, urbanističnimi in drugimi vidiki spreminjanja.

AKTUALNA TEMA

KJE GROZIJO NEVARNOSTI V POMURJU?

Glaven in najmočnejši vodotok je reka Mura, od pritokov pa sta pomembna Ledava in Ščavnica. Pomurje, še zlasti Goričko, prištevamo med vododeficitarna območja. Pomembnejši podtalnici sta Mursko in Apaško polje.

Kakovost podtalnice, ki je razmeroma plitva, je zaradi neurejenih komunalnih razmer, intenzivnega poljedelstva in močno onesnaženih površinskih voda močno ogrožena.

Vodno območje Mure meri 6 kvadratnih kilometrov.

Razdeljeno je na dva širša hidrosistema: Krka—Ledava (950 km²) in Ščavnica—Plitvica (436 km²).

Vodotoke in porečja so začeli urejati že pred drugo svetovno vojno, vendar pa strokovnjaki menijo, da bi bila dokončna ustrezna protipoplavna varnost na celotnem območju ob reki Muri dejansko zagotovljena le v okviru uresničitve večnamenskega objekta vodnogospodarske ureditve in energetskega izkoriščanja Mure. Ker pa se je realizacija tega projekta iz znanih razlogov odmaknila, bi bili potrebni tudi posegi na določenih neurejenih zavarovanih in urejenih nasipih Mure. Na hidrosistemu Krka—Ledava je dosežena okoli 70-odstotna stopnja osnovne vodnogospodarske urejenosti glede varstva pred vodami, na področju hidrosistema Ščavnice pa 70-odstotna stopnja vodnogospodarske urejenosti. Najbolj urejeno je območje Plitvice v Murski dolini, saj je tam dosežena 90-odstotna vodnogospodarska urejenost.

Z regulacijami, gradnjo nasipov, odpravljanjem meandrov in drugimi posegi so vodnogospodarstveniki skušali pri delih upoštevati zahteve varstvenikov narave, ribiških in lovskih družin in drugih, vendar pa nekaterih zahtev zaradi pomembnosti funkcij zgrajenih objektov in naprav ter vrednosti vloženega denarja žal ni možno vselej zadovoljivo upoštevati.

Strokovne utemeljitve takšnih posegov in del so preobsežne, da bi jih lahko na kratko našteli, vendar pa bi bilo za usklajeno načrtovanje in izvajanje ukrepov v določenem prostoru potrebno izdelati kompleksno izdelane in sprejete prostorske načrte. Le-ti pa bi bili podlaga za srednjeročne in dolgoročne razvojne načrte.

Za izvedene ali predvidene regulacije vodotokov bo potrebno odnjevati z gradnjo večnamenskih akumulacij (tudi malih na gričevnatih območjih), tako zaradi namakanja, požarnih ali ekoloških voda in tudi zaradi ribogojstva. Zato bo potrebno v prihodnji pri načrtovanju komunalnih vodnogospodarskih rešitev zagotoviti vključevanje že izvedenih delnih ureditev vodotokov in melioracij z zahtevami drugih koristnikov prostora.

KAJ PRAVIJO NARAVOVARSTVENIKI?

Stanka Dešnik (krajinski arhitekt) in **Janko Urbanek** (prof. biologije) sta v širšem zapisu o naravovarstvenih pogledih na poplave v Pomurju in dolini Ščavnice zapisala, da so zadnje poplave sprožile nove napade na naravovarstvenike, češ da so krivi zanje, ker so proti regulacijam potokov.

Tudi, da je v Pomurju še dobro ohranjen poplavni relief ob reki Muri, kar je v evropskem prostoru že svojevrstna redkost. Voda je v naravnem okolju najpomembnejši oblikovalec prostora in pogoj za razvoj različnih življenjskih združb — od rastlinskih in živalskih do človeške.

S stališča naravovarstvenikov so poplave povsem naravni pojav, ki se je in se bo še dogajal, dokler bo živel ta planet. Res je, da človeku in njegovi dejavnosti povzročajo poplave nepopravljivo škodo, vendar se je potrebno ob tem vprašati tudi, kakšen delež k škodi prispeva ravno početje nas ljudi, ki velikokrat brezobzirno posegamo v naravni prostor, ga krčimo, si ga prisvajamo in potem obsojamo naravne sile, češ da so nam povzročile škodo. Najlepši dokaz za to so ravno vodne poti, ki so v zadnjih desetletjih s človeško roko in njegovimi stroji menjale svojo podobo in naravni ritem.

Če ne bi bilo močnega deževja, sploh nihče ne bi opazil, da so delavci VGP iz Maribora začeli z izsuševalnimi deli pred regulacijo Ščavnice in ne obratno. Ali so novoizkopani jarki povzročili poplavo v naselju Spodnja Ščavnica ali pa so jo ublažili?

K zmanjševanju škod ob poplavah pa lahko človek bistveno prispeva s svojim popolnim razumevanjem naravnih procesov in priznavanjem naravi potrebnih prostorskih celot. To pa z drugimi besedami pomeni, da še tako popolne, tehnično dovršene regulacije potokov ne morejo preprečiti poplav, ki se zgodijo enkrat v sto letih. Drastične regulacije pa lahko za vedno uničijo življenjski prostor številnim živim bitjem, lahko prispevajo k večji osušenosti tal in z znižanjem podtalnice k večji spremembi mikroklime in drugim spremembam. Naravovarstveniki se zato sprašujejo, ali bodo za sušo, ki lahko na melioriranih zemljiščih nastopi že prihodnje leto, krivi tudi oni?

SPOZNANJA, KI BUDE UPANJA?

Kot ugotavljata Stanka Dešnik in Janko Uranek, da napake pri vodnogospodarskih in vodnogradbenih delih počasi spoznava tudi stroka, ki po sprejetem sklepu o začasnem moratoriju za nove hidromelioracije v slovenski skupščini išče nove pristope in načine za drugačno, naravi bližje urejanje potokov in rek, ter njim pripadajočih kmetijskih zemljišč.

Zahteve se nanašajo zlasti na usklajen pristop k hidromelioraciji zemljišč s poudarkom na varovanju naravne dediščine. V Pomurju smo že pred sprejetjem moratorija začeli posege načrtovati v tej smeri in primeren dokaz je urejanje doline Ščavnice od Spodnje Ščavnice do Lešan. Investitor je soglašal z vsemi zahtevami naravovarstvenikov, le-te pa je upoštevali tudi projektant.

Čeprav je bilo to območje poplavljeno, pa naravovarstveniki menijo, da za poplave niso krivi, saj so po tem, ko je voda odtekla, ugotovili, da je nastalo več zamaškov, za katere pa je krivo slabo opravljeno delo.

Naravovarstvene zahteve ob urejanju kmetijskih zemljišč in voda niso od danes, vendar se iz bližnje preteklosti ne moremo pohvaliti s prevelikim upoštevanjem varstva naravnega okolja.

V povodju Ščavnice je naravovarstvenikom uspelo pred buldožerji obvarovati le majhen fragment nekdanje struge ob Totovem mlinu, ki je zavarovan kot bioenergetski rezervat, vendar je njegov ekološko izravnalni vpliv zaradi majhnosti komajda zaznaven. Sicer pa je Ščavnica izginila iz kulturne krajine. Varovanje mokric in barij v melioracijskih območjih je neuspešno, prav tako kot ohranjanje živih meja med kmetijskimi površinami. Poskusi novih saditev živih meja z ekološko izravnalno funkcijo so dokaj neuspešni. Nekaj bore malo gozdnih površin, ki so ob melioracijah zemljišč v dolini Ščavnice še ostale, pa je verjetno obsojenih na počasen propad zaradi spremenjenih vodnih razmer in dinamike ekoloških procesov.

KMETIJCI PRAVIJO: »NARAVE NE MOREŠ UGNATI.«

»Narave ne moreš ugnati, ker ima svoje muhe,« je dejal eden od strokovnjakov, ki dobesedno živi »od vode«. Kljub temu pa smo ljudje trmasti — poskušamo vsemogoče, le da bi jo ukrotili.

In če jo ukrotimo na eni strani, nas ošvrkne po drugi.

V pokrajini ob Muri so v osemdesetih letih opravili veliko izsuševalnih del. Tudi reka Mura je ukročena in nekoliko višja voda ne povzroča več preplaha.

Kljub temu pa so nekateri še vedno v dvomih. Bodo ti veliki posegi v naravo brez posledic?

Zadnje poplave v začetku novembra so razumeli kot svojevrstno opozorilno — preplah, češ kaj vam bodo številni jarki, po njih boste dobili le še več vode.

Zaradi obilnega deževja sta levi in desni pritok reke Mure prestopila bregove, poplavila polja, uničila mostove in ceste. Čemu torej številni agroposegi?

KONRAD NIEDERL, Spodnja Ščavnica:

»1. novembra je bila voda neverjetna. 60 let sem star, in če vam odkrito povem, takšne vode na tem območju še ni bilo. Vode smo imeli ... dejansko k meni ni mogel nihče. Večjih problemov s hišo in gospodarskim poslopjem nisem imel, ker je na nekoliko višjem terenu, le v garaže mi je skoraj tekla. Od Ščavnice sem oddaljen kakih 30 metrov. Že prej so bili nalivi, vendar mislim, da takšnega, kot je bil letos, še ni bilo. Tudi Ščavnica do sedaj nikoli ni tako močno poplavila. Delno zaradi padavin, delno pa zaradi pritokov. Zaradi melioracij, ki so že napravljene, regulacija Ščavnice pa še ne, niti ni očiščena struga, je bil pritok vode še hitrejši. Po strugi Ščavnice je tudi veliko čepov, zamaškov. Tudi melioracij ne bi smeli začeti delati pred regulacijo, vendar tega nihče ni pričakoval. Poleg tega pa nimajo še nekega soglasja. Meni se zdi to vse skupaj nekam smešno, če povem po pravici!«

ZARADI MELIORACIJSKIH JARKOV JE BILA POPLAVA MANJŠA

Investitor melioracijskih del v občini Gornja Radgona je Kmetijska zadruga Gornja Radgona, odgovoren zanje pa Ivo Kolbl. Od 1983. pa do 1990. leta so uredili prek 3 tisoč hektarjev kmetijskih površin, ostalo jih je le še 300, in to od Spodnje Ščavnice do Lešan. Poplave so jih presenetile sredi največjih del, kajti končati jih morajo do spomladanske setve.

»Mi smo bili ob tej povodnji srečni (namreč: to je bila naravna katastrofa), da smo regulacijo končali praktično do Spodnje Ščavnice, saj bi bilo sicer trideset hiš do Žihlave poplavljenih. Tako pa je sedaj poplavilo le na tem majhnem območju. Seveda pa so melioracije in regulacije načrtovane za le desetletne vode. Čeprav bi izsuševalna dela in regulacijo končali, bi poplavilo,« je dejal Ivo Kolbl. In še vprašanje: ali se je voda nabirala hitreje in močneje zaradi že izkopanih jarkov?

»Res je, da je nekaj melioracijskih jarkov že izkopanih, vendar je težko reči, kaj je vzrok. V tem je tudi ena dobra stran — voda se je najprej nabirala v jarkih in kasneje začela poplavljati. Z melioracijami smo morali začeti, čeprav še kasnimo z regulacijami. Opraviti jih moramo pozimi. Težko je sedaj govoriti, če je to vzrok ali ne. Vodarska stroka bi morala to širše obravnavati in povedati. Na vsak način — poplave bi bile. Mi smo imeli za melioracijo izdana vsa potrebna soglasja. Tudi za regulacijo ta dovoljenja že imamo.«

NUJEN JE ZADRŽEVALNIK VODE

Pa vzemimo, da je to res zgolj naključje, da je bilo nekoliko močneje poplavljeno območje Spodnje Ščavnice (zaradi nedokončanih del in preobilnega deževja). In kako v prihodnje?

»Melioracije ne vplivajo na višino vode, ker je padavinsko območje ostalo enako. Razlika bo le ta, da bo sedaj voda hitreje pritekla in odtekla,« je dejal rečni nadzornik Franc Fras. Problem pa nastane takrat, če voda nima kam odteči. To pa se je zgodilo v Spodnji Ščavnici, kjer novi jarki še niso bili vsi povezani s strugo Ščavnice, le-ta pa je bila zrasla in zamašena z vejevjem in debli. In kako bo regulacija Ščavnice vplivala na višino vode v reki Muri?

»Ne more vplivati, ker je cela struga Ščavnice načrtovana tako, da za zadrževalnikom v Gajševcih ne more odteči v Muro več vode, kot pa je lahko sprejme. Problem nastane le, če istočasno narasteta Mura in Ščavnica. To pa se zgodi redko, najbolj nevarno je spomladi. Takrat je ogroženo območje Razkrižja, če bi pa pretirano narasla Ščavnica, pa je pod vodo Ljutomer. Pa ne zaradi melioracij in regulacij, ampak zaradi hudourniških potokov Turje in Lipnica za Gajševci, na katera ne moremo vplivati. Seveda pa se bodo morali v gornjeradgonski občini čim prej dogovoriti in žrtvovati določeno območje za zadrževalnik vode, ki je na tem delu toka Ščavnice nujen. Tudi Ljutomerčanom ne bo prav, če bodo vedno polnili le dva zbiralnika v njihovi občini. Prav tako bo potrebno urediti redno obveščanje o višini vode v reki Ščavnici vse od izvira pa do izliva.«

PA ŠE SKLEP

Stališča se torej močno razlikujejo. Vprašanje je, če bodo vsi, ki so kakorkoli odgovorni in zainteresirani, prišli za eno skupno mizo, si položili karte na ogled in se dogovorili, kako z najmanj škode dosežejo čimvečji učinek. Kot kaže, je to skoraj nemogoče, saj je delo preobsežno in prezahtevno, kljub vsem spoznanjem pa je še vedno premalo znanja o možnih posledicah takšnega in drugačnega ravnanja. Seveda pa bi usklajena načrtovanja, v katerih bi bil dosežen dogovor in v katera bi bila vnešena najnovejša spoznanja o varstvu narave, urejanju vodotokov in urejevanju kmetijskih zemljišč, bila nujno potrebna, sicer se bo dogajalo še vedno to, kar se dogaja danes.

Bernarda Balažič Peček
Dušan Loparnik
foto: Nataša Juhnov

POKRAJINSKA »FUSNOTA« K SLOVENSKEMU USTAVNEMU MNOGOBOJU

Krepilna protiutež številčni majhnosti

Zgodilo se je na petkovi javni tribuni soboškega Demosa s predsednikom slovenskega parlamenta dr. Francetom Bučarjem in podpredsednikom slovenske vlade dr. Jožetom Mencingerjem. Med »glodanjem odcepitvene kosti« smo ujeli: »Kaj pa če plebiscit za odcepitev Slovenije od Jugoslavije pade? Če ne bo povsod uspel, na primer v Prekmurju? Se bo potem lahko le-to odcepilo od Slovenije in razglasilo republiko?« Seveda je špekulacija požela salvo smeha med navzočimi, pri čemer nas je prešinilo: »Postmoderna Evropa teži k policentrizmu, regionalizmu, k alternativnemu povezovanju med regijami. Slovenija se mora zdaj odločiti: ali želi biti regija in vstopiti v Evropo kot takšna ali želi biti država. Če hoče biti država, mora priznati lastne regije. Če teh ne prizna, ima kompleks dežele, in če se ga ne znebi, dežela tudi ostane!«

Dr. Bučar je menil, da načelo regionalizacije nikakor ne zanika državnosti, mi pa smo pogledali v delo Neminljiva Slovenija na 470 stran k 28. »fusnoti«, kjer najdemo, da »pri tem ni spregledati znatnih pokrajinskih razlik v slovenskem narodnem značaju, čeprav so te danes verjetno manjše, kot so bile svojčas, ko so nekatere Slovence skrbele kot narodnobežni dejavniki. Živo se spominjam drugačnega mnenja prof. Ehrlicha. Ne da bi bil izključeval njih slabilno možnost za slovensko narodno skupnost — priča njegov nagovor na Slomškovem grobu oktobra 1939, ponatisnjen v 5. poglavju — je prof. Ehrlich menil, da so pokrajinske različnosti protiutež slovenski številčni majhnosti. Menil je, da bi bili slovenski narodni uspehi manjši, zgodovinski neuspehi pa večji, če bi bili vsi Slovenci Gorenjci ali Prekmurci ali monolitni dediči samosvojega značaja katerekoli zemljepisno-zgodovinsko oblikovane slovenske pokrajine.«

Hkrati si moramo ponoviti dovolj izzivalno vprašanje: kako bi se v Sloveniji odzvali, če bi se v eni od njenih pokrajin (regij!) odločili rekoč, dovolj imamo takšne Slovenije, radi bi nekaj drugega, če ne drugače, se bomo odcepili? Je res, da se mora Slovenija, če želi postati država, najprej znebiti kompleksa dežele?

Prisiljeni smo poseči po osnutku nove ustave, kjer je očitno zanemarjena problematika notranje družbeno-teritorialne organizacije, kajti ob centralni državi kot obvezni obliki družbeno-teritorialnega organiziranja predvideva le še občine, ki so enote lokalne samouprave in bodo temu ustrezno majhne in teritorialno zaokrožene skupnosti, razen mest, v katerih pa deljitev na več občin ustavno ni več možna. Gre za 135. člen, medtem ko 139. člen tudi dopušča, da se sosednje občine lahko povezujejo v širše lokalne skupnosti za opravljanje skupnih zadev. Torej naj bi imeli po eni strani močno osrednjo oblast z velikimi pristojnostmi na različnih področjih družbenega, gospodaskega in kulturnega življenja, po drugi strani pa sorazmerno majhne občine, ki bodo povsem nemočne v odnosu do osrednje oblasti. Če k temu dodamo dejstvo, da bi znal biti državni zbor (parlament!) enodomen in zasnovan na t. i. državljanskem načelu — dvodomna sestava državne skupščine, ki vključuje tudi zbor regij, je dodana samo kot različica — moremo spoznati, da osnutek ustave predvideva nekakšen unificiran slovenski prostor, ki ga ne zaznamujejo kulturna, gospodarska, teritorialna in celo politična raznovrstnost in iz tega izhajajoče raznovrstne interesne artikulacije. Take so sodbe poznavalcev oz. strokovnjakov in tudi sicer je v pomurskem prostoru — umljivo, kajti kot jara kača se vleče spor center-periferija z vsemi vzroki in posledicami — vedno več pomislekov te vrste. Gotovo jih ne gre ne precenjevati ne podcenjevati, vsekakor pa računati z njimi v okviru priprav na plebiscit za odcepitev Slovenije.

Branko Žunec

DR. RADO BOHINC BISTRIL POJME LASTNINJENJA

SAMOPRISPEVEK = DARILO! ODCEPITEV = USODA?

Nekoč minister za gospodarstvo v Mikulićevi vladi, danes podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije, predavatelj na Univerzi v Ljubljani, pisec knjig s področij teorije podjetij in delničarstva, dr. Rado Bohinc, nam je pred tednom dni na območni gospodarski zbornici v Murski Soboti, kjer so ga pridobili k pojasnjevanju določil zakona o privatizaciji, odgovoril na več vprašanj. Nismo toliko vrtali vanj o socialdemokratsko nastrojeni stranki, ki jo ustanavlja — skupaj z Rastkom Močnikom, Živkom Preglom in Ivom Vajglom — kolikor o plebiscitu za odcepitev Slovenije, novi slovenski valuti — lipi, razumevanju procesa privatizacije v Pomurju, samoprispevku v zvezi z lastninjenjem ter zadružni lastnini in kooperacijskih odnosih.

»Javno izjavljanje mnenj občanov o ključnih razvojnih življenjskih vprašanjih je ena od metod, ki je povsem sprejemljiva za način razmišljanja socialdemokratov. Načelno smo za plebiscit ali referendum, vendar terjamo poprejšnjo strokovno elaboracijo posledic, predvsem za gospodarstvo in mednarodni politični prostor ter z vidika obrambnega in zunanjepolitičnega položaja Slovenije. Brez strokovnih osnov takšne odločitve ne bi bilo dobro ponujati v izrekanje ljudstvu,« je prepričan dr. Bohinc, ki obenem dopušča dialog s tistimi, ki iščejo točke skupnega interesa med samostojnimi državami sedanje Jugoslavije. Avtor zamisli o slovenskem gospodarskem inštitutu pritrjuje: »Če popolna samostojnost in odcepitev od Jugoslavije, potem je nujna lastna valuta. Monetarna in fiskalna funkcija sta imanentni vsaki državi in bosta tudi Sloveniji — če hoče biti gospodarsko suverena država. Lipa kot valuta ne more biti obravnavana kot republiški denar; preprosto zato ne, ker njegov izdajatelj ni država Slovenija, ampak zasebno podjetje. Prej je lipa neke vrste vrednostni papir in tudi zanimivo sredstvo finančnih transakcij, po svoje varčevanje ob ohranjanju nominalne vrednosti.«

Nekdanji Mikulićev gospodarski minister pravi, da je bil prijetno presenečen nad zelo strokovno elaboriranimi koncepti prihodnje organizacije podjetja v soboški Mesni industriji. »Izbrali so dovolj logično in razmeram prilagojeno pot k učinkovitejši organiziranosti. Namreč, obliko krovnega podjetja, ki naj bi bilo večinski lastnik družb z omejeno odgovornostjo, ustanovljenih iz sedanjih profitnih centrov. Tako bi najprej opravili lastninsko oblikovanje prek te krovne organizacije, nato pa poskrbeli za pravice delavcev, menedžerjev in drugih na osnovi internega delničarstva, popustov in podobnega. Gre za razumen, strokovno nesporen pristop, ki je tudi sicer koristen za čas, dokler ne bo sprejet zakon o privatizaciji, ki je ta čas še v javni razpravi.«

Kaj pa samoprispevek? V času pogovora z dr. Bohincem smo bili namreč pod vtisom razgrete izmenjave mnenj o usodi občinskega samoprispevka v soboškem parlamentu. »Samoprispevek je dejansko darilo, ni terjatev in ne proizvaja nobenega obligacijskega razmerja. Denar, ki ga nekdo da na osnovi lastne samoopredelitve kot določen odstotek od osebnega dohodka, v določenem obdobju za določen namen, da neodplačno in ga tudi lastninsko prenese. S tega vidika občani nimajo nobenih lastninskih pravic na objektih, zgrajenih iz samoprispevka, imajo pa pravico, da se objekti izkoriščajo v skladu z opredeljenim namenom (zdravstveni domovi, vrtci in podobno).« In še o zadružni lastnini in kooperacijskih odnosih? Strokovnjak za teorijo podjetij in delničarstva pravi, »da bi bilo v nekaterih podjetjih razumno sedanja kooperantska razmerja povezovati z lastninjenjem; tako, da bi kooperanti—dobavitelji pretvarjali terjatve iz naslova dobavljenega blaga v vložek podjetij, kar bi prispevalo k reševanju likvidnosti.« Zadružna lastnina pa je seveda poglavje zase.

Branko Žunec

Ljutomerski kmečka zveza in socialdemokratska zveza pripravili razgovor.

Perspektive razvoja kmetijstva

Vprašanje, na katerega ni mogoče dobiti veljavnega odgovora za daljše obdobje

Pogovor so sklicali zato, ker, kot je pisalo na vabilu, »je ljutomerska občina izrazito kmetijsko usmerjena in so zadeve v kmetijstvu posebej problematične«. Na pogovoru, ki so se ga udeležili predstavniki občine, družbenega in zasebnega sektorja kmetijstva ... in seveda obeh strank, je podpredsednik izvršnega sveta Silvo Potočnik nanizal več aktualnih vprašanj: neusklajenost med živinorejo in poljedelstvom, v kmetijstvo se praktično nič ne vlaga, zasebni sektor se »deprofesionalizira«, starostna sestava kmetov je zelo neugodna, osnovne goveje črede je vedno manj, okolje je ogroženo, ker kmetijci uporabljajo preveč škropiva, v družbenem sektorju, ki seje letno samo enkrat, so površine neizrabljene; hribovske kmetije propadajo ... Le kako potem uresničiti željo po 2-odstotni letni rasti kmetijske pridelave in prireje, kako doseči samooskrbo ...? Uvodničar je tudi pogruntal, da so v ljutomerski občini z melioracijami izgubili več zemljišč kot s pozidavo, vendar na vprašanja udeležencev pogovora, odkod mu ta podatek, ni odgovoril.

V nadaljevanju pogovora pa smo zvedeli, da so ga sklicali tudi zato, ker je »minister za kmetijstvo« Franc Šonaja na zasedanjih občinske skupščine večkrat »ignoriran«, kajti v tej občini naj bi bili kvazi strokovnjaki, ki se razumejo v vse, pa tako tudi v kmetijstvo, zato je »minister za kmetijstvo«, sicer nepoklicni član izvršnega sveta, često neupsešen s svojimi predlogi, čeprav je inženir in neposredni kmetijski proizvajalec (govedorejec).

Od skupnih obdelovalnih površin 18 000 hektarjev v družbeni lasti le 1 400 hektarjev, drugo imajo zasebni kmetje. Če pa bo denacionalizacija izpeljana dobesedno, potem se bo sklad zasebnih zemljišč še povečal. Četudi bo tako, pa v ljutomerski občini posamezniki še ne bodo imeli toliko zemlje, da bi lahko dostojno preživela (tu ne mislimo zgolj na hrano, ampak razvoj) vse, zlasti pa na tiste, ki se na zemljo vračajo »prisilno«, saj tovarne propadajo. V razpravi so ugotavljali, da tod ni mogoče govoriti o družinskih kmetijah, saj se prav vse ne morejo ukvarjati z vrtičkarstvom, za katerega je dovolj le nekaj deset arov zemlje in je že družinska kmetija. V tej zvezi (»družinske kmetije«), pa so nekaj krepkih rekli na račun pravega (republiškega) ministra za kmetijstvo.

Udeleženci niso ugovarjali Slavko Modlicu, tajniku občinskega izvršnega sveta, ki je poveličeval učinke zemljiških posegov, narejenih na 4 120 hektarjih, saj so tako uspeli povečati povprečno velikost parcel, zato je za 22 odstotkov prihranka pri obdelovalnih urah. Z melioracijami bodo še nadaljevali, in sicer v dolini Bukovnice, agromelioracije bodo na površini 100 hektarjev pri Gajševcih, pripravljajo se na namakanje, obnovo trsnih nasadov, drugo leto bo nared agrokarta.

V razpravi je sodelovat tudi Franc Lubej, ki je menil, da govedoreje ni treba opustiti, pa naj bo še tako nedonosna. Martin Slavič je dejal, da družba »favorizira« zdaj eno, zdaj drugo kmetijsko pridelavo in ljudi s tem bega. Od drugih smo slišali, da je občina surovinska baza za predelovalno industrijo na drugih območjih in da tako ne bo moglo ostati. Zavzeli so se tudi za to, da dobijo po reorganizaciji pospeševalne službe ne le 4 pospeševalce, ampak več. Zdaj jih je 11.

Š. Sobočan

Oškodovani člani urbarnih skupnosti

V prejšnji številki smo na kmetijski strani objavili članek z zgornjim naslovom, v katerem smo na koncu pokomentirali, kako je (bilo) na naši strani z zemljo Madžarov in kaj se je zgodilo z zemljo naših državljanov na Madžarskem. Član lendavskega izvršnega sveta, odgovoren za kmetijstvo, Miran Lovrin nam je zdaj posredoval dodatne informacije.

Na Madžarskem so po vojni nacionalizirali vsa tuja zemljišča, pa tako tudi zemljišča naših državljanov. V lanskem letu so sprejeli zakon o denacionalizaciji, po katerem pa je onemogočeno vračanje zemljišč tujim državljanom.

Del zemljišč, ki so jih imeli pred vojno madžarski državljani pri nas, je sodišče ob urejanju novih zemljiških knjig prepisalo na njihove pri nas živeče sorodnike; po zapuščinskih razpravah je del zemljišč prav tako prešel

ŠE ENKRAT

na pri nas živeče sodediče; nekatera zemljišča madžarskih državljanov pa so bila na temelju mirovne pogodbe z Madžarsko nacionalizirana in so prešla v družbeno lastnino; nekatera zemljišča madžarskih državljanov, ki so dedovali po 1948. letu, pa so v zemljiški knjigi še vedno na njihova imena, čeprav so madžarski državljani. Zemljišča madžarskih državljanov so bila nacionalizirana samo tedaj, ko se je zanje pokazalo zanimanje: arondacije v družbenem sektorju, interes sorodnikov, ki niso mogli nase prepisati zemljišč, ki so jih obdelovali, in tedaj, ko niso bila obdelana in so jih po nacionalizaciji dali v obdelavo kot družbeno lastnino, in sicer njive in travnike na 10 let, trajne nasade pa na 30 let.

Š. S.

Radenski lovci praznovali

Lovce LD Radenci so ob praznovanju 40-letnice delovanja obiskali prijatelji iz LD Tolmin in Ljubinj. Pismo Lovski zvezi Slovenije.

V soboto dopoldne (17. novembra 1990) so se v Dijaškem domu v Radencih zbrali lovci iz LD Radenci ter gostje iz LD Tolmin in Ljubinj. Sodelujejo že vse od šestdesetega leta, uradno pa so navezali tesnejše stike pred desetimi leti. Slavnostni govornik na slovesnosti, h kateri so prispevali kulturni program dijaki Srednje šole za gostinstvo in turizem iz Radenec, je bil eden najstarejših članov Jože Farič. Omenil je nevarnost številnih škodljivih posegov v naravo in dejal: »Prav gotovo lovci s puško nismo uničili ničesar. »Tudi o lovstvu in divjadi bi morali razpravljati na demokratičen način, je opozoril Ožbalt Rožanc, ki je vse navzoče pozdravil v imenu Radenske. Podpirajo določila deklaracije o vrednotah lovstva in divjadi v Sloveniji, zato so s slovesnosti poslali pismo Lovski zvezi Slovenije.

K slovesnemu razpoloženju so prispevali tudi rogisti ZLD Prekmurje, ki so eno od pesmi namenili tudi 40-letnici Lovske družine Radenci. Ob tej priložnosti so izdali tudi posebno brošuro in pripravili razstavo trofej. Med njimi je veliko gamsov, ruševcev in muflonov, seveda jih niso ustrelili na lovišču med Muro in Ščavnico, ampak v tolminskih hribih. V skoraj tridesetletnem sodelovanju to nisa več le stiki med lovci, ampak srečanja družin, preživljanje počitnic v kraju prijateljev in pomoč pri delu.

Bernarda B. Peček

KAR ZA RASTLINE KORENINA, ZA ČLOVEKA GLAVA

Tako pravi veda, imenovana antropozofija. Antropozofi pa so sila samosvoja in redko posejana bitja. Med nje bo najbrž sodil tudi 25-letni Anton Šantl iz Biserjan pri nekdanjem Svetem Juriju, Danes Vidmu ob Ščavnici. Le kdo ne bi poznal Šantlovih? Če ne po drugem, po kmečkem turizmu, v »štajnerjevskem« besednjaku pa bi rekli: po »dobrotah« iz konvencionalnega, tradicionalnega kmetovanja. (P. S. — Rudolf Steiner, nemški pisatelj, ustanovitelj antropozofije, ki želi z duhovnim šolanjem razviti v človeku spečo duhovno moč!)

Za kompost: rman, kamilica, kopriva, hrastova skorja, regratovi cvetovi in sok iz baldrijanovih cvetov

S spremljevalcem dr. Alojzem Slavičem, šefom soboškega Živinorejsko-veterinarskega zavoda, se najprej razgledamo po 12-hektarskem posestvu in hlevu s 14 velikimi glavami (plus šest telet, dve ovci in svinji). »Kolobar je osemleten z dvojnimi členi, torej dve leti leguminoz, dve leti žitaric, okapavin in spet žitaric. Pri žitaricah pa v okviru kolobarja še delam poskuse, torej kar lepše uspeva: s pšenica-ječmen, ovespšenica, oves-rž-pšenica-rž.« Bolj ali manj samo poslušamo. In vprašamo, kdaj, kako, zakaj odločitev za biokmetovanje? (Poznamo namreč zgolj mednarodne smernice IFOAM z načeli: kolobariti, zeleno in uravnoteženo gnojiti in zgodaj pripraviti sestvene površine!) Anton: »Pravzaprav je to zasluga Marka Pogačnika, kiparja iz Šempasa, ki se ukvarja z zdravljenjem zemlje. Posnel je eno oddajo in to sem začutil kot stik, kot potrebo, da se dobiva. Čez 14 dni sva že bila v Nemčiji in čez en mesec pri grofu von Finkensteinu, kjer sem se spoznal z vsem. Bilo je to jeseni leta 1988 in odtlej sem ves v tem poslu.« Posel je naš izraz, kajti Šantl mlajši je dosleden vegetarijanec in mu ni dosti mar za posvetne manire običajnih smrtnikov. Začelo se je z jesensko setvijo oz. pripravami nanjo. »Namesto uporabe pesticidov se grem obdelavo s ›štriglom‹ in s postopkom vzpostavljanja naravne rodovitnosti: kolobarjem in komposti. Najprej pa je bilo treba hlev preusmeriti z gnojevke na steljo in pripraviti stroje za mehanično obdelovanje plevelov vključno z biodinamičnimi preparati. Največ dela je okrog Mihaelovega.« Pripravki? »To ni tako enostavno, saj se namesto svežega gnoja uporablja zrel kompost, da je kot gozdna zemlja. Do tega pridem s krmiljenjem preperevanja, razvijanjem glivic, bakterij, drobnoživk, črvov. Sicer pa gre za pripravke iz zdravilnih zelišč, pripravljenih na poseben način ob določenem času. Šest jih je: rman, kamilica, kopriva, hrastova skorja, regratovi cvetovi in sok iz baldrijanovih cvetov.«

Biokmetovalec Anton Šantl »dokazuje« dr. Alojzu Slaviču.

»Za vsako rastlino posebej si je treba vzeti kar največ časa, posvetiti ji vso pozornost, ki jo le premoreš ... Upam, da bom v dveh, treh letih že lahko postregel z ajdovim kruhom. Kruh kot osnovno živilo je moj velik interes ... Na pomlad bom posejal proso ... Zelo ozka je meja med duhovnim in fizičnim delom. Kar je pri rastlinah korenina, je pri človeku glava. Tako pravi antropozofija. Pozimi se življenje rastlin umakne v korenine, pri človeku v glavo. Več spi, noči so daljše. Bere, igra piščalko, riše ... Z ženitvijo je isto, kot če daš seme v zemljo. Ne razmišljaš ali bo vzklilo ali ne. Tu vidim povezavo.« (Iz Šantlovih premišljanj)

Mleko je kompromis, meso pa povsem izključeno; sposobnost krav s prežvekovanjem

Strojna oprema biokmetije? Je res, da bi čez nekaj let lahko opustil klasično kmetijsko mehanizacijo? »To so za zdaj samo še sanje. Trenutno so vsi stroji potrebni za mehanično obdelovanje plevelov — linija od sejalnice naprej, kjer se vzpostavi ustrezen medvrstni razmak in se posebej prireja za okapavine in žitarice. Pri korenčku poskušam s termičnim načinom, s plinom propan-butan v samih redeh. Praktično sta potrebna dva stroja: ›štrigl‹ in okapalnik, povezan s sejalnico. Gre za zametke opuščanja strojev. Stašo Vešligaj iz okolice Ptuja je opravil letos prvo tako poskusno setev z ržjo — torej rž v krompirišče, ne da bi oral. Je kar lepo vzkalilo. Moj interes tudi gre v tej smeri; saj rešitev ne more biti v tehničnem napredku.« Spremljevalec dr. Slavič ob vsem ne ravno prepričljivo zatrjuje, da »je zamisel na mestu, to je povezanost človeka z naravo, način bo za marsikoga še nerazumljiv, nekatere stvari so za izluščiti«. Potem pa v bolj vezani obliki pripomni: »Sistem biokmetovanja je na travnatih površinah, kjer v celoti izključi obdelavo zemlje, vso zaščito proti herbicidom in podobno, je mnogo lažje kot na njivskih površinah. Mar ne razmišljaš o tem, da bi v celoti prešel na sistem travno-košnega kmetovanja?« Biokmet, ki odlično obvlada nemščino in angleščino in veliko potuje po tujini ter si nabira izkušnje za doma, odgovarja: »Bolj zdrava hrana za človeka so rastline. Mleko je lahko kompromis, medtem ko meso popolnoma izključujem. Bolj me zanima pridelovati dober korenček, ajdov in proso oz. se spoznati z rastlinami, kaj jim bolj ustreza. Živina, ki je ne zanemarjam, je bolj vezni člen. To se pravi, da poje deteljo, ki zraste in ki je nujno potrebna na njivi, da pa hkrati pripravi kompost. Steiner govori v tej zvezi o kozmično-kvalitativni analizi, ki so je sposobne samo krave s prežvekovanjem. Pomeni, da jemljejo informacije, ko jedo travo in pripravljajo kompost — točno takšen, kakršen mora biti za tisti kraj.«

Vseeno tvegamo z vprašanjem, kako je s povpraševanjem po njegovih biopridelkih oz. biopridelkih. »Po žitaricah je največ kor, te so na prvem mestu. Nekaj smo se z zanesenjaki, ki so na Glavnem trgu v Mariboru odprli trgovino Ajda. Mleko pa se vedno prodamo v mlekarno, bike v zasrdrugo.« Za zdaj torej vendarle treba še »kompromisno kmetovati« in mi smo lahko posredovali bralstvu le prvi obrok o biokmetovanju Antona Šantla mlajšega iz Biserjan. Oče in mati pa se do dedičevega gospodarjenja raje nista opredeljevala.

Branko Žunec

IZREDNO UGODNI NAKUPI!

Kmetijsko trgovsko podjetje MARKO SLAVIČ, Ključarovci 19

Ugoden nakup gradbenega materiala do konca novembra!

— opeka (veliki modul) po 5 din — polnila 7.20 din — vreča cementa 60 din — vreča apna 33 din — nosilci (kratki) 38 din tekoči meter — nosilci (dolgi) 46 din tekoči meter in drugi gradbeni material

- **Navedene cene so brez davka!**

V zalogi kmetijska mehanizacija:

- koruzne sejalnice BEKER—PANONIJA po 32.000 din, možnost obročnega odplačevanja
- vse vrste traktorskih škropilnic in balirk

Odprto od 7. do 17., ob sobotah od 7. do 15. ure. Pokličite nas po telefonu št. (069) 87-731

IZREDNO UGODNI NAKUPI!

FRANCEKOVO PREMIŠLJAVANJE

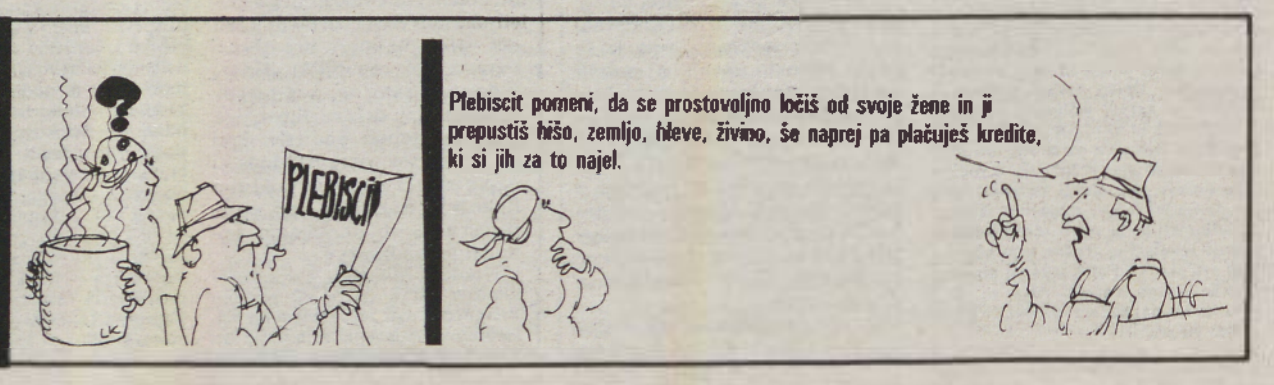

POSADIMO OREH!

Prazniki — stari in novi, državni in cerkveni so pred vrati. Težko si jih zamišljamo brez dobrih potic. Naj je bil prebivalec krajev med Muro in Rabo, od Murskega polja do Slovenskih goric še tako reven, za praznik si je vedno privoščil potico. In brez orehov tudi ni pravih potic, zato posadite oreh, če ga ne boste obirali vi ga bodo vaši otroci in njihovi vnuki. Mimogrede, ste vedeli da spada to drevo med najbolj plemenite sadonosne vrste, z njim so se sladkali celo bogovi prastarih ljudstev; Jupitrov sadež so ga celo imenovali.

Zelo pomembno je, da oreh posadimo jeseni, kajti njegove razvejane korenine rabijo čas, da se »primejo« in jesensko zgodnjezimski čas je prav primeren, da oreh začne rasti, pomladi pa že z vso močjo koreninskega sistema nadaljuje vegetacijo. Če boste čete plodove kmalu in povsem določene vrste, potem zasadite cepljeni oreh; njegova cena se giblje okrog 150 dinarjev, in čeprav sadika iz semena stane petkrat manj, se splača kupiti cepljenko. Semenjak pride v rodnost šele po dvanajstih do petnajstih let, ker mora »odrasti«, med tem ko je cepljeni oreh genetsko zrel. Plod cepljenega oreha je kakovostnejši, lupino lahko odvojimo od jedra, to pa ima več beljakovin in manj olja.

Dela veliko, sicer pa . . .

Ali je kaj novega v tovarni blodnega salona pri Gradu? Nas je zanimalo te dni. Nič kaj posebnega, so nam rekli. Podjetje, katerega sedež je v Veleniu, je končalo 9-mesečno poslovanje s pozitivnim izidom, in tako tudi enota pri Gradu. Dela imajo skoraj preveč. Pravega zadovoljstva pa kljub temu ni. Za to pa so krivi predvsem slabi pogoji gospodarjenja, ki tekstilni industriji se posebej nalagajo velika bremena, ker davčna politika temelji na obremenjevanju osebnih dohodkov, ne pa dohodkov podjetij. Zato se seveda veliko govori godi tistim, ki imajo manj delovne sile, torej tako imenovane kapitalne proizvodne programe.

Kljub vsem težavam — podcenjen tečaj deviz, neplačane terjatve (iz Srbije še za lansko leto), visoke dajatve za družbeno režijo idr. — so pri Gradu optimisti; tudi zato, ker so si pridobili zaupanje tujih partnerjev. In če se v precejšnjem številu podjetij zaposlenost zmanjšuje, se je njihov kolektiv povečal letos za 5 novih delavcev. V ta namen tudi štipendirajo kadre, ki jih potrebujejo.

J. G.

253 delavcev Panonije in Agroservisa čaka na delo

Toliko jih je prijavljenih na Zavodu za zaposlovanje — Povrnjen del OD

Nekatere delovne organizacije iz soboške občine so se v skladu s predpisi pri soboški enoti Zavoda za zaposlovanje pojavile z vlogami za povrnitev dela osebnega dohodka delavcem, ki čakajo na delo.

Tako so bile ugodno rešene vloge za 219 delavcev Panonije in 34 delavcev Agroservisa, medtem ko druge organizacije za zdaj še niso zaprosile za tovrstna sredstva, s katerimi bi financirali presežne delavce.

-še

RADENSKA

Spomladi nova plinarna za CO_2

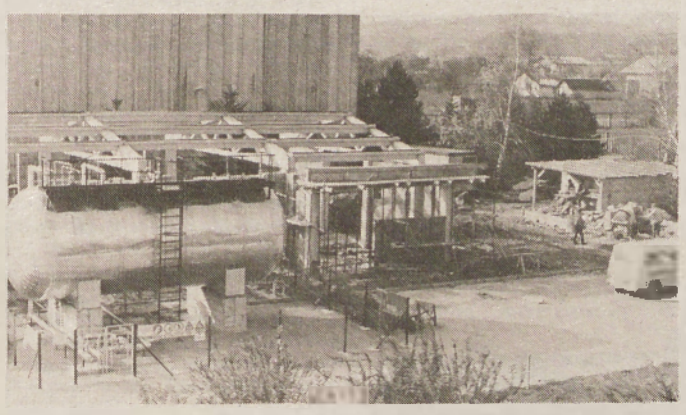

Sredi septembra so v boračevskem obratu začeli graditi novo plinarno za CO_2 (ogljikovega dioksida), naložba pa bo Radensko stala okoli milijon in pol nemških mark. Stara plinarna je namreč predstavljala ozko grlo v proizvodnji mineralne vode in gaziranih brezalkoholnih pijač.

Nova tehnologija bo omogočala tudi utekočinjanje plina CO_2 in tako ga ne bodo več spuščali v zrak, kadar proizvodnja ne bo tekla, temveč ga bodo lahko shranjevali ne le v jeklenkah, ampak tudi v cisterni. V cisterni bodo lahko uskladiščili 50 ton plina, kar zadošča za enotedensko proizvodnjo. Radenski plin je naraven in izjemno čist, v prihodnje pa bo njegova čistost še večja. Izključeni bodo tudi zastoji v proizvodnji ob morebitni okvari naprav v plinarni, rezervoar pa bo omogočal polnjenje plina v avtocisterne ter jeklenke za prodajo na trgu. V Radenski so do zdaj prodajali CO_2 samo v jeklenkah, od 60 do 80 odstotkov pa so ga porabili sami. Tudi v prihodnje ne načrtujejo bistveno večje prodaje. V sezoni bodo lahko prodali četrtino, v nesezoni pa polovico vsega plina. S številkami bi to pomenilo v sezoni okoli 100 ton plina na mesec, v nesezoni pa 200 ton. Z zajetjem novih vrtin v dolini reke Sčavnice pa bi lahko letno pridobivali 6 tisoč ton plina CO_2. Direktor Treh src, magister Vili Kozic, je še povedal, da njihov plin uporabljajo tako kovinarji kot živilci, pa tudi druga industrija. Inženir Stole Bugar iz razvojnega oddelka Radenske pa je dodal, da je sploh v živilski industriji v zadnjem času velik poudarek naravnemu plinu. Jugoslovanska poraba plina CO_2 dosega 100 tisoč ton na leto, v Radenski pa načrtujejo letno zmogljivost nove plinarne 4 tisoč 500 ton. Gospodarstvo obratovanja bo v novi plinarni veliko večja, kot je bila doslej, kajti plina ne bodo več spuščali kar tako v zrak, še večji prispevek pa bodo namenili varnosti obratovanja.

Lidija Kosi

V DANKOVCIH SPET VRTAJO — Prvo naftno vrtino v Dankovcih so najprej razglasili za neuspešno. Pozneje so na Geološkem zavodu v Ljubljani še enkrat analizirali dokumentacijo o zemeljskih plasteh, vrtino pa so še »nastrelili« in ugotovili določene količine nafte, plina in vode. To je bilo odločilno za novo vrtino, ki so jo te dni začeli vrtati delavci lendavske Nafte. Do konca decembra naj bi prodrli v globino 1400 metrov. Stroške raziskav in vrtanja so si porazdelili na enake dele: Nafta, Petrol in sklad nekdanje interesne skupnosti za nafto in plin. Sodelavec Geološkega zavoda Ljubljana, dipl. inženir Stojan Kranjec, je optimist, saj je prepričan, da bodo našli nafto, ki jo bo smotrno izkoriščati, poleg tega pa naj bi bile zemeljske plasti oziroma njihove razpoke primerne za podzemno skladiščenje plina, za kar je zlasti zainteresiran ljubljanski Petrol.

Foto: Š. S.

Devizna žeja je osušila tudi dinarje

Banke so te dni oblegane kot malokdaj. Med ljudmi namreč pogosto krožijo govorice, da bo zdaj zdaj devalvacija dinarja, zato svoje prihranke spreminjajo v devize, te pa nato večinoma odnašajo iz banke — domov v nogavice ali v tujino? Tako smo Jugoslovani v devetih mesecih letošnjega leta kupili v domačih bankah za okrog 3 milijarde dolarjev deviz. Skoraj polovico tega zneska so dosegle banke v Sloveniji. Prav gotovo bi ljudje kupili še več deviz, če jih v bankah ne bi začelo zmanjkovati, saj so le-te pogosto nelikvidne in enostavno nimajo dinarjev, s katerimi bi odkupile devize od Narodne banke Jugoslavije. Tako je tudi Ljubljanska banka — Pomurska banka omejila prodajo tujih valut v znesku do 100 nemških mark, pri Abanki v Murski Soboti pa (praviloma) deviz sploh ne prodajajo, razen če se stranka odloči za vpis na knjižnico, kot je to pri vseh bankah.

Problem pa niso le devize, ampak tudi dinarji, in to je pravzaprav še bolj skrb zbujajoče, saj smo brez možnosti nakupovanja tujih valut lahko shajali vrsto let in smo se nekako znašli. Hudo pa bo, če ne bo denarja za plače in posojila. V Tovarni Mura smo, denimo, pred kratkim slišali, da jih Pomurska banka v zadnjem času ne more povsem obvladovati, da je za Muro premajhna. In kaj pravi o tem direktor Pomurske banke, **Štefan Hajdinjak?**

»Naša banka je do sedanje likvidnostne krize v Jugoslaviji uspevala v glavnem zadovoljevati potrebe pomurskega gospodarstva. Vendar pa se dogaja, da podjetja ne dobivajo s trga svojega denarja, njihove terjatve naraščajo, in to nam res povzroča probleme. Če bi bile stvari normalne, potem mi nismo premajhni za Muro, ona pa ne prevelika za nas. Naši temelji so taki, da bi lahko plasirali 4-krat več kreditov, če bi bil na razpolago denar. Doslej smo likvidnost banke in gospodarstva reševali tudi na ta način, da smo potegnili vse možne reeskonte za kmetijstvo, zdaj pa, ko bi se morale te stvari obračati v gospodarstvo, slišimo od Narodne banke Jugoslavije, da nam bo vzela del teh reeskontov. Poleg tega je zmanjšala reeskontno stopnjo in nam postavlja še druge ovire, tako da bomo imeli težave za kmetijstvo in gospodarstvo v celoti.«

— Imate podatke, katera podjetja v Pomurju imajo največje likvidnostne težave?

»Mi to seveda spremljamo, toda številke so relativne glede na to, kakšen obseg proizvodnje ima neko podjetje, kakšna je torej vrednost njihovih izdelkov. Terjatve se povečujejo pri vseh, tako tudi obveznosti. Nekatera podjetja pa so že tako prezadolžena, da jim mi glede na njihovo boniteto enostavno ne moremo dati več denarja. Enostavno moramo zavarovati tudi sami sebe, dobiti vloženi denar nazaj. Tako smo prejšnji mesec potegnili nazaj 50 milijonov dinarjev, ta mesec pa jih bomo morali še 32 milijonov. To bo seveda povzročilo v reprodukciji nove težave.«

— Kaj pa poslovanje z občani? Poteka vse tako, kot bi si želeli oni in vi? Je varčevanje dovolj spodbudno?

»Za našo banko je značilno, da imamo v celotni bilanci velik delež varčevalcev. Ta se giblje od 46 do 48 odstotkov. Mi smo s tem seveda zadovoljni, vendar nam je povzročalo v določenih trenutkih to tudi težave. Mislim na krizo deviz v Jugoslaviji nasploh. Ljudje so začeli množično dvigovati dinarje in jih pretapljati v devize, to pa nam je povzročilo dodatne likvidnostne težave. Kljub vsemu pri dinarskem poslovanju varčevalci niso bili v ničemer prikrajšani, pri devizah pa so nastale precejšnje motnje. Gotovo, da v tej zadnji krizi zaradi tega niso bili zadovoljni niti varčevalci niti mi. Najprej je bila težava v tem, da ni imela zadosti efektive NBJ, pozneje pa, ko so devize pri Narodni banki bile, mi nismo imeli dovolj dinarjev. Poleg tega nam je predpisala večje obveznosti. Morali smo namreč izdvojiti več za obvezno rezervo in več smo morali dati za devizni minimum, ki smo ga morali deponirati v tujini. Poleg tega smo morali izločiti več blagajniških zapisov. No, prodaje deviz skoraj nikoli nismo povsem prekinili. Tudi sedaj je prodaja na knjižico neomejena, dvig v vrednosti 500 DEM, nakup pa v višini do 100 mark dnevno. V celoti pa skušamo zadovoljiti želje zdomcev, če v primeru večjih zneskov pravočasno sporočijo svoj namen. Mi bi seveda radi prodali več deviz, ker s tem zaslužimo, vendar jih ne moremo dovolj kupiti. Imamo veliko pripombo na NBJ, ki ima pri sebi naš denar. Mi smo imeli v največji krizi 102 milijona dinarjev obveznih rezerv in okrog 42 milijonov blagajniških zapisov. Tega denarja nam Narodna banka ni sprostila, razen ko smo jemali likvidnostno posojilo, zaradi tega pa smo imeli določene sankcije. To ni prav. Obvezne rezerve bi morale biti namenjene tudi za to, da bi lahko občani nemoteno prišli po svoje devize. Kar se tiče pogojev varčevanja, lahko odgovorim, da za varčevalce najbrž nikoli niso bili dovolj spodbudni. Mi smo se trudili, da bi povečali obrestno mero tako za dinarske kot devizne hranilne vloge. Mislim, da imamo še posebej spodbudne pogoje za zdomce, zato so nekateri že prinesli denar iz tujine in ga vložili v našo banko.«

— Kaj pa obratno?

»Žal se nam je zgodilo tudi to. Nekateri so očitno zaskrbljeni nad negotovostjo Jugoslavije in dvignejo svoje pribranke. Lahko pa zatrdim, da ima naša banka dokaj velike sklade pri NBJ in ustrezen znesek deponiranih sredstev v tujini; to je garancija, da bodo lahko prišli varčevalci vedno do svojega denarja. Seveda mora pri tem uresničevati svoje obveze tudi država, če bi do česa kljub vsemu prišlo.«

— Kako je s kreditiranjem stanovanj, ki naj bi jih kupovali tisti, ki prebivajo v družbenih stanovanjih?

»Za letos smo te možnosti žal izčrpali. V primerjavi z drugimi bankami, ki so po velikosti podobne naši, smo namenili za kreditiranje novogradenj ali obnovo hiš in za nakup stanovanj relativno daleč več denarja kot drugi. Prihodnje leto pa si bomo prizadevali, da bomo še naprej spodbujali to področje.«

— Ali se dovolj vključujete tudi v spodbujanje zasebnega podjetništva?

»Lahko povem, da naša banka resno obravnava vsak projekt in da financiramo niz zasebnih podjetij in to s svojim denarjem ter ob pomoči razvojnega dinarja Republike Slovenije. Tako smo letos namenili za potrebe zasebnih podjetij oziroma obrtnikov okrog 52 milijonov dinarjev. To najbrž ni malo in v prihodnje bomo prav tako spodbujali ta del našega gospodarstva, še posebej programe, ki bodo orientirani izvozno in bodo obetali tudi nova delovna mesta.«

Ob obisku na Pomurski banki smo tudi zvedeli, da zanimanja za nakup obveznice Republike Slovenije skoraj še ni, saj so imeli doslej le en primer. Računajo pa, da se bo ta oblika varčevanja vseeno razširila tudi v Pomurju, saj gre za ugodne pogoje. Tudi delništvo je šele na začetku.

Jože Graj

Gradbenik Lendava

250 delavcev v Sovjetsko zvezo

V hudi mednarodni konkurenci je zagrebški Ina Commerce uspel pridobiti gradnjo bolnišničnega kompleksa v Odesi v Sovjetski zvezi. Vseh del seveda ne bo mogel opraviti sam, zato je objavil natečaj za oddajo določenih del. Glede na to, da gradbincem na splošno manjka dela, je bilo veliko ponudnikov. Zmagal je lendavski Gradbenik in dobil gradbena dela v vrednosti 3 milijone ameriških dolarjev. Medtem so s pripravljalnimi deli že začeli, v začetku prihodnjega meseca pa bo na gradbišče v Odeso odšlo okrog 250 delavcev. V tem gradbenem podjetju so si tako zagotovili delo za najmanj 6 prihodnjih mesecev. Vsega niti sami ne bodo zmogli, zato so povabili k sodelovanju druge gradbenike. Ob velikem poslu v Sovjetski zvezi namreč nameravajo zanemariti gradbenih in drugih del v domači občini in se usmeriti vanj, recimo v obmorskih krajih, kjer že več let uspešno delajo. Zdaj so prisluhnili tudi zasebnim graditeljem.

Š. S.

Nova centrala in motnje

Marsikdo v Murski Soboti in okolici se je pri telefoniranju v minulih dneh budoval, da nekaj ni v redu. To smo občutili tudi v naši hiši. Poklicali smo pristojne v PTT podjetju in zvedeli, da so montirali novo centralo za 2000 lokalnih in 1000 medkrajevnih povezav, zato je res prihajalo do motenj, ki jih je povzročalo preklapljanje medkrajevnih zvez.

Medtem naj bi bilo že vse urejeno in te dni pričakujejo tudi tehnično kontrolo iz Zagreba, kjer so kupili centralo. Čez čas bodo začeli priklapljati tudi nove naročnike. Na voljo imajo še precej prostih številk.

Razlogi za motnje so bili tokrat objektivni. In če spet kje drugje kaj ne bo v redu, bodo našli druge objektivne razloge. Tako je bilo namreč vedno doslej. Če to tudi vedno drži, pa je seveda drugo vprašanje.

J. G.

Kaj bo s cankovskim Temeljem?

Stečajni upravitelj Slavko Osterc nam je odgovoril na nekaj vprašanj, ki jih postavljajo nekdanji delavci podjetja, ki ga ni več. Po stečaju se je okrog 20 delavcev zaposlilo v drugih podjetjih, ostalih 40 pa so prijavili zavodu za zaposlovanje. Delavci (eni in drugi) pa še niso dobili plače od junija, jubilanti ne nagrad, nihče ni prejel regresa za dopust. Vse to bodo dobili s pripadajočimi zamudnimi obrestmi, ko bo na voljo denar, ki ga kanijo dobiti s prodajo osnovnih sredstev, zlasti poslovnih stavb. V ta namen sta bili dražbi že dvakrat, vendar sta ponudnika (KZ Panonka in Potrošnik) vsakokrat ponudila manj, kot pa je ocenjena vrednost objektov: na prvi dražbi 80 odstotkov, na drugi le še 60. Z možnima kupcema se zdaj dogovarjajo za ceno, ki bi zadovoljila obe strani. Čim bo premoženje prodano, bodo iz stečajne mase skušali pokriti ne le terjatve delavcev, ampak tudi drugih upnikov. Zakonite pravice delavcev zastopa občinski sindikalni svet in so bile priznane na prvem naroku. V stečajno maso pa ni prišlo stanovanje Temelja. Tega namreč ni mogoče prodati, ker je naseljeno. Če bi ga hoteli odtujiti (in s tem povečati stečajno maso), bi morali stanovalcu kupiti nadomestno stanovanje in ne bi dosegli nobene prednosti.

Cankovski Temelj je bil žal premalo trden temelj, da se ne bi zrušil. Žalostno je, ker je končal tako klavrno.

Š. Sobočan

Natakarji iz Lendave?

Delavska univerza Lendava ugotavlja, da je v gostinstvu zaposlenih precej delavcev, ki nimajo formalne izobrazbe, poleg tega pa je v tej dejavnosti po načrtih podjetja Naravno zdravilišče še veliko možnosti za zaposlitev, zato namerava organizirati šolo za poklic natakarski pomočnik. Šolanje bo trajalo 10 mesecev, polovico časa bodo predavanja, in sicer trikrat tedensko, v drugi polovici izobraževalnega obdobja pa bo praksa v gostinskem podjetju. Če se bo prijavilo vsaj 15 kandidatov, potem bo znašala šolnina 6000 dinarjev, možno pa jo bo plačati v obrokih. Na koncu izobraževanja bodo slušatelji dobili spričevalo, ki ga bo izdala Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci. Pogoj za vpis na Delavski univerzi Lendava, Partizanska 18, je končana osnovna šola.

Š. S.

NUJNO IŠČEMO IN ZAPOSLIMO

— izučeno prodajalko
pasivno znanje nemščine
— tajnico za marketing
— špediterja z izkušnjami
sposobnost vodenja mednarodnih špedicijskih poslov
pasivno znanje nemščine

Vse informacije: Mladinska ulica 60, Murska Sobota, telefon 24 080, Parfumerija Zagavec, avstrijska Radgona, telefon 9943 34762574.

POSLANEC NI NARODOV LJUBLJENEC

— Dolgo smo bili prepričani, da narod mora ljubiti svojo oblast. V Titovi epohi smo zunanjo naklonjenost manifestirali s čakanjem ob cesti, ploskanjem, s stalnim odobravanjem političnih potez, v sistemu parlamentarne ali druge demokracije to ni v ospredju. Poznam primere v Nemčiji, Avstriji, ko imajo priznani strokovnjaki v civilnem smislu do uradne politike negativen, indiferenten odnos. Tudi v Sloveniji se moramo zavedati, da narod uradne politike ne bo imel rad . . . Država bo pobirala davke, distribuirala, morala bo skrbeti za blaginjo in v tem smislu smo politiki izpostavljeni javni kritiki . . ., je dejal na koncu dveurnega razgovora Janko Halb, republiški poslanec družbenopolitičnega zbora, podpredsednik soboškega IS, ko je razgrnil delček svoje osebnosti in vso svojo politično maksimo.

— Očitajo vam, da ste kot ekonomist kandidirali na listi Slovenske kmečke zveze, vi pa trdite, da vam do tega dajeta pravico vaše kmečko poreklo in navezanost na podeželje?

— Sem otrok kmečkih staršev, rojen pred 33 leti v Pertoči, kjer sem končal pet razredov osnovne šole, zadnje tri pa v Rogašovcih. Kot sin »trihektarskega kmeta« sem doživljal vso bedo realsocialističnega obdobja: migracija prvorojenk se je pokazala tako, da so šle sestre po osnovni šoli od doma. Traktorja ni bilo in kot pripadniki siromašnejšega sloja smo zemljo obdelali s kravami, ročno. Sem bolj nemirnega duha in po osnovni šoli sem se odločil za gimnazijo v Murski Soboti. Dijaška leta z nepozabnimi spomini mladosti, obremenjena s težkim delom na domači kmetiji, so odstopila mesto študentskim, ko sem se preživljal s socialno štipendijo in v tretjem letniku s kadrovsko štipendijo Pomurskega tiska, kjer sem se po diplomi zaposlil. Pravzaprav sem želel postati arhitekt, toda zamudil sem avtobus — morda zveni smešno — in tako sem s kolegi odšel v Maribor, kjer sem spoznal, da tudi ekonomija daje široke možnosti. Tesno sem povezan z vasjo, s kmetijstvom, čeprav sem zaposlen.

— Imeli ste možnost v drugih strankah, a vendar ste kandidirali na listi Kmečke zveze . . .

— Veste, človeško življenje je obeleženo, ima svojo nit, in ker sem kmečkega rodu, dejansko tudi kmet, saj so tarši vedno manj sposobni za delo, me kmečka problematika vedno spremlja, nanjo pa gledam z očmi mladega intelektualca, ki je videl tudi nekaj belega sveta. Tako sem že tudi prej hodil na sestanke v okviru Socialistične zveze in pri ustanavljanju stranke enostavno nisem želel svojih sovaščanov, sotrpinov, pustiti na cedilu, čeprav so me zanimale druge politične sfere in dogajanje okrog Nove revije, procesa proti četverici. Ker pa se je sočasno porajala Kmečka zveza, sem videl, da je tudi to dres za politično tekmo, v kateri lahko enakopravno sodelujem.

— V KZ se spopadata dve struji: liberalni del sprejema vse pristaše, ki zagovarjajo kmetove interese, druga struja pa želi v svojih vrstah le čiste kmete, predvsem v vodstvu in v poslanskih klopeh. Vam očitajo, da se lotevate za njih nebistvenih stvari, druge, vitalne zadeve pa puščate v nemar.

— Moje vodilo je, da če že materialno ne moreš, potem poskušaj pomagati z znanjem tistim, ki pomoč potrebujejo in hočejo. Ne bi rekel, da v kmečkem sloju ni inteligence, ampak dejansko so na vasi ljudje z diplomo in pa tisti, ki so upali režimu v obraz kaj povedati, bolj redki. Na odpor sem naletel-le med tistimi politiki, ki so neke vrste karieristi, ki niso uspeli in zdaj zavračajo pomoč in nasvete, ker se počutijo ogroženi. To je prisotno tudi v podjetjih, sam sem spoznal, kako postaneš ljudem neljuba ovira. Moram povedati, da sem demokrat, krščansko vzgojen, ampak te moralne kvalitete ne postavljam kot ideološkega zavračanja drugače mislečih, pač pa delam v politiki integralno in kmečko vprašanje želim postaviti v širši družbeni kontekst. Tu vidim možnost, da kompleksno kmečko problematiko z narodnega političnega vidika obdelam. Čisti kmet ali ne? Jaz pravim, da tisti, ki si je enkrat ožulil roke z motiko ali traktorskim volanom, kiso ga vremenske prilike razočarale, čuti, kaj je kmetstvo in tudi v visokopolitičnih debatah ne izneveri svojega stanu. Vsakemu vse povem v oči, nič pa ne zamerim . . .

— Vam pa so nekatere stvari zamerili, zahtevali so celo vaš odstop!

— KZ si je v svoj program zapisala, da je stanovsko-politična organizacija, in če bi bila le stanovska, jaz v njej ne bi deloval. Politični program KZ je sovpadel s celotnim programom slovenske alternative in menil sem, pa še menim, da je potrebno raven političnega dela moje zveze dvigniti tako, kot je to pri drugih strankah. Glede na to, da čisti kmetje nimajo toliko političnih izkušenj na tej ravni, poskušam to vrzel zapolniti. In vodilni ljudje v stranki in poslanci to sprejmejo. Res je veliko problemov, vendar po rešitvi materialnih težav lahko izginemo s prizorišča, če ne bomo tudi politično delovali. Preprosto si želim, da smo enakovredni v prizadevanjih kot demokrati, socialdemokrati ali komunisti. To pa ne pomeni, da v skupščini ne iznašam kmečke problematike. Ampak jaz v svojih strankarskih prizadevanjih hočem določeno svobodo in tako sem načel vprašanja okrog medijev, državnih odlikovanj, političnega dela državnih funkcionarjev.

— Mnogi poskušamo analizirati vaš poslanski imidž: ločite se od poslancev, na katere smo navajeni. Ali je to vezano z vašo karakterno črto ali zavestno oblikujete nov parlamentarni subjekt?

— V DEMOS nisem vstopil čisto bos: dve ali tri leta sem deloval v sistemu režimske oblasti, kjer sem bil ostrega jezika in tega nisem skril tudi zdaj. In ker sem tradicionalno vezan na kmetijstvo, ničesar ne zamolčim. Če ste me mislili tudi spomniti na tisti telegram, moram povedati, da se je to dogajalo bolj spontano, bili smo nepripravljeni. Zdaj, ko s časovne distance gledam na stvar, ugotavljam, da bi to drugače napisal. Jaz sem telegram samo prebral, z njegovo vsebino se ne identificiram. Vidim, da gospod Kučan med vrsticami prekmurskim poslancem

očita, da smo bili preostri. No, še enkrat poudarjem, da se ne distanciram od dogodka, nisem pa identificiran z vsebino samega telegrama.

— Postavljate neprijetna vprašanja, iznašate probleme, očitajo vam, da delujete rušilno.

— Delo poslanca se manifestira v skupščini in pa v telesih tega najvišjega organa. Sam sem član dveh komisij in dveh odborov, kjer smo se domenili, da integralno opazujemo razmere in jih iznašamo. Pri Službi državne varnosti, ki je v pristojnosti republike, sem na dotičnem mestu iznesel probleme. Rušilno delovanje? Glejte? če ima DEMOS le papirnato oblast, potem je papirnati tiger, ki kriči, ukrepati pa ne more. Predvolilne obljube so narekovale takojšnje spremembe in če problemov ne evidentiramo takoj, potem bo minilo še 20 let. Ne bi se strinjal, da DEMOS, poslanci in jaz delamo vse progromaško, da hočemo na vsak način nekoga takoj odžagati, politično likvidirati. Priča smo procesu, ko tudi opozicija ugotavlja, da smo pač usojeni na skupno življenje in bo potrebno veliko strpnosti.

— Vaše mnenje o rdečih direktorjih?

— Rdeči direktor je sinonim, ne toliko za člana ZKS, pač pa za tiste, ki so dobili etiketo moralno-politične neoporečnosti; ne iz vidika posameznika, ampak ker je imela vladajoča ideologija negativen odnos do drugače mislečih in ker se je ta etiketa včasih zlorabljala tudi v materialnem smislu. Sam sem bil tudi šest mesecev vršilec dolžnosti direktorja in vem, da to ni lahka naloga. Nič nimam proti, da je kateri koli vodilni delavec politično aktiven, ampak naj sprejme konfrontacijo mnenj, ideološko ne zavrača reševanja gmotnih težav. V tem smislu se bodo rdeči direktorji transformirali v poslovni menedžment in v okviru delovnega časa ne bodo mogli preventivno delovati na drugače misleče. Jaz jih ne bom poskušal z nobeno potezo odstavljati, v kolikot njihovi delavci tega ne bodo zahtevali. Če pa bodo pritiski, se bomo pač lotili stvari . . .

— ne glede, če so rdeči, beli, zeleni . . .

— Vi ste dejali, da rdeči, vendar pogrešam, da nihče od njih ne zanika, da so rdeči.

— Mislite, da bi bile takšne konfrontacije pametne, saj se kot podpredsednik občinske vlade srečujete z gospodarskimi težavami, ki pa so iz dneva v dan obsežnejše?

— Mi točno vemo, da se je sistem družbene lastnine, sistem združenega dela in sistem oblasti diktature proletariata po vsej Evropi pokazal kot neučinkovit. Zavedamo se, da nova DEMOS-ova oblast s političnimi sredstvi ne more razrešiti gospodarskega problema.

Dajem priznanje vsem direktorjem, ki ne zanikajo svoje soodgovornosti, pa ne zato, ker bi valil odgovornost na njih, kajti na krizo je vplival sam sistem, režim. V zasebni pobudi so možnosti in tako se moramo približati zahodnemu gospodarskemu sistemu, kjer je profit gonilo sistema.

— Vendar je v nerazvitem Pomurju to vprašanje bolj kompleksno: družbena pomoč je nujna in osnutek zakona o nerazvitih in demografsko ogroženih območjih lahko postane za nas dvorezen meč, če ne bomo previdni.

— Moje prvo temeljno področje je bila ravno priprava tez za ta zakon, ker smo že v predvolilnih nastopih obljubili predvsem tistim na Goričkem, da jih ne bomo pozabili. Menimo, da je potrebno problem skladnejšega razvoja Slovenije, ki temelji na policentričnem poudarjanju razvoja, prenesti v skupščino. V našem izvršnem svetu smo izdelali teze, sočasno smo ugotovili, da se naša hotenja ujemajo z republiškimi.Tu je govora o nerazvitih občinah, o demografsko ogroženih krajih in o obmejnem območju.

Pomurje smo v celoti opredelili za manj razvito, razen večjih središč, nekatere dele pa kot demografsko ogrožene in pa obmejne. V tem smislu se občinska vlada angažira pri pripravi programov za revitalizacijo predvsem Goričkega. To je naša volilna baza, ti ljudje si to zaslužijo, tu so naše naravne danosti, delovna sila, čiste in mešane kmetije, ohranjena krajina. Na podlagi programov se bomo potegovali za sredstva, ki jih zagotavlja zakon za ogrožena, nerazvita območja.

— Omenili ste volitve. A boste spet šli v predvolilni boj?

— To, da si v politiki, terja določeno odrekanje, žrtvovanje individualnosti do neke mere in treba bo pretehtati pozitivne in negativne strani ter po sprejetju ustave videti, kako se bo ta novi politični prostor opredelil. Jaz sem za to, da je treba, dokler so uspehi, dokler z osebnim delom kaj dobrega naredíš, ostati, oziroma pripraviti teren za tiste, ki pridejo za nami.

Ella Pivar

PO KONGRESU STRANKE DEMOKRATIČNE PRENOVE

Program stranke in volilni program — osnova za delo

S kongresom Stranke demokratične prenove se je končal proces oblikovanja prejšnje Zveze komunistov Slovenije. Nastala je sodobna, levo usmerjena stranka, ki je še najbolj podobna evropskim socialdemokratskim strankam. Programska izhodišča so skoraj identična le-tem. Čeprav je bila velika večina članov stranke za takšno preobrazbo, pa je še vedno nekaj takšnih, ki se

Boris Prejac, član predsedstva SDP Slovenije

tudi danes stežka sprijaznijo z zgodovinskim razvojem, saj skoraj ne vidijo ničesar skupnega z ZK in SDP. Seveda gre le za del članov prejšnje ZK, ki so bili v njej že od vsega začetka.

Kaj pravzaprav pomeni preobrazba ZK v SDP? Boris Prejac, član predsedstva SDP Slovenije, je povedal naslednje:

»Gre za radikalen presek z načinom dela, programskimi usmeritvami in načinom organiziranja SDP. Seveda so spremembe boleče — vsaj za nekatere — vendar pa mislim, da se je s kongresom končalo obdobje iskanja lastne identitete v političnem prostoru Slovenije. Čeprav so nas volitve postavile na tla resnično- sti (osip članstva je bil veliki, pa je še vedno ostalo dovolj čvrstih članov, ki vidijo v naši stranki tisto skupino ljudi, ki se borijo za prave cilje.«

Seveda se še vedno srečujete s težavami?

»Tako je. Teh težav ni malo: od klasičnega podtikanja za našo zgodovinsko odgovornost do razmer, v kakršnih smo danes, do odkritega revanšizma in vključno s prikritimi in manj prikritimi grožnjami posameznim članom, predvsem tistim na vodilnih položajih, kar je dejansko nesprejemljivo, saj smo se dogovorili, da politična pripadnost nikakor ne sme biti merilo, da je pomembna le strokovnost. Žal se takšne stvari še vedno dogajajo.«

SDP v Pomurju po volitvah in kongresu?

»Tudi v Pomurju se je slika po volitvah precej spremenila. Nekateri člani niso izpolnili novih evidenčnih kartonov, češ saj smo še vedno v stranki, saj plačujemo članarino . . . Glede stranke po kongresu: v prvi vrsti nam bo šlo za uresničevanje našega volilnega programa in novih programskih dokumentov, ki smo jih sprejeli na kongresu. To so naše stalnice v delu. Razpustili smo velik strokovni aparat in začeli z delom v bazi. Čeprav nas je zapustilo veliko nekdanjih »komunistov«, pa nas je ostalo še vedno dovolj, da uresničimo naše cilje.«

Kakšna je sedaj organiziranost?

»Slovenska organizirana levica je verjetno znana, v pomurskih občinah pa imamo občinske konference. Pripravljamo pa tudi imenovitev regijskega koordinacijskega telesa, ki bi usklajevalo akcijo uresničevanja dokumentov s kongresa in volitev. Kaj pa je zapisano v ten dokumentih, pa je bolj ali manj znano.«

Dušan Lopatič

LENDAVSKI SOCIALDEMOKRATI

»Vse za reševanje gospodarstva v občini«

V lendavski Demos so se pred volitvami združili krščanski demokrati, zeleni, socialdemokrati in podružnica Slovenske kmečke zveze. Socialdemokratska stranka je med aktivnejšimi — s pogosto kritiko gospodarskega in političnega dogajanja v lendavski občini. O delovanju lendavske Socialdemokratske stranke in Demosa smo se pogovarjali s predsednikom socialdemokratov, Borutom Topličarjem.

Kakšna je sedaj, pol leta po volitvah, vloga Demosa v lendavskem političnem in gospodarskem življenju?

Demos ima v lendavski skupščini relativno večino, 31 poslancev od 60. Resda je to koalicija z različnimi pogledi na nekatere probleme, vendar jih skušamo uskladiti in se glede bistvenih stvari običajno strinjamo. Spreminjanje razmer ter delovanje strank pa je močno odvisno od gospodarskih težav, ki so vse hujše. Zato dajemo v skupščini nenehno predloge, s katerimi poskušamo prispevati k reševanju krize.

Kakšen vpliv imate socialdemokrati na gospodarstvo v občini?

Trudimo se, da ne bi neposredno posegali v delovanje gospodarskih subjektov. Poskušamo jim pa pomagati tako, da zbiramo gospodarske ponudbe in sodelujemo s strankami,

katerih delovanje je prav tako povezano z delavci in gospodarstvom. Uspešno sodelujemo z Zalogom in madžarsko mladinsko stranko Fidesz.

Kakšno pa je sodelovanje s socialdemokratskim »centrom« v Ljubljani?

Oktobra smo imeli razgovor z Borutom Pučnikom v Murski Soboti. Seznanili smo se z dogajanjem v »centru«. Ugotovili smo, da se po vsej Sloveniji socialdemokrati ubadamo s podobnimi problemi — tudi v Lendavi s problemi z odvečno delovno silo, socialnim položajem delavcev, prezaposlenostmi pri reševanju gospodarskih in socialnih problemov in podobno. Ugotovili smo namreč, da bi socialne probleme morali reševati na bolj primerno način, kot jih rešujemo zdaj.

V lendavski občini se obira prav odvečne delovne sile po podjetjih . . .

Lendavska podjetja so v slabem gospodarskem položaju. Menim, da je še veliko možnosti, da se s pravimi programi podjetja rešijo, vendar bi bilo nujno še večje odpuščanje delavcev.

J. Gabor

Prodajalna SIMON

SERDICA 1 o
Tekstil po ugodnih cenah:

- zimski ženski plašči že od 1.890,00 din naprej
- kostimi že od 2.340,00 din
- poceni otroška konfekcija

(Za nakup v vrednosti nad 600 din plačilo v dveh obrokih nad tisoč din pa še 10 % popusta.)

ČEZ 15 TISOČ »SVOBODNJAKOV«

V soboški občini zadovoljni z včlanjevanjem v Zvezo svobodnih sindikatov — Največji odziv v tovarni Mura

Akcija ponovnega včlanjevanja v Zvezo svobodnih sindikatov je v soboški občini zelo uspela. Tačas imajo čez 15 tisoč članov, največ pa jih je v tovarni Mura, in sicer blizu 5 tisoč (4886). V Mesni industriji so doslej našteli 984 članov Zveze svobodnih sindikatov, v veletrgovini Potrošnik 858, v SGP Pomurju 903 itd. Precej članov imajo tudi v bolnišnici (402), Beltinki (381), KG Rakičanu (398), Kartonaži (263), Zdravstvenem domu (268), Avtobusnem prometu (253) in Agromerkurju (318). Akcija včlanjevanja še vedno teče, že zdaj pa so z odzivnostjo delavcev dokaj zadovoljni tudi v manjših delovnih kolektivih.

Za primerjavo še podatek, da je v vsem Pomurju že 28.500 delavcev v vseh večjih delovnih kolektivih včlanjenih v Zvezo svobodnih sindikatov, medtem ko ima Neodvisnost — Konfederacija novih sindikatov za zdaj okrog tisoč članov. Ti so organizirani le v redkih podjetjih, združujejo pa se na ravni regije.

M. Jerše

Z AVTORJEM SAGE LIPA ZELENELA JE BOGDANOM NOVAKOM

Saga o Godinovih in Kolarjevih

Ljubljanska založniška hiša Kmečki glas je pred tedni izdala prvi dve knjigi (združujoč naslov: V senci dvoglavega orla) obsežne slovenske sage (= srednjeveška islandska pripoved v prozi, ki opisuje življenje s primesmi pravljic in bajk) Lipa zelenela je avtorja Bogdana Novaka, pisatelja, publicista, urednika pri Pavlihi, prekmurskega rojaka, enega iz številne Novakove razumniške družine.

V naslovu je pravzaprav dvojna simbolika?

»Ja, je. Vzel sem po eno družino. Godinovo iz Prekmurja in Kolarjeve s Primorskega, torej z mejnih območij, kjer se je bil boj za slovenstvo. Kasneje se bo zgodba prenesla še na Koroško. Toda bistveni sta družini: mojega očeta in moje žene, ki se ob koncu združi-

Bogdan Novak v Vestnikovem uredništvu

Ker pa sem imel željo predstaviti vso slovenstvo v zadnjih stoletjih, ko smo dobili narodnostne in državne značilnosti, sem dal naslov Lipa zelenela je. Zelenenje drevesa je simbol rasti, uspevanja, strjenja. Hkrati je Lipa zelenela tudi je žalostna pesem, ki jo Slovenci radi prepevamo na pogrebih. Strašno nas, da kot narod izumiramo, vendar se ne bojim, saj smo žilavi in trmasti, zlasti Prekmurci.«

Nastajanje sage? Pogled v vaš avtorski laboratorij!

»V sagi sta dve plasti podatkov: moje, 46-letne življenjske izkušnje, ki je iz mladih let, ko sem počitkoval pri stari mami v Prekmurju — rojen sem sicer v Murski Soboti leta 1947 pa smo se preselili v Ljubljano — in zgodbe, ki sem jih izvedel. Zelo dragocen vir so mi bile nekatere Novine, župnijske kronike, družinski spomini na strica Ivana in podobno. Prvi del v dveh knjigah sem pisal poldrugo leto, naslednjega pa že tudi drugi del in ga oddal v založbo. Zdaj pregledujem gradivo za tretji del.«

Prekmurščino še kaj obvladate?

»Ja, eče malo. Ka bi nej. Vej si ta človik, zapomni za sigdar.«

Kako pa je bilo s ponudbo za slovitzijsko priredbo sage?

»Ponudil sem prekmurski del iz prvega dela, vendar mi je urednik to področje potožil, da ni dovolj. Samo scena vožnje kolone s senom bi stala celo premoženje.«

Značilen utrinek iz prve knjige: »Nekaj je bil čas za pesem ob vetrnih in čas za prebiranje slovenskih knjig Mohorjeve družbe iz Celovca. Čeprav pod avstrijskim cesarjem in vogrskim kraljem, so bili prekmurski kmetje zavedni Slovenci. Mnogi so znali nemški in vogrski, prejšnje leto so še pouk v osnovnih šolah naredili obvezen v madžarščini, vendar je bila marsikatera prekmurska družina naročena na redno letno zbirko Mohorjeve družbe, mnogi pa tudi na Slovenske večernice in drugo leposlovje.«

Pa nadaljevanje Lipe? Pet, sedem delov?

»V drugem delu gre za prvo svetovno vojno, ki jo je delno — samo soško fronto z Judenburgom — opisal Prežihov Voranc v romanu Doberdob. Zajel sem tri fronte, galicijsko, karpatsko in soško. Tretji del opisuje vzpon omenjene beltinske družine, očeta, kako je študiral in služboval po raznih krajih. V četrtem delu bo druga vojna . . .«

Pisec bralnih uspešnic Na drugi strani Ljubljanice, Drugo življenje in Bela past bo tudi letos silvestroval na Madžarskem: kot pravi: »Za dušico in za to, da si — ob Blatnem jezeru in v Budimpešti — ogleda prizorišče za nadaljevanje sage Lipa zelenela je.«

Branko Žunec

BOGDANOVIĆ V SOBOŠKI GALERIJI

Do drugega decembra bo v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec razstava skulptur in risb bosanskega umetnika Zorana Bogdanovića. Umetnika zasledimo v Murski Soboti že 1983. leta na 6. jugoslovanskem bienalu male plastike. Skupaj z Mustafom Skopljakom in Kenanom Solakovićem je bil takrat na čelu mlade generacije bosanskih kiparjev.

Z razstavo del Zorana Bogdanovića želi soboška galerija nadaljevati predstavljanje jugoslovanskih avtorjev male plastike, da bi njihovo dejavnost bolje spoznali, saj je kot neformalna kiparska disciplina na že devetih jugoslovanskih bienalih male plastike v Murski Soboti zbudila naše zanimanje.

Za kiparstvo Z. Bogdanovića je umetniški vodja soboške galerije Franc Obal zapisal v razstavo spremljajoči katalog, da je na proučevanje konceptualnega karakterja skulpture in identitete same umetnosti že na začetku umetniške poti Zorana Bogdanovića vplivalo njegovo sprejetje nove avtonomije umetnika, ki sam proizvaja. Ob tem se umetniški proces manifestira kot postopek kreativnega ustvarjanja z danimi materiali, je lahko igra, ki vodi k odkritju, k izmišljanju skulpture, ki prehaja skozi ustvarjalen proces ali prek njega v nove asociacije.

Začetek razstave pred dnevi so z mini koncertom obogatili učenci soboške glasbene šole pod vodstvom profesorja Istvana Varge.

—an

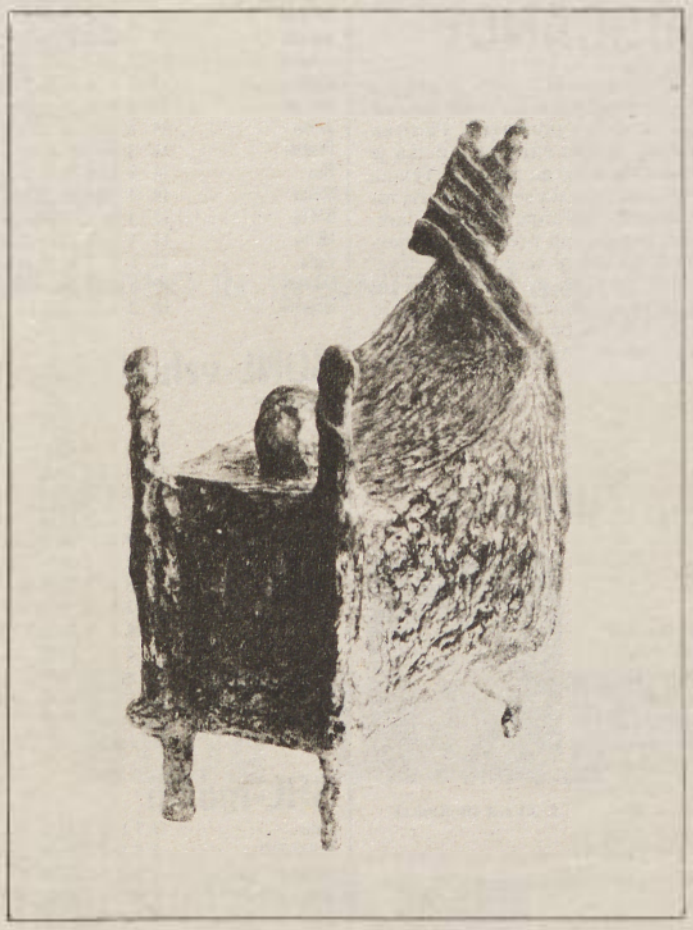

Ruski vojak pri urarju

POMURSKA ZALOŽBA je te dni izdala novo delo pesnika in pisatelja Branka Šömna: HOJA PO VODI, mladinski roman. V njem avtor opisuje svojo in svojih vrstnikov mladost v prvih sedmih letih svobode po drugi svetovni vojni. Knjigo bo založba ob pisateljevi navzočnosti predstavila v ponedeljek, 26. novembra ob 18. uri v soboški Galeriji. Objavljamo kratek odlomek iz romana.

V tem trenutku je stopil v urarstvo Ligetti širokopleč ruski vojak. Po vojaško je pozdravil. S Cirilom sva se umaknila v kot, urar Ligetti pa je še bolj zlezel vase. Po Soboti so že od osvoboditve sem krožile neverjetne, celo krvave zgodbe o tem, kako so ruski vojaki nori na ure. Živim in mrtvim nemškim in madžarskim vojakom so jih jemali iz rok kot Indijanci skalpe z glav ameriških prerijskih lovcev. Ciril si je segel z levo roko k obrazu in se živčno obrisal pod nosom. Videl sem, da mu je ročna ura zginila z levice. Ta njegova kretnja ni bila naključna, vsem v urarski delavnici je hotel pokazati, kako je brez ure.

— Zdravstvujte!

— Zdravstvujte! smo vsi trije ponovili kot litanije pri večernicah.

— Kako živite? Harašo?

Gospod Ligetti je pokimal in odgovoril:

— Harašo! Harašo!

Sivolasi urar je izvlekel predal iz mize, pred katero je stal, segel po denar, nama dal bankovec za pet dinarjev in rekel:

— Pri Turčeku si kupita sladoled!

Ruski vojak pa gospoda urarja ni poslušal. Iztegnil je proti njemu levo roko, zavihal rokav uniforme in pokazal urarju tri ročne ure.

— Ena je za čez dan, druga za noč, tretja je rezervna.

Zasmejal se je. Zlati zob v ustih nekako ni sodil v njegovo široko čeljust. Stari Ligetti si je dal pred desno oko s črno gumo obrobljeno povečevalno steklo, da bi si te ure na vojakovi levici podrobno ogledal, toda Rus je ure naglo prekril z rokavom.

— Vračam se domov. V svojo derevnju. Ponimaješ?

Stari Ligetti je razumel, kajti pokimal je in tudi midva s Cirilom sva na pragu urarstva pokimala.

— V derevnji me pričakujejo starši, prijatelji. Rad bi jim prinesel ure, da vidijo, da sem bil v Evropi. Imaš karmanije časi?

In znova je zavihal rokav in pokazal na levici tri različne ročne ure.

— Ne, nimam. Imam samo stenske ure . . . Stenije časi. Budilnike.

— Kakoj ti časovščik?!

— Kje pa naj jih dobim? V Evropi razen v Švici ni nobene nezbombardirane tovarne, ki bi lahko izdelovala ure!

Urar se je sklonil pod pult in ko se je zravnal, je držal v rokah novo nemško budilko. Odmotaval jo je iz časopisnega papirja ter pokazal Rusu.

— Če jo naviješ, boš z njo prebudil celo derevnju!

— Hočem karmanije časi! Ponimaete, rebjata?!

To je veljalo nama, ki sva še vedno stala na pragu urarske delavnice.

Ruski vojak naju je ostro premeril z očmi.

— U vas njet kamanije časi?

Molče sva iztegnila proti Rusu in Ligettiju svoje koščene deške roke, na katerih ni bilo ne ur ne prstanov, samo malo črnine pod nohti.

— Iz te budilke je mogoče narediti deset manjših, ročnih ur! je znenada rekel Ciril, me odrinil s praga in že sva stekla iz urarske delavnice in okrog vogala proti Sočičevi kavarni, obzidani z visoko ograjo.

— Se ti je zmešalo? sem lovil zrak, se oziral, če Rus ne teče za nama, in zmerjal Cirila. — Kaj če je razumel, da ga zajebavaš?

Stekla sva mimo Ditrichovega zaprtega kina.

V MESECU KNJIGE

PRVA KNJIGA V PREKMURŠČINI

Če bo domneva, da je bila izšla prva knjiga v prekmurščini že leta 1587, potrjena z najdbo primerka, potem Prekmurje glede knjige ni daleč od Trubarja in prve slovenske knjige. Namreč, iz dopisovanja med evangeličanskim pastorjem Mihaelom Bakošem in bratislavskim pastorjem Mihaelom Institorisom-Mošovskim zvemo, da je bila menda leta 1587 tiskana Agenda Vandalica (Slovenski obrednik).

Vendar pa je do sedaj še vedno najstarejši primerek knjige v prekmurščini iz leta 1715. Gre za Lutrov Mali katekizem, ki ga je prevedel in pripravil za prekmurske protestante Franc Temlin. Temlin, po rodu s Krajne, se je šolal v Nemčiji. V tem času je bilo v Nemčiji med protestanti močno pietistično gibanje, ki si je prizadevalo po ponotranjenem krščanstvu, to med drugim pomeni, da naj prihaja prava pobožnost iz srca in doživljanje božje besede. Zato so tudi gmotno podpirali prevajanje in izdajanje Svetega pisma med nemškimi protestanti in celo protestanti med takratnimi vzhodnoevropskimi narodi. Načrtno so pripravljali ljudi za prevajalsko in sploh slovstveno delo. Take podpore so bili deležni tudi prekmurski literarni tvorci, kot Temlin, Kerčmar, Sever, Štefan Kuzmič in še kdo.

Ohranjeno je pismo F. Temlina nemškim pietistom, v katerem jih prosi pomoči za Prekmurce. Med drugim piše: »Ta zmota pa se bohotno razrašča zaradi velikega pomanjkanja knjig v lastnem domačem jeziku, ko hočejo ljudje spoznati temelje svojega vervanja iz knjig v drugem narečju, pa zaradi nevednosti drsijo v najgloblje labirinte zablod . . . In ker se je zato doslej le malokateremu ali pa — razen mene sploh nobenemu sinu moje domovine posrečilo obiskati zunanje dežele kraljestev, sem hotel vsaj kot nekak majhen zdravnik odpomoči njihovi bolezni; kot zdravilo pa sem izbral osnovne temelje našega verovanja, ki prihaja med ljudi z oznako »katekizem« in ki ga nepopačeno in osebno prevajam iz nemškega, ogrskega in latinskega jezika.« Nato prosi omenjene kroge za finančno pomoč.

In katekizem je izšel leta 1715 v mestu Halle na Saksonskem. Temlin kot prevajalec in priredbenik je skril svoje ime in priimek v akrostihu in anagramu

FINNI vitez kristus
ta nebeska virtus,
gda bo sodec justus,
nebo ZEMLO morje c pro o
i ka vu njih bode
vse doli poTERE.

Če zberemo vse velike črke in nato še črko o zamenjamo s črko c, dobimo »po T-EML-IN F-ERE-N-C-Z-I«. Temlina nam je dejansko odkril Števan Kuzmič v svojem predgovoru k Vöre krščanske kratki navuk.

MALI KATECHISMUS . . . po D. Luther Martonni . . . zdai pak na szlovenszki jezik preloseni . . . je sicer v obsegu 48 strani in je žepnega formata. Do sedaj so na svetu registrirani le trije primerki tega dela. Pred leti (1986) je izšla v faksimili pri Pomurski založbi in s spremno besedo Mihaela Kuzmiča.

Po ugotovitvah Vilka Novaka se je Temlin v glavnem držal madžarske verzije prevoda (Győri Katechismus, 1709), ki ga je dopolnil z nemškim izvirnikom, kjer manjkajo nekatera mesta. Z manjšimi spremembami (vnaša besedo slovenski jezik idr.) je prevedel tudi sam predgovor. Glede razdelitve gradiva se je držal madžarske predloge (peti del ima spoved, šesti obhajilo). V glavnem je prevajal dobesedno, marsikaj izpustil, tudi dodal, razširil (npr. odgovore na vprašanja). Prav tako ni prevedel iz madžarske predloge molitev za otroke in Pavlovih opominov, medtem ko je v prevodu jutranjih, večernih in molitev pri mizi nekaj dodal.

In kakšen je pomen tega dela za Prekmurce sploh? Nadvse je pomemben iz več vidikov. »Franc Temlin je prvi dal slovstveno obliko in slovstveni značaj prekmurskemu narečju, zato zasluži njegov jezik posebno pazljivost. Sprejel je naravno madžarsko grafiko, ki jo je našel utrjeno tudi v kajkavskih knjigah in rokopisnih pesmaricah. To grafiko, črkopis, je uvedel v prekmursko knjigo za dobrih dvesto let, čeprav so jo stalno spreminjali.« (V. Novak). »Temlin je bil s svojim delom drugim prekmurskim izobražencem dober zgled. /. . ./ v njem pokazal jezikovno nazornost, živahnost in v primerjavi z izvirnikom dokajšnjo samostojnost. Še posebej uvod razodeva avtorja visoke jezikovne, kulturne in teološke ravni. Tako ni čudno, da je njegovo delo spodbudno vplivalo na več področij narodovega življenja in delovanja tudi v poznejšem času. Temlinovo delo pa je pomembno tudi narodnostno, saj je z jasnim izrazom »slovenski«, prvič uporabljenim v tiskih v vzhodni Sloveniji, prebujal narodnostno osveščanje tistega dela prebivalstva, ki ni bilo samo versko zatirano, ampak je vse bolj čutilo tudi gospodarsko izžemanje.« (M. Kuzmič).

Temlinova knjiga je bila prva brazda prekmurske književnosti. Čez deset let ji je sledil prvi prekmurski abecednik in nato še druge knjige in časopisje, tako da je bibliografska enota nekje do konca prve svetovne vojne okrog 350 enot. S tako knjižno produkcijo pa se menda ne more ponašati nobena pokrajina v Sloveniji in mogoče še dlje. Tako je iz narečja nastal dejansko prekmurski knjižni jezik, kar so se slavisti opogumili javno povedati šele pred nedavnim. Temu primerno je izdelal dr. V. Novak še Slovar prekmurskega knjižnega jezika, ki bo, upajmo, kdaj tudi obelodanjen.

FRANC KUŽMIČ

V KOLOŠEVEM OBJEKTIVU

SOBOTA MOJE MLADOSTI — Nekoč je bila blatna in v suhih dneh prašna ulica — kdo ve zakaj so jo poimenovali Vrtna. Vrtov v njej namreč ni bilo kdo ve koliko, so pa bile kmetije in dvorišča z živino in sadovnjaki, kjer so se v zgodnji jeseni šibile veje pod težo plodov. Prehod iz jeseni v zimo pa je bil običajno pust in dnevi zaviti v meglo ter tako kratki kot dandanes v novembru. V enem takih dni je nastala gornja fotografija mojstra Kološa, na kateri je v ospredju nekdanja Vadnalova hiša, za njo pa še vrsta drugih, ki jih ni več. Tudi velikega Gjerkeševega dvorišča na nasprotni strani ulice ne in konj ter gospodarskih poslopij in domačij staroselcev Vrtne, ki so bili pretežno kmetje. Zdaj je to blokovska ulica z zelenicami in igralnim igriščem ter balinščem pri upokojenskem domu, v katerem je sedež krajevne skupnosti. Tudi zdaj nima vrtov, toda ulica je vseeno Vrtna; iz vrste nizkih hiš, sta ostali le dve, na njenem drugem koncu, ovalač od križišča ob ozkem izhodu med bloki.

B. BAVČAR

kulturni koledar

GORNJA RADGONA — V sredo, 28. novembra, bo ob 19. uri v Kulturnem domu prireditev z naslovom Nocoj je en lep večer, na kateri se bodo predstavile domače skupine z narodno pesmijo, plesom in glasbo. Nastopili bodo: ženski pevski zbor Manko Golar, oktet Avtoradgona, FS Gornja Radgona, Plesna skupina Kiss in drugi.

MURSKA SOBOTA — V knjigarni Dobra knjiga bo v petek, 23. novembra, ob 17. uri srečanje s pisateljico Karolino Kolmanič. Istočasno bo avtorica predstavila tudi svojo najnovejšo knjigo Srebrno kolo.

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je na ogled razstava skulptur in risb sarajevskega umetnika Zorana Bogdanivića.

LJUTOMER — V Galeriji Anteja Trstenjaka je na ogled razstava slik udeležencev letošnjega ex tempora.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin si lahko ogledate razstavo uporabnega grafika in umetnika Leopolda Strnada iz Sežane.

GORNJA RADGONA — V prostorih Ljubljanske banke razstavlja ljubljanski umetnik Ivan Strnad.

MURSKA SOBOTA — *V prostorih Pokrajinske in študijske knjižnice bodo nocoj (četrtek 22. novembra) ob 17. uri odprli razstavo del Franca Šebjanića (1920—1985), ki bo odprta do 8. decembra.*

SNL

POMEMBNI TOČKI SOBOČANOV

KARDOŠ (Mura)

V predzadnjem jesenskem kolu prvenstva v slovenski nogometni ligi je soboška Mura v pomembni tekmi z 1:0 premagala Partizan Hmezad iz Žalca. Strelec edinega zadetka je bil Buzeti v začetku drugega polčasa. Tekma je bila zelo nervozna, saj sta se obe moštvi zavedali pomembnosti srečanja. Ingrad Kladivar iz Celja pa je v Štorah premagal lendavsko Nafto z 1:0. Gostitelji so edini gol dosegli v začetku prvega polčasa. Nafta, ki je od 65. minute igrala z igralcem manj, ker je bil izključen Horvat, je kljub temu nevarno ogrožala vrata domačih, vendar pa so bili napadalci neučinkoviti. V zadnjem kolu igra Nafta doma s trboveljskim Rudarjem, Mura pa gostuje v Domžalah.

SONL — vzhod

Beltinka prvak, Turnišče tretje

J. ZVER (Beltinka)

V zadnjem kolu jesenskega dela prvenstva v slovenski območni nogometni ligi vzhod sta pomurska ligaša Beltinka in Turnišče gostovala in prinesla po eno točko. Beltinka je v Poljčanah igrala z domačim Bočem 0:0. Beltinčani so bili sicer boljši tekmec, vendar pa nikakor niso uspeli premagati domačega vratarja. Nogometaši Turnišča pa so igrali v Račah 1:1. Gostje so povedli v začetku drugega polčasa z golom Prše in bi lahko tudi zmagali. Žal pa so morali od 70. minute igrati z igralcem manj, kar so izkoristili gostitelji in šest minut pred koncem rezultat izenačili. Sicer pa sta pomurska ligaša dosegla izredno lep uspeh, saj je Beltinka s tremi točkami prednosti postala jesenski prvak, Turnišče pa je na odličnem tretjem mestu.

SRL — moški

BAKOVČANI ZMAGUJEJO

OKREŠA (Pomurka Bakovci)

V sedmem kolu prvenstva v prvi republiški moški rokometni ligi je Pomurka Bakovci gostovala v Dobovi in premagala domačo ekipo s 24:18. Bakovčani so bili vso tekmo boljši tekmec in zasluženo zmagali. To je njihova šesta zaporedna zmaga. Strelci za Pomurko Bakovce: Petek 7, Štefan Lovenjak 6, Anton Lovenjak 4, Meolic 3, Okreša 2, Žalodec in Buzeti po enega. Bakovčani, ki so trenutno na drugem mestu lestvice, igrajo v prihodnjem kolu zopet v gosteh — z Dravo na Ptuju.

I. SOL — moški

NOVA ZMAGA LJUTOMERČANOV

ŽALIK (Pomurje)

V sedmem kolu tekmovanja v prvi republiški moški odbojkarski ligi sta obe pomurski ekipi gostovali — Emona Commerce Ljutomer pri Tovilu Olimpiji Brezovici, Pomurje pa pri Granitu. Zopet so bili uspešni Ljutomerčani, zmagali so s 3:1 in so trenutno na tretjem mestu lestvice. Gostje so tokrat zaigrali dobro in zasluženo zmagali. Odbojkarji Pomurja iz Murske Sobote pa so po pričakovanju izgubili z 1:3 z vodilnim in še neporaženim Granitom. Sicer pa je Sobočanom igra spodbudna. V prihodnjem kolu igra Emona Commerce Ljutomer doma s Šempetrom, tekma Pomurje:Izola pa je registrirana s 3:0 za Pomurje.

— II. SOL — ženske —

Poraza Pomurja in Mladosti

V nadaljevanju prvenstva v drugi republiški ženski odbojkarski ligi sta obe pomurski ekipi gostovali in izgubili. Pomurje je premagala ekipa Ptuja, Mladost pa Braslovče. Obe tekmi sta se končali s 3:0.

— Mali nogomet —

Ustanovili bodo občinsko zvezo

V Murski Soboti bodo do sredine decembra sklicali zbor delegatov klubov malega nogometa, na katerem bodo podpisali samoupravni sporazum o ustanovitvi Občinske zveze klubov malega nogometa občine Murska Sobota in sprejeli pravila. Tako so se dogovorili na zadnjem zboru. Namen ustanovitve zveze je, da bi zaradi vedno večjega števila klubov malega nogometa v občini lažje uresničevali dogovorjene naloge v športni zvezi občine na ravni občine in republike, sodelovali pri oblikovanju in uresničevanju programov, skrbeli za razvoj malega nogometa in lažje reševali problematiko. Da bodo lahko uresničevali programske in druge naloge Občinske zveze klubov malega nogometa občine Murska Sobota, pa bodo sprejeli tudi pravila. Tako bo mali nogomet, ki postaja vedno bolj privlačna oblika športne rekreacije, postal organizirana oblika delovanja, v okviru katere bodo lahko delovali le registrirani klubi.

Na zboru so predstavniki klubov malega nogometa obravnavali tudi pritožbe klubov malega nogometa Lendavska, Mlajtinci, Pušča in Padalec, ki so bili izključeni iz ligaškega tekmovanja, ker se v predpisanem roku niso registrirali. Po razburljivi razpravi so z večino glasov zavrnili pritožbe kot neutemeljene. Tako bodo morali omenjeni klubi malega nogometa počakati do nove tekmovalne sezone, ko bodo, kot to določajo pravila, lahko nastopali v najnižjem razredu. Dogovorili so se tudi, da se bo spomladanski del tekmovanja v občinskih ligah začel zadnjo nedeljo v marcu prihodnjega leta. Predlagali so tudi, da naj bi na ustanovnem občnem zboru Občinske zveze klubov malega nogometa občine Murska Sobota podelili nagrade štirim zaslužnim delavcem. Te naj bi prejeli: Oto Ratkai, Janez Merica, Janez Karoli in Franc Cifer.

F. M.

SNL

Rudar (V)	14	10	2	2	34:17	22
Slovan	14	10	1	3	27:10	21
Ljubljana	14	7	4	3	26:26	18
Svoboda	13	7	3	3	27:16	17
Rudar (T)	14	5	5	4	19:16	15
Naklo	13	5	4	4	24:12	14
Kladivar	13	6	2	5	24:19	14
Jadran	14	4	6	4	16:16	14
Domžale	14	3	7	4	15:18	13
Elan	14	5	3	6	20:29	13
Steklar	14	4	3	7	23:25	11
NAFTA	13	3	5	5	14:17	11
MURA	14	4	3	7	22:34	11
Vozila	14	4	3	7	12:24	11
Hmezad	14	3	2	9	10:27	8
Medvode	14	3	1	10	8:25	7

SONL-vzhod

Jesenski del

BELTINKA	13	10	2	1	34:8	22
Dravinja	13	9	1	3	34:16	19
TURNIŠČE	13	7	3	3	22:17	17
Impol	13	7	2	4	20:18	16
Ojstrica	13	6	3	4	20:19	15
Železničar	13	6	2	5	19:15	14
Središče	13	6	2	5	17:18	14
Pohorje	13	3	6	4	11:17	12
Kovinar	13	4	3	6	23:17	11
Rače	13	3	5	5	16:19	11
Partizan	13	5	1	7	15:18	11
Pekre—Lim.	13	4	2	7	12:18	10
Svoboda	13	2	1	10	11:30	5
Boč	13	2	1	10	7:31	5

SRL-moški

Rudar	7	7	0	0	189:139	14
P. BAKOVCI	7	6	0	1	188:145	12
Preddvor	7	5	1	1	193:170	11
Grosuplje	7	4	2	1	165:151	10
Šešir	7	4	1	2	174:141	9
Inles	7	4	1	2	157:152	9
Jadran	7	4	0	3	178:161	8
Drava	7	3	0	4	178:173	6
V. Nedelja	7	3	0	4	140:162	6
Ferrotehna	7	3	0	4	162:188	6
Dobova	7	2	0	5	162:180	4
Ormož	7	1	0	6	139:157	2
Krško	7	0	1	6	163:187	1
Dol	7	0	0	7	139:203	0

I. SOL-moški

Granit	7	7	0	21:3		14
Topolšica	7	6	1	18:7		12
E. C. LJUTOMER	6	5	1	15:8		10
Bled	7	5	2	17:12		10
T. D. Brezovica	7	4	3	17:12		8
Tehno Mobil II	7	4	3	15:12		8
Celje	6	3	3	12:15		6
Izola	7	2	5	12:17		4
Šempeter	7	2	5	10:17		4
Mislinja	7	2	5	8:19		4
Mežica	7	1	6	8:18		2
POMURJE	7	0	7	8:21		0

II. RRL — vzhod — moški

Krog jesenski prvak

V zadnjem kolu jesenskega dela prvenstva v drugi republiški moški rokometni ligi je Krog premagal Slovenj Gradec z 31:20 in postal jesenski prvak. Najboljša strelca pri Krogu: Meolic 7, Kolmanko 5. Velenje je premagalo Radgono s 27:26. Merčnik je dosegel 11 golov. Fužinar pa je premagal Polet z 29:26. Najboljša pri Poletu sta bila Škraban (9) in Černela (7 golov).

Košarka

ZMAGA SOBOČANK

V tretjem kolu prvenstva v drugi republiški ženski košarkarski ligi je Pomurje v Murski Soboti premagalo drugo moštvo Rogaške z 61:52. Strelke za Pomurje: Borc 14, Cer 12, Brezič 11, Drožina in Bohar po 8, Forštnarič 5, Hari 2 in Kolar 1. V prihodnjem kolu igra Pomurje v Hrastniku.

Mali nogomet

Zmagali Križevci

V Murski Soboti je bil turnir v malem nogometu, ki sodi v okvir priprav za slovensko prvenstvo 25. tega meseca v Slovenj Gradcu. Sodelovale so tri ekipe. Rezultati — Križevci—Petovia 4:1, Vanča vas—Petovia 9:8 in Križevci—Vanča vas 3:2. Prvo mesto je pripadlo Križevcem — pred Vančo vasjo in Petovio.

Šah

Zmagal Gaber

Šahovsko društvo Lendava je pripravilo mesečni hitropotezni turnir. Med 16 šahisti je zmagal Gaber s 13,5 točke pred Žilavcem, 12,5, in Ivancem, 12 točk.

J. G.

Spidvej

Uveljavljajo se tudi mladi tekmovalci

Lendavski spidvejisti v letošnji tekmovalni sezoni niso ponovili rezultatov iz prejšnjih let, za to pa so objektivni vzroki. Med glavnimi vzroki je vsekakor pomanjkanje denarja, saj ne morejo slediti tehničnim novostim v tem športu. Res je sicer, da imajo v Lendavi razumevanje za ta dragi šport tako v športnih kot gospodarskih okoljih, vendar pa razmere, v katerih živimo, ne dovoljujejo zagotavljanja potrebnih sredstev. Tako gre zasluga, da v Lendavi še obstaja klub prizadevnim funkcionarjem in tekmovalcem. Kljub vsem težavam pa v lendavskem klubu načrtno delajo in v razmerah, ki so gotovo najslabše v primerjavi z drugimi tovrstnimi klubi v državi, dosegajo solidne rezultate.

Najuspešnejši tekmovalec v letošnjem letu je bil trener Čaba Lazar. Na državnem prvenstvu — dirke so bile v Ljubljani, Krškem, Ljubljani, Krškem, Prelogu in Ljubljani je zbral 43 točk in zasedel peto mesto. Enako uvrstitev pa je dosegel tudi na republiškem prvenstvu. Takoj za njim je Artur Horvat — z 41 točkami na šestem mestu. Na desetem mestu je Andrej Matjašec s 33 točkami. V letošnji sezoni sta se uveljavila tudi mlada in perspektivna tekmovalca: Jožef Koren, ki je z 9 točkami na dvanajstem, in Žolt Lazar, ki je z 8 točkami na štirinajstem mestu. Ekipno pa je spidvejski klub Lendava zasedel tretje mesto.

Kakšna je perspektiva lendavskih spidvejistov? Po besedah predsednika Spidvej kluba Lendava Borisa Kotnjeka, ki vodi klub v najtežjih razmerah, je ta šport zelo drag in povzroča veliko problemov tudi drugim tovrstnim klubom v državi. Dejstvo je namreč, da je potrebno tekmovalne stroje uvažati, ker jih pri nas ne izdelujejo. Prav tako je potrebno uvažati drugo opremo. Potem je potrebno vzdrževati stadion s tekmovalno stezo in še kaj. Zato v Lendavi vidijo perspektivo spidveja v iskanju novih poti za pridobivanje potrebnega denarja, tako kot doslej pa bo največje breme na funkcionarjih, zlasti pa tekmovalcih, ki bodo morali žrtvovati veliko prostega časa in denarja, če bodo hoteli tekmovati. Prav tako bo tudi strokovno delo moralo slo-

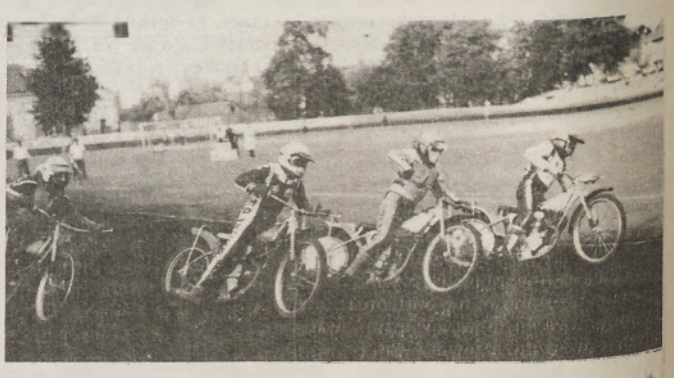

neti na domačih tekmovalcih, med katerimi imajo nekateri že tudi veliko izkušenj in znanja. Kljub vsemu pa brez nujno potrebnega denarja vseeno ne bo šlo. Zato upajmo, da bodo prizadevni člani kluba Lendava te pomoči deležni, saj so z dosedanjim delom dokazali, da si to tudi zaslužijo. To pa bo tudi jamstvo, da bodo lahko mladi tekmovalci, ki jih v Lendavi ne manjka, uspešno zamenjali doslej uveljavljena tekmovalca Čaba Lazarja in Arturja Horvata, ki se ponašata s številnimi lovorikami.

Feri Maučec

— Judo —

LEP USPEH SOBOČANOV V AVSTRIJI

V Leobnu v Avstriji je bilo mednarodno pionirsko tekmovanje v judu. Med 255 tekmovalci iz 50 klubov so sodelovali tudi mladi Sobočani in dosegli lep uspeh, saj so osvojili dve prvi, eno drugo in štiri tretja mesta.

Najuspešnejša sta bila Hašej, ki je zmagal v kat. do 33 kg, in Pavlič, ki je bil prvi v kategoriji do 48 kg. Drugo mesto je zasedel Kerec v kat. nad 56 kg. Tretja mesta pa so osvojili: Rančigaj v kat. do 28 kg, Erniša v kat. do 33 kg, Čuk v kat. do 36 kg in D. Vehab v kat. do 48 kg. Peti so bili: Žilavec, L. Cikajlo in Lazar, šesti Kovač, sedma pa Horvat in Glažar.

T. Kos

Namizni tenis

Povprečne igre in uvrstitve

Spominski, letos že 16. članski turnir VILIM HARANGOZO, ki je bil v Subotici, je zbral vse najboljše jugoslovanske igralce, prek 130, med njimi tudi šest Sobočanov, ki so dosegli bolj ali manj pričakovane rezultate, čeprav z igro nekaterih — kot tudi uvrstitvami — ne moremo biti zadovoljni. V tretje kolo so se med 32 najboljših uvrstili Benko, potem je izgubil z državnim reprezentantom Primorcem, Benkovič, izgubil je z državnim reprezentantom Kaliničem, in Ori, ta je izgubil z Zakičem. V drugem kolu so izpadli Kus (Kitajec Xiao), Rihtarič (zmagovalec turnirja, državni reprezentant Lupulesku) in Unger (z Orijem). Tudi v dvojicah so vsi izpadli v prvih dveh kolih. Sicer pa je turnir pokazal, da so Sobočani pred nadaljevanjem lige v zelo skromni formi in da je tudi njihova igra skrbzbujajoča. Strokovno vodstvo bo moralo na tem področju nujno nekaj ukreniti.

M.U.

Šah

USPEH POMURCEV NA MADŽARSKEM

V Harkanyu na Madžarskem je bil velik mednarodni šahovski turnir. Na njem je sodelovalo 96 šahistov iz 10 držav, med njimi tudi trije pomurski šahisti — Boris Kovač in Štefan Režonja, člana ŠD Radenska Pomurje, in Jože Gerenčer, član ŠD Lendava — ter se odlično odrezali. Igrali so devet kol po švicarskem sistemu. Kovač je osvojil 5,5, Gerenčer 5 in Režonja 4 točke. Poleg mednarodnega mojstra Štefana Cigana in mojstra Fide Jožeta Gerenčerja sta Kovač in Režonja osvojila prve rating točke.

J.G.

Vodita Glavač in Lainščak

Odigrano je bilo šesto kolo šahovskega turnirja za nižje-kategornike (II—IV), ki ga organizira Radenska Pomurje iz Murske Sobote. Sodeluje 22 šahistov in šahistk. Po šestem kolu vodita Glavač in Lainščak s po 5 točkami pred Mirico Marič, Vučkom, Zaričem, Cenerjem in Cafom (po 4 točke).

Na novembrskem članskem hitropoteznem šahovskem turnirju je sodelovalo 8 tekmovalcev. Zmagala sta Robi Radosavljević in Igor Kos s po 5 točkami pred Bogdanom Harijem, 4,5, in Štefanom Ciganom, 3,5 točke.

Na novembrskem mladinskem hitropoteznem šahovskem turnirju pa je nastopilo 10 tekmovalcev in tekmovalk. Zmagala je Lea Ševanec z 9 točkami pred Petrom Kelemenom, 8, ter Jožetom Sedonjo, Alenom Kelemenom in Katarino Marič, po 6 točk.

— Strelstvo —

VODIJO STRELCI TIŠINE

V zaostali tekmi tretjega kola slovenske strelske lige je ekipa K. Flisar Tišina premagala Hotinjo vas s 1473:1457 krogi ter ponovno prevzela vodstvo na lestvici.

V Hotinji vasi je bilo tradicionalno tekmovanje v streljanju z zračno puško za Vukov memorial. Sodelovalo je 28 ekip. Prijetno so presenetili strelci Tišine, saj so osvojili prvo mesto s 1117 krogi. Noršinci so bili šesti. Med posamezniki je zmagal Drago Pertoci s 470,8 kroga pred Brankom Bukovcem (oba Tišina), 467,5 kroga.

Končano je bilo 5. kolo v občinski strelski ligi Murska Sobota. V B ligi vodi Panonija II z 19 točkami pred Pomurko II, 15 in Sebeborci II, 8 točk. Med posamezniki pa vodi Kovačič (Panonija) pred Ščavničarjem (Pomurje) in Bagarijem (Panonija). V občinski A ligi po četrtem kolu vodijo Gančani z 31 točkami, med posamezniki pa Pucko.

Filip Matko

Kegljanje

Zopet rekord Steržaja

V tekmovanju druge republiške moške kegljaške lige je Radenska premagala Branik Kontruktor II s 5112:5029 podrtimi keglji. Junak srečanja je bil Mitja Steržaj, saj je z 944 podrtimi keglji postavil rekord kegljišča. Sledijo: Kučan 883, Drvarič 8[illegible], Kovačič 861, Marinič 787 in Fi[illegible]vec 775 podrtih kegljev. V prihodnjem kolu gostujejo kegljavke Radenske v Trbovljah.

Minerva premagala Nafto

V petem kolu tekmovanja varaždinske kegljaške lige je Minerva iz Varaždinskih Toplic premagala [illegible]avsko Nafto s 4742:4650 podrtimi keglji. Najuspešnejši pri Nafti so bili: [illegible] Horvat 829, Felšö 800 in [illegible] 788 podrtih kegljev. V prihodnjem kolu igra Nafta s Partizanom iz Lepoglave.

V tretjem kolu tekmovanja [illegible]dinski kegljaški ligi za ženske je [illegible]ta iz Lendave podrla 2218 kegljev. Najuspešnejše pri Nafti so bile: Ani[illegible]ca Varga, 393, Utroševa, 389, in Marica Varga, 378 podrtih kegljev.

M. Žalik

Strelstvo

Nova strelska sekcija

V lendavski občini so ustanovili [illegible] strelsko sekcijo Dolina. Največ zaslug za to ima prizadevni Štefan Kovač iz Pušovec. V Občinski strelski zvezi Lendava so zelo veseli, da ustanavljajo nove strelske organizacije tudi v teh težkih časih, obljubljajo, da bodo tudi organizaciji po svojih močeh pomagali. Dolina Občinprej ustanovili strelsko [illegible]

A. Ž.

Vodi Jovo Jurkovič

V občinski strelski ligi Gornje Radgona, kjer sodeluje 9 ekip, je bilo po sporedu prvo kolo. Najuspešnejša je bila prva ekipa Jova Jurkovića s 1352 krogi pred Elradom III, 1352, drugo ekipo Jova Jurkovića, 1348, in drugo ekipo Elrada, 1329 krogov. Med posamezniki vodi Rojko s 373 krogi pred Strgarjem, 371, Kocbekom (vsi Jovo Jurkovič), 369, in Staničem (Elrad), 358.

Štefan Kovač in Draškovič

S tekmovanjem so začeli v občinski strelski ligi Lendava, sodeluje 9 ekip. Po prvem kolu vodi SD Štefan Kovač Turnišče s 1439 krogi pred Granitom II, jem Kobilje, 1322, Varstrojem II, 1303, Varstrojem I, 1270, in Inlesom, 1246 krogov. Med posamezniki vodi Draškovič s 365 krogi pred I. Maučecem, 364, in A. Maučecem (vsi ŠK), 360 krogov.

A. Žver

PODJETJE ZA PROIZVODNJO, MARKETING IN INŽENIRING d.o.o.

69220 Lendava
Partizanska 46
tel.: 069 75-780,
36-156, 36-157
telefax: 069 75 780

PREDSTAVLJAMO VAM NAŠE DEJAVNOSTI:

Celotni inženiring proizvodnje, prodaje ipd. za vse vrste transportnih sredstev (viličarji, transporterji . . .), skladiščne opreme in manipulacije.
Gospodarsko svetovanje, svetovalni inženiring na raznih področjih, finančni inženiring in posredovanje ter zastopanje pri komisijskih poslih v prometu blaga in storitev.
Trgovina z živilskimi in neživilskimi izdelki na drobno in debelo ter z mešanim blagom na drobno in debelo.
Inženiring za zunanjetrgovinski promet. Uvoz in izvoz živilskih in neživilskih izdelkov, motornih vozil ter njihovih delov.
Organizacija in izvajanje konsignacijskih, posredniških, zastopniških in kooperacijskih poslov s fizičnimi in pravnimi osebami.

RCS vas vabi na otvoritev bistroja Zlata penina v Radence 10. decembra ob 11. uri. To je prvi tovrstni zasebni gostinski lokal v Radencih. V njem bomo prodajali vsa buteljčna in peneča se vina Kmetijskega kombinata Gornja Radgona. Spili boste lahko deci ali več odličnega vina in prigriznili hladen narezek.

RCS vas po novem letu vabi v svojo novo trgovino v Dobrovnik (poslopje stare pošte), kjer bomo prodajali: gradbeni material, kmetijsko mehanizacijo, kurivo . . .

RCS vam omogoča najugodnejšo posredniško prodajo ali nakup rabljenega avtomobila. Izognite se nepotrebnim potem in nas pokličite. Vse potrebno bomo uredili hitro v vaše in naše zadovoljstvo.

RCS bo začel s 1. januarjem 1991 z ekskluzivno prodajo japonskih osebnih avtomobilov. Omogočili vam bomo ugoden nakup in vozilo boste prevzeli (ključ v roke na sedežu podjetja) v enem ali največ treh tednih. Izognili se boste utrujajoči hoji na carino, občino . . .

RCS se priporoča družbenim in zasebnim podjetjem še z drugimi dejavnostmi. Posredovanje in zastopanje pri komisijskih poslih v zvezi s prodajo nepremičnin (hiš, stanovanj, zemljišč . . .). Priporočamo vam naš finančni inženiring in še mnogo drugega.

Naša vodila so:
● KAKOVOST — STROKOVNOST — PRILAGODLJIVOST

BIM

Murska Sobota, Ciril-Metodova ulica 50,
tel. (069) 22 219, 22 809, 21 136
Telefaks (069) 21 136
Za prvo osemletko — proti kanalu

V obeh poslovalnicah vam bomo prijazno postregli. In če bo potrebno, vam bomo omogočili ugodno posojilo.

BIM

Kidričeva 33 a, MURSKA SOBOTA

Bim na Kidričevi 33 a vas pričakuje!

- Bim kot zmeraj: za vsakogar
- Prejeli smo novo pošiljko mode iz Pariza
- Velika izbira usnjene konfekcije znanih izdelovalcev
- Po zelo ugodnih cenah lepo vezeni namizni prti
- Tudi Bim v Ciril—Metodovi ulici vas vedno znova preseneča

ŽENSKE

OTROCI ALI IZOBRAZBA?

Japonska liberalna demokratična stranka se v zadnjem času vse prej kot požvižga na mnenje in občutke japonskih žensk. Nič čudnega. Lani je moral zaradi očitka, da je imel ljubico, odstopiti premier Sousuke Uno, zdaj pa se vladajoči stranki postavlja po robu voditeljica Takako Doi. Jasno je, da so se liberalci zgrozili ob govoricah, da je finančni minister v svojem govoru kabinetu pripisal vse manjše navdušenje Japonk nad rojevanjem njihovi vse višji izobrazbi (leta 1969 je vsaka ženska še rodila povprečno 2,13, zdaj pa le 1,57 otroka). Naj bi torej Japonska, če želi povečati naravni prirastek, prigovarjala dekletom, naj se nikar ne vpišejo na fakulteto?

Moj bog, nikar! Finančni minister in bojda kandidat za premiera je takoj pojasnil, da so ga napak razumeli. Sicer pa večina Japonk tako ni vedela, zakaj tako razburjanje, saj feminizem Japonske še ni dosegel. »Sploh je vse jasno,« je ob tem rekla predstavnica neke računalniške družbe. »Bolj izobražene ženske se bodo prej zaposlile kot one, ki so komaj kaj hodile v šolo, če pa so v službi, imajo pač manj časa za otroke.« Odgovor, ki vam ga lahko pove tudi vsaka Slovenka — ki pa, seveda, ni rešitev za starajoči se narod.

SPOTAKLJIVA PESA — Štefan Raščan iz Turnišča je imel letos nadvse dober pridelek krmne pese. Med njo je bila ena težka kar 10 kilogramov, poleg tega pa je imela nenavadne »okončine«, zato je menil, da si zasluži objavo v časopisu. Debela pesa je zrasla na tistem delu njive, kjer je bil dlje časa kup hlevskega gnoja, seme pa je prinesel iz Madžarske. Foto: Š.S.

Med rojaki v Nemčiji bo veselo

Tam daleč gori v Schwäbisch Gmündu v Zahodni republiki Nemčiji živi precej Pomurcev in drugih Slovencev. Sestajajo se v okviru slovenskega kulturnega društva. Posebej bo pri njih veselo 1. decembra. Otroci, ki obiskujejo dopolnilni pouk slovenščine, bodo pripravili krajši kulturni program in sledila bo zabava s srečelovom.

K veselemu razpoloženju bodo v Schwäbisch Gmündu 1. decembra precej pripomogli člani slovenskega ansambla Koroški jeklarji. Iz Maribora pa bodo tega dne pripotovali med rojake še predstavniki tovarne Henkel Zlatorog, ki je pokrovitelj tega društva.

Kot nam je povedal blagajnik društva Slavko Kikec, pričakujejo organizatorji številni obisk Slovencev in tudi drugih Jugoslovanov, ki živijo tukaj. In med njimi bo tudi veliko nemških prijateljev, saj jim družita delo in medsebojno razumevanje.

F. Štefanec

Prvi sovjetski striptiz za Playboy

Zadeva resda ni nova, je pa še vedno žgečkljiva. Fotografije uglednc in talentirane sovjetske filmske igralke Natalije Negode so se pojavile na znameniti »duplerici« še znamenitejšega Playboya. Seksi igralka je nasploh šokirala sovjetsko in svetovno javnost z glavno vlogo v filmu Mala Vera. V tipični zgodbi »upornikov brez razloga po sovjetsko«, kot poročajo časopisi, je tudi zelo svobodno posnet prizor spolnega akta, ki je vzrok, da je Mala Vera te tedne filmska uspešnica na izbirčnem Broadwayu. Kajpak je povsem nesporno, da poziranje za Playboy perestrojki navkljub ni majhna zasebna muha čedne igralke, temveč je prišel blagoslov za pogumno dejanje prav gotovo od zgoraj . . .

Vsako sredo rabljena oblačila

Občinska organizacija RK Gornja Radgona med drugim oskrbuje socialno ogrožene ljudi z oblačili. V ta namen imajo v starem gradu v Gornji Radgoni posebno skladišče, kjer sta trenutno okrog 2 toni rabljenih, dobro ohranjenih oblačil. Izdajajo jih vsako sredo med 8. in 11. uro.

Že nekaj let nadvse vzorno opravlja to delo upokojenka Helena Bračko. Kdor želi oblačila iz tega skladišča, mora imeti posebno priporočilo Krajevne skupnosti ali Centra za socialno delo v Gornji Radgoni. Blago je namenjeno izključno občanom radgonske občine.

Prav gotovo je tak način oskrbe ljudi z oblačili v sedanjem kriznem obdobju velikega pomena.

F.K.L.

SLOVENSKA AVTOMATSKA PUŠKA

Avtomatska puška MGV-176 iz Gorenja je zbudila nemalo pozornosti, ko so v dnevih zasedbe poslopja nekdanjega štaba Teritorialne obrambe Slovenije na televizijskih zaslonih pokazali čuvarje poslopja novoimenovanega štaba pripadnike slovenske teritorialne obrambe z Gorenjevimi puškami v rokah. V južnem delu države, kjer javno mnenje kroji Politika, je bila »gorenjevka« ocenjena kot nehumano orožje (mar obstoji humano?), na sončni strani Alp pa je zbudila odpor v vrstah zelenih in mirovnikov. V javnosti sploh pa je zbudila precejšnje zanimanje. Oglejmo si nekaj podatkov iz doslej objavljenih in dostopnih informacij.

Avtomatsko puško MGV-176 izdelujejo v Puškarni Kranj, ki je v sklopu velenjskega Gorenja. Naziv MGV-176 je mednaroden in pove, da gre za Machine Gun Velenje (velenjsko avtomatsko puško) na 176 nabojev. Izdelave so se v Gorenju lotili že pred tremi leti, projekt pa je bil v rokah zgolj treh strokovnjakov. Uspelo jim je v rekordnem času izdelati orožje, ki ima nekaj izvrstnih lastnosti in pomeni novost tudi po svetovnih standardih.

Dosedanji testi so namreč pokazali, da gre za orožje, ki sodi v sam svetovni vrh. Puška je kalibra 5,6 mm, teoretična hitrost streljanja je 1.600 nabojev v minuti. Strelja lahko posamično ali rafalno, izstrelek pa je smrten še na razdalji do 300 m. Ker je del orožja narejen iz kompozitnih vlaken, je puška izredno lahka, saj

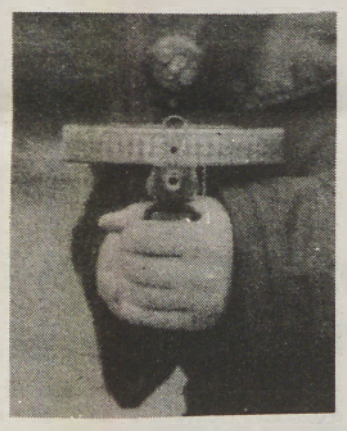

tehta s polnim krožnim bobnom za municijo samo 3,45 kg, brez njega pa le 2,88 kg. Nanjo se dasta nastaviti laserska merilna naprava in dušilec zvoka. Cena je razmeroma nizka: 1200 dolarjev za komplet.

Puška je zasnovana kot specialno protiteroristično orožje, primerno za boj v naseljenih krajih in na razgibanem zemljišču. Primerno je za oborožitev specialcev, diverzantov, kot oborožitev tankistov, varnostnikov na letališčih in podobnih vojaških objektih, osebnih čuvarjev. Drobna, a zanimiva posebnost je, da se da mazivno olje za MGV-176 uporabiti kot prvo pomoč za oskrbo strelnih ran.

Ob vsem tem bi seveda pričakovali, da se bodo za novo puško zagreli tudi generali JLA, vendar ni tako. Ponudbo, da bi se JLA opremila tudi z Gorenjevimi puškami, je bila gladko zavrnjena.

Orožje je daleč pod normativi JLA, izdelovalec pa se hvali z odličnimi lastnostmi, ki jih orožje sploh nima, menijo generali. Kdo ima prav, Gorenje ali generali, se bo še pokazalo. Poznavalci domačih razmer ob vsem tem vonjajo dim iz ognjev, ki jih kurijo sedanji monopolni izdelovalci orožja, nastanjeni predvsem v Srbiji.

Granate na črnem trgu

Računajo, da je v Sovjetski zvezi okrog 3,6 milijona kosov il.galnega orožja. Na črnem trgu se dobi najsodobnejše pehotno orožje iz skladišč rdeče armade — od kalašnikovih hitrostrelk do težkih minometalcev.

NABILA NI REVNA

Ime ji je Nabila, stara je 22 let in je vse prej kot revna. Edina hči najbogatejšega saudskega poslovneža, legendarnega Adnana Kašogija, je že predsednica velikega in uspešnega družinskega podjetja Triad in voditeljica mnogih drugih nadvse pomembnih trgovskih operacij. Ko je oče tedaj komaj 20-letno dekle na velika vrata vpeljal v zahtevne menežerske posle, so se njegovi ljudje držali za glavo. Danes, po dveh letih, ji priznajo, da je hči

jabolko, ki je ostalo pod drevesom. Kar zadeva nadarjenost in poslovnost in izjemne trgovske reflekse, se čedna Nabila lahko že zdaj kosa z očetom.

Fotografirali so jo na očetovi jahti, ki nosi njeno ime. Krožniki na mizi za njo so seveda iz suhega zlata, prav tako tudi ves preostali pribor.

Najbrž nima smisla v nedogled naštevati imen najdražjih svetovnih draguljarjev, ki jo krasijo, najznamenitejših pariških modnih hiš, ki jo oblačijo, najdražjih znamk parfumov, ki jo dišavijo, in tako naprej. Skratka, vse tisto, za kar Nabila navdušeno zapravlja milijarde, medtem ko nedaleč od nje v Afriki vsak dan desettisoči umirajo od lakote.

Predstavnik vlade v senci, mnoj dober pajdaš Bela se trnok zavzema za plebiscit. Nujno je, ka se Prekmurje odcepi od Balkana, pravi, se samovoji v republiko, pa se obrné k Evropi. Toj nouvoj republiki nanč nede trbelo tunela kopati. Samo svinje s Podgrada zlifra, ka nan med vožnjo proti Evropi nede preveč smrdelo. V nouvoj vladi de med dr., mag., dia., mr., fr., dipl. oec. dipl. gr. ing... mov tudi nekaj normalni lijdi s širšim pogledom na življenje. Trbej se popaščiti, ka ne bi prlé ovi na dvori stube napravili za elektrarne ali atomske odpadke k nam zlifali ali nam pa ešče ceste ukinoli, či so nam že železnico zapravili. Ali kak demilitarizirana država mo meli samo par[illegible] nanja, zaton trbej hitro šume naviditi jo njivaj, ka mo lejko vö z nji strejlali, či nas što napadne. Grebaton, brat Džanži.

AVTOBUSNI PROMET
Murska Sobota p.o.

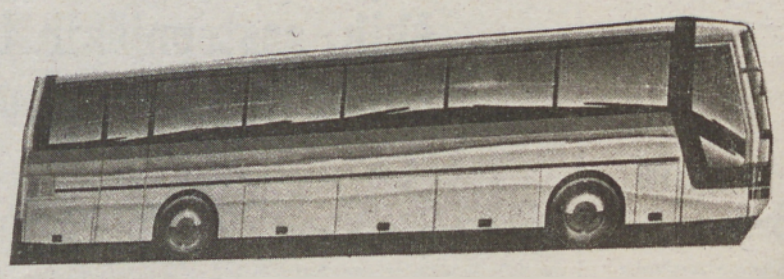

VARNOST, NATANČNOST, UDOBNOST

U G O D N O S T

- **25 % POPUST** za mesečne delavske vozovnice
- **NEOMEJENO ŠTEVILO VOŽENJ** na dan in v mesecu
- **POTOVANJE V TRST, NA DUNAJ, V BUDIMPEŠTO** z žrebom na vsakih 100 kupcev

Pričakujemo vas na avtobusnih postajah

v M. Soboti, tel. št. 21 515
v Lendavi, tel. št 75 002
v Ljutomeru, tel. št. 82 578
v G. Radgoni, tel. št. 74 098

MATIS PARIS

Ohranite svojo lepoto in postanite še lepši!

Studio VENUS vam nudi:

● nega telesa in obraza ● masaža celega telesa ● solarij ● sauna ● limfna drenaža ● odprava gub z myoliftom ● manikura ● umetni nohti ● pedikura z masažo ● vstavljanje uhanov ● aromatična terapija ● frizerski studio ● akupunktura ● zdravnik dermatolog

VENUS
STUDIO ZA NEGO TELESA
M. Cipot, M. Sobota, Kajuhova 17
Tel. 21 667, blizu internata

NEGUJTE LASE

Vse več nas je, ki si okosmateno lobanjo peremo pogosto, celo prepogosto, če so dlake (lasje) mastni. Za pogosto pranje las moramo izbirati nežnejše šampone; pri pogostem pranju je dovolj, če si lase šamponiramo le enkrat. Zelo pomembno pa je tudi da si ostanke šampona temeljito izperemo.

Če imamo problematične lase, jim izbiramo primeren šampon in uporabljamo ustrezen regenerator; ne mislite, da bo korist večja, kolikor več ga boste uporabili. Če pa imate normalne lase, ne uporabljajte sredstev za poškodovane in utrujene lase, kajti kompaktne snovi, ki jih ta sredstva vsebujejo, obremenjujejo normalne lase.

Utrujeni lasje

Tudi najboljša nega bo dala malo haska, če boste lase neprestano gnjavili s kemičnimi preparati. Ogibajte se prepogostih beljenj, trajnih ondulacij, ščetk z ostrimi ščetinami in nekakovostnih poceni šamponov.

Cepljenje las

Dolgi lasje, naprimer do ramen, zelo radi na koncu razpokajo, se cepijo. To ni nič čudnega, če upoštevamo kako pogosto jih peremo, razčesavamo, sušimo s sušilcem, večkrat pa tudi zelo slabo uporabimo navijalke. Pa kljub temu je cepljenje moč zaustaviti. Z redno uporabo lasnega losijona bodo po dveh treh mesecih kocni las dobili tanek zaščitni sloj, ki jih bo ščitil pred poškodbami.

Sušenje

Ker so mokri lasje še posebej občutljivi, jih nikar takoj po pranju ne »šokirajte« s fenom. To je pomembno zlasti za kratke lase. Mokre najprej zdrgnite z mehko brisačo, ki si jo potem zvijete kot turban in pustite na glavi še deset minut. Šele takrat je dovoljena uporaba sušilca, če nimate časa za naravno sušenje las.

Krtačka za feniranje

Če želite ravne lase uporabite ploščato krtačko, a za kodre so najprimernejše okrogle ščetke. Lase sušite najprej po dolgem in potem poprek.

Pričesko začnite oblikovati na vratu.

VZDRŽEVANJE IN ČIŠČENJE ŠTEDILNIKOV

Trdo gorivo

Kurišče očistimo pepela. Štedilnikovo ploščo zdrgnemo s papirjem, po potrebi operemo z raztopino sode in premažemo z grafitom. Medeninaste in bakrene dele očistimo s primernim čistilom in osvetlimo. Osvetlimo kromane dele štedilnika.

Plinski štedilnik (mestni plin)

Z vlažno krpo zbrišemo zgornji del, po potrebi umijemo z raztopino sode in dobro osušimo. Dele iz rjavečega materiala natremo z oljem. Pečico pustimo po uporabi odprto. Rjave madeže od maščobe in jedi odstranimo z jekleno volno. Uporaba ostrih predmetov (npr. noža) je prepovedana.

RADIO MURSKA SOBOTA

5 NAJ

Glasbena lestvica RMS.

1. Dolce far niente — Zoran Predin & Los Malacanas
2. Tonight — The New Kids on the Block
3. Ne odhajaj še — Magnet & Simona Weiss
4. Šum na srcu — Andrej Šifrer
5. The Jocker — Steve Miller Band

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

Oddaja 21-232 je na sporedu RMS, UKV 87,6 MHz ali SV 648 kHz, ob petkih od 18.00 do 19.00.

Presajena pljuča

Matere so vedno pripravljene žrtvovati se za svoje otroke. Vendar pa se o vsaki materi ne piše toliko, kot se je pred kratkim pisalo o materi, ki je za svojega otroka žrtvovala pljuča. Njen primer se je zapisal v zgodovino medicine, in sicer kot prvi primer uspešne presaditve dela pljuč živega darovalca. Presaditev so opravili v medicinskem središču stanfordske univerze.

Šlo je za 46-letno mater in 12-letno hčer. Otrok se je rodil kot nedonošenček in je vsa leta imel zelo slabotna in bolehna pljuča. Zdravniki so letos ugotovili, da bo dekletce živelo največ še leto dni, hkrati pa so oklevali s presaditvijo pljuč. Znano je namreč, da otroci izredno slabo prenesejo tovrstne presaditve, saj so doslej za presaditev uporabljali pljuča umrlih darovalcev, ki pa jih otroški organizem ne sprejme. Dr. Vaughn Starnes je zato sklenil, da bo poskusil s presaditvijo pljuč živega darovalca, in to z idealnega, z matere na hčer. Presaditev je uspela. Mati bo z enim pljučnim krilom živela povsem normalno življenje, hčer pa je rešila zgodnje smrti.

Presaditve organov živih darovalcev sicer niso nič posebnega v sodobni medicini, saj presaditve, denimo ledvic, potekajo rutinsko, presaditve pljuč živega darovalca pa doslej še niso opravili. Požrtvovalna mati, katere ime ostaja pred javnostjo skrito, je omogočila prvi tovrstni operativni poseg. Če se bo izkazalo, da je taka presaditev uspešna tudi na daljši rok, potem bo teh postopkov več. Ni namreč malo nedonošenih otrok, ki bi jim s presaditvijo dela materinih pljuč lahko rešili življenje.

Zdravje iz redkve

Najbolj zdrava je črna redkev. Vsebuje natrij, kalij, mangan, vitamine, nigrosin, raphanol, žveplene heterozide. Zaradi teh je pekoča in ima svojstven vonj.

Sveže nastrgano redkev z oljem in limonovim sokom jemo kot solato. Ne smemo je soliti. Lahko pa nastrgani redkvi dodamo le med in použijemo. Pomaga pri zaprtju, želodčnih zastrupitvah, odpravlja neješčnost, koristi pa še bolnim jetrom in pri zdravljenju nekaterih kožnih bolezni.

Redkev lajša praznjenje mehurja in blaži napetost v trebuhu. Zaradi tega jo uživamo pri vodeniki in obolelih ledvicah; zlasti je koristna pri preprečevanju nastajanja ledvičnih kamnov in pri odpravi težav z uriniranjem. V ta namen pijemo njen sok — zjutraj pred jedjo in zvečer pred spanjem.

Sirup črne redkve naredimo tako, da jo na drobno sesekljamo, še bolje pa je, če jo nastrgamo, prelijemo z medom in tako pustimo tri do štiri ure. Potem jo ožmemo. Odrasli jemljejo dve do tri otroci pa le po eno kavno žličko vsako uro. Če redkev kuhamo, ko zavre dodamo meda za polovico količine vode in še enkrat prevremo. To potem jemljemo (tekočino) vsako uro po eno jedilno žlico proti astmi, za odstranjevanje sluzi v grlu in sapniku. Velikih količin soka redkve ne smemo jemati, ker draži ledvice.

Za zdravljenje smemo jemati le svežo redkev, kajti postana izgubi zdravilnost. Bolj je pekoča, bolj zdravilna je. Zdrobljeno seme redkve ima antimikrobni in antimikotični učinek. Redkev zmleta v kašo pomaga tudi pri zdravljenju glivičnih bolezni. Redkev je dobro jesti takoj ko se v naši bližini pojavi kakršnakoli okužba.

Kuhajte z nami

Marmorni kolač

Marmorni kolač je izdatno pecivo, ki ga lahko režemo več dni. Ostane sočen in rahek

Zanj potrebujemo: 22 dag masla ali margarine, 25 dag sladkorja, 1 vrečko vanilijevega sladkorja, 5 jajc, 40 dag moke, 1 vrečko pecilnega praška, 5 dag rahlo praženih in zmletih orehov, 1/8 l mleka, 3 polne žlice presejanega kakava, 2 žlici sladkorja, za noževo konico cimeta, 3 do 4 žlice mleka.

Maščobo, sladkor in vrečko vanilijevega sladkorja penasto umešamo, nato primešamo jajca drugo za drugim. Moko presejemo skupaj s pecilnim praškom in orehi ter jo po žlicah zamešamo v zmes maščobe, sladkorja in jajc. Nazadnje primešamo še 1/8 l mleka. 2/3 testa damo v dobro pomaščen in pomokan model s tulcem. Preostalo testo (1/3) zmešamo s kakavom, sladkorjem (2 veliki žlici) in mlekom (3 žlice). Dodamo še noževo konico cimeta. Kakavovo testo stresemo na svetlo testo v modelu in ga z vilicami rahlo premešamo, da dobimo pisan kolač. Pri tem pazimo, da v modelu z vilico ne postrgamo moke in maščobe z dna. Pečico segrejemo na 190 °C in pečemo 50 do 60 minut. Pred koncem peke preizkusimo notranjost kolača z leseno palčko, ki jo zabodemo v sredino testa. Na palčki ne sme obviseti nič testa, potem je kolač pečen. Ohlajenega potresemo s sladkorjem v prahu.

Pariška moda v Soboti

Vsi, ki so radi lepi, imajo že nekaj dni v pomurski prestolnici pariško modo. Da, prav ste prebrali — pravo pariško modo. Podjetje BiM, ki se trudi ponuditi ne samo poceni, ampak tudi lepe in modne izdelke, je v Kidričevi ulici (blizu avtobusne postaje) odprlo novo prodajalno. Foto: Nataša J.

Moda spet v športnem stilu

Zanosna, športna in polna sprememb, takšna je športna moda, ki se kaže v svoji najlepši luči. Moto sezone: kombinirati in spreminjati v igrah brez meja. V ospredju pa so predvsem kombinezoni za smučanje in športna oblačila, ki jih imamo za zimske športe: na drsališčih, smučiščih in podobno. Ta oblačila so primerna tudi za potepanje po mestu.

Največ je dvodelnih oblačil, jakne iz različnih toplih materialov, hlače z naramnicami potiskane z različnimi grafičnimi odtisi, rožami in podobnim.

Tudi puloverji in puliji so narejeni iz goretexa in podobnih materialov, ki skrbijo, da oblačila ohranjanjo človekovo temperaturo tudi pri zelo mrzlem vremenu.

Barvne kombinacije so zelo zanimive, najbolj popularna je rdeče-lilasta, poleg tega pa so poleg močnih barv modne tudi pastelne barve.

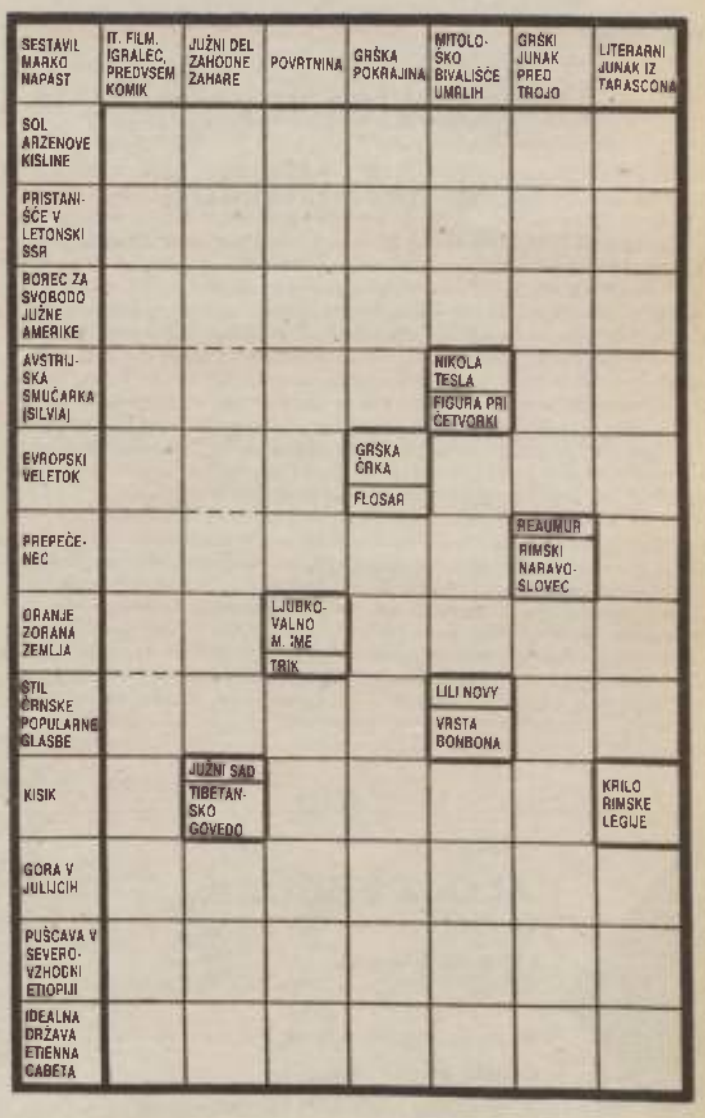

SESTAVIL MARKO NAPAST	IT. FILM. IGRALEC, PREDVSEM KOMIK	JUŽNI DEL ZAHODNE ZAHARE	POVRTNINA	GRŠKA POKRAJINA	MITOLOŠKO BIVALIŠČE UMRLIH	GRŠKI JUNAK PRED TROJO	LITERARNI JUNAK IZ TARASCONA
SOL ARŽENOVE KISLINE							
PRISTANIŠČE V LETONSKI SSR							
BOREC ZA SVOBODO JUŽNE AMERIKE							
AVSTRIJSKA SMUČARKA (SILVIA)					NIKOLA TESLA / FIGURA PRI ČETVORKI		
EVROPSKI VELETOK				GRŠKA ČRKA / FLOSAR			
PREPEČENEC						REAUMUR / RIMSKI NARAVOSLOVEC	
ORANJE ZORANA ZEMLJA			LJUBKOVALNO M. IME / TRIK				
ŠTIL ČRNSKE POPULARNE GLASBE					LILI NOVY / VRSTA BONBONA		
KISIK		JUŽNI SAD / TIBETANSKO GOVEDO					KRILO RIMSKE LEGIJE
GORA V JULIJCIH							
PUŠČAVA V SEVERO-VZHODNI ETIOPIJI							
IDEALNA DRŽAVA ETIENNA CABETA							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: Siodmak, Alberto, normala, Sit, kal, kl, kosa, robot, I, Ulaga, tank, Ag, ona, Kra, LD, lias, Orleans, geronti.

Ko se Murini delavci zapeljejo na izlet

Murini delavci lahko večkrat letno potujejo na organiziran izlet, za katerega poskrbi sindikalna organizacija, ki plača tudi del stroškov. Tako so krenili pred dnevi kar s 4 avtobusi v najstarejšo neodvisno državo v Evropi — Republiko **San Marino**. V programu dvodnevnega izleta pa so imeli tudi ogled enega od najznamenitejših italijanskih letovišč **Rimini** in kulturnozgodovinskih znamenitosti **Ravene**. Potemtakem to ni bil nakupovalni izlet, kot bi kdo morda mislil, čeprav so si lahko izletniki tudi kaj kupili, kajti tudi za to so imeli nekaj priložnosti. Toda pri oblačilih prodajalci že niso imeli kakšnega večjega ‚šefta', kajti Murini delavci imajo možnost kupiti kakovostno in tudi cenejše blago v lastni trgovini na obročno odplačevanje. Edino italijanske kavbojke so bile zanje mikavne, pa usnjene torbice, dežniki za 50,00 dinarjev, razne žgane pijače, morda tudi trenirke, kaj dosti drugega pa ne. Zato na mejnem prehodu cariniki z njimi sploh niso imeli dela. Najbrž so raje odkrivali prave ‚švercarje' v osebnih avtomobilih in drugih avtobusih, ki so se vračali iz Trsta. Morda je k temu pripomogla tudi vodička Karmen, ki jim je razložila, da so hodili v Italijo in San Marino predvsem zaradi ogledov, ne pa nakupovanja.

Dekleta za sladke trenutke

In kaj so torej videli? V Riminiju, kjer so prenočevali, kakšnih znamenitosti ni bilo na ogled, zanimiv pa je bil nočni utrip tega letovišča. Nekateri so ga preživeli v zelo znanem disko klubu Las Vegas, drugi pa so se sprehajali ob obali in se lahko čudili, kako so vzdolž ceste skoraj v vrsti stala mlada, brhka in simpatična dekleta, oblečena kar najbolj seksi in čakala na tiste, ki so bili voljni plačati lepe denarce za sladke trenutke nekje na skrivnem mestu. Marsikdo se je čudil, kako je mogoče, da snubijo moške tako javno. Nekateri menda zavoljo tega dolgo niso mogli zaspati, nekateri pa so se veselili in ponočevali že zato, ker so bili na sindikalnem izletu. Saj to je povsod tako, mar ne? Žal se je eni od potnic zgodila silno neprijetna stvar.

Med sprehodom po mestu sta se nenadoma pripeljala na mopedu dva mladeniča in eden ji je iztrgal torbico z dokumenti in denarjem. Tudi to je Italija!

Skoraj pri vrhu sanmarinske trdnjave, od koder je možno videti tako rekoč vso državico San Marino.

Tukaj je zadnje počivališče enega največjih italijanskih pesnikov Danteja Aligherija, avtorja Božanske komedije in številnih drugih literarnih biserov.

Trgovec v San Marinu, ki je pozdravil Murine obiskovalce tudi s posebnim napisom, kar se mu je bogato poplačalo, saj so kasneje skoraj vsi pri njem kaj kupili.

Pozdravljena, Mura, sredi San Marina!

Drugače pa je bilo v San Marinu, mestu in državi, ki je nekaj posebnega na svetu. Meri le 60,5 kvadratnega kilometra in šteje blizu 20.000 prebivalcev. Državica leži na pobočju 726 metrov visoke gore Monte Titano na meji italijanskih pokrajin Romagna in Marche. Od morja pri Riminiju je oddaljena kakšnih 15 kilometrov in vse skupaj je pravzaprav čudno, kako je lahko sredi Italije posebna država. To se je sicer videlo po zastavah, ki so plapolale na vrhovih trdnjave, pa tudi po drugačnih oblačilih miličnikov (svetlo modre barve) in morda še po čem, v bistvu pa ni dosti drugače kot v Italiji — ljudje govorijo italijansko, napisi so prav tako v italijanščini in uradno plačilno sredstvo je italijanska lira. No, ko stopiš skozi mestna vrata, te vseeno čakajo dokaj številna presenečenja. Murini izletniki so bili prav gotovo najprej presenečeni nad visečo tablico pred vhodom v eno od prvih trgovin, na kateri je pisalo: MURA, Murska Sobota, benvenuti! Prav gotovo se je ta dobrodošlica temu trgovcu še kako splačala, saj je večina potnikov pri njem kaj kupila. Sicer pa so si ogledali baziliko svetega Marina, stolpe Rocca, Fratta in Montale, ki varujejo mesto, spomenik Garibaldiju in poseben prostor ali neke vrste areno, kjer vsakega 1. aprila in 1. oktobra z velikim ceremonialom ustoličujejo voditelja države (regenta). To funkcijo mora izvoljeni opravljati brezplačno.

San Marino je torej kljub vsemu samostojna in neodvisna država, in to že več kot 1.600 let. Kot pripovedujejo legende, je bil njen ustanovitelj klesar Marin z otoka Rab, ki je prišel v Rimini, ko so tam gradili veliko mestno pristanišče. Sprejel je krščanstvo, nato pa se skupaj s svojimi somišljeniki naselil na goratem pobočju Monte Titano in ustanovil občino, ki je po njem dobila ime San Marino. S sporazumom iz leta 1953 se je državica odrekla svoji denarni valuti in carinskim mejam z Italijo, ta pa ji mora zato vsako leto nakazati 150 milijonov lir prispevka.

Še k Danteju

Zelo zanimivo je bilo tudi v Raveni, kjer so si potniki Murinih avtobusov ogledali cerkvico s sarkofagom (grobom) enega največjih italijanskih pesnikov Danteja, stari mestni trg, čudovite mozaike v baziliki San Vitale in mavzolej cesarice Gale Placidie.

S tem je bilo uradnega dela izleta konec. Pravzaprav jih je čakala še večerja v slovenskem gostišču na italijanski strani, kjer so lahko potrošili zadnje lire — kdor jih je še kaj imel. Plačati pa je bilo možno tudi z dinarji. Pa bodi dovolj, kajti kmalu nato, ko so se tako rekoč brez carinske kontrole prepeljali v domovino, so v glavnem vsi od utrujenosti zaradi dolge vožnje in vsega drugega zaspali ali pa vsaj zadremali. Obmolknili so tudi najbolj vztrajni nemirneži in šaljivci.

Besedilo in posnetki:
JOŽE GRAJ

SREČANJE

Blagajnik in vinogradnik

Jože Eljaš iz Bogojine je prišel do pokojnine s preštevanjem denarja. Šipel dá kakovost in količino

Lahko je dandanašnji blagajnikom in vsem drugim, ki si služijo kruh s preštevanjem denarja, seštevanjem, odštevanjem in drugimi računskimi operacijami, saj tega ne delajo več »peš«, ampak z računskimi stroji.

»Jaz pa tem nisem povsem zaupal,« nam je povedal Jože Eljaš iz Bogojine, »saj sem pozneje še na klasični način preletel številke.«

Jože je kar 34 let delal z denarjem. Najprej je bil blagajnik v zadrugi v Bogojini, potem v Martjancih, pa v Murski Soboti: 1969. leta pa se je zaposlil kot blagajnik v gostinskem podjetju Zvezda v Murski Soboti in bil tam vse do upokojitve 1987. leta.

»Moram se pohvaliti, saj so se poslovne knjige praviloma ujemale. Če pa računi niso »štimali«, potem sem napako iskal tako dolgo — često tudi doma — dokler je nisem našel. Ko sem delal kot blagajnik v kmetijski zadrugi, sem opravljal še analitsko službo: na karticah sem spremljal finančne obremenitve in dobroimetja kmetovalcev. Tedaj sem moral tudi često s kolesom po denar v Lendavo. Nekoliko boljše je bilo od 1969. leta, ko sem postal blagajnik v sobo-ški Zvezdi, saj do službe družbenega knjigovodstva ni bilo daleč.«

Čim je Jože Eljaš izpolnil pogoje za upokojitev, se je poslovil od službe. To je storil tudi zato, da bi sprostil delovno mesto za zaposlitev mlajšega kadra. No, občasno — v času dopustov — pa ga je mogoče še vedno srečati v blagajnikovi celici v Zvezdi. Na dobrega in natančnega sodelavca pač ne pozabljajo.

Jožeta smo obiskali pred martinovim. Popeljal nas je v vinograd, pravzaprav v vinski kleti: novo in staro. Poskusili smo seveda mošt, ki pa je že postal vino. Z družino obdeluje vinograd, v katerem je okrog 2000 trsov rizlinga, šipona, muškat otonela, opozoril pa nas je tudi na sorto šipel, ki je križanec rizlinga in šipona. Ta sorta daje vino, zelo primerno za brizgance, ki pa jih Prekmurci tako in tako najrajši pijemo. Sadike šipela je dobil v trsnici v Lopatincu v Medžimurju.

Jože Eljaš je dober gostitelj: ob obisku je ponudil izdatno malico, nato pa še »grozdni sok« iz sodov. Foto: Š. S.

Škoda, ker ni bilo veliko časa za klepet, saj ga je čakalo delo, pa tudi družba ni bila tako številna, da bi se lahko oglasila pesem. Tedaj bi k razpoloženju gotovo pripomogel tudi gostitelj Jože Eljaš, ki je dober pevec, zato je več kot 20 let pel v cerkvenem pevskem zboru. Pred drugo svetovno vojno je nastopal tudi v dramski sekciji prosvetnega društva. Spomnil se je kar nekaj iger, med njimi Revčka Andrejčka, pa Desetega brata. Jože je imel samo enega brata — Janeza — ki je žal že med pokojnimi, bil pa je duhovnik. Sestra Marjeta pa je v Kanadi.

Š. Sobočan

Le polovica lokalnih cest asfaltiranih

V soboški občini še vedno 27 vasi, ki niso povezane z asfaltom — Bo tretji občinski samoprispevek rešil probleme?

V soboški občini, kjer je skupno kar 1506 kilometrov javnih cest, je cestno omrežje zelo razvejeno in marsikje še ne dovolj urejeno. Podatek, po katerem je od 610 kilometrov kategoriziranih cest asfaltiranih le blizu 360 kilometrov, od 479 kilometrov lokalnih cest je asfaltiranih 236 kilometrov in da je v občini še vedno 27 vasi, ki med sabo niso povezane z asfaltno prevleko, je dovolj zgovoren. In če k temu prištejemo še 5 maloobmejnih prehodov z Avstrijo, ki nimajo asfaltne povezave, je podoba o nezavidljivem stanju okrog polovice kategoriziranih lokalnih cest, ki postajo že ovira za hitrejši gospodarski in družbeni razvoj soboške občine, toliko popolnejša.

Zato si veliko obetajo od sprejetja tretjega občinskega samoprispevka, s katerim naj bi pokrili velik del stroškov za obnovo cestne infrastrukture. V srednjeročnem obdobju 1991 — 1995 bi na ta način posodobili več kot 72 kilometrov lokalnih cest na 25 odsekih, uredili mostove v Pečarovcih, Kuštanovcih in Krplivniku, del denarja pa bi porabili za ponovno asfaltiranje 30 kilometrov cestnih odsekov, ki so močneje načeti.

Računajo, da bi ob pomoči krajevnih skupnosti zbrali v naslednjih petih letih v povprečju 12 odstotkov denarja ali 14,5 milijona dinarjev. Približno toliko naj bi dobili iz republiških sredstev za manj razvita in obmejna območja, iz združenih sredstev gospodarstva čez 71,4 milijona dinarjev, z občinskim samoprispevkom pa nekaj nad 32,3 milijona dinarjev.

M. Jerše

Trgovina
ALOJZ FERČAK,
Renkovci 70, vam svetuje.
KUPUJTE PRI NAS!
- umetna gnojila in krmila po konkurenčnih cenah
- ves kmetijskoreprodukcijski material

— Odprto neprekinjeno!
— Pokličite nas po telefonu št. 72-196 (zvečer)
KUPUJTE PRI NAS!

Dom v Baški za pomurske otroke

V Otroškem domu Daneta Šumenjaka v Baški na otoku Krku je letos poleti med 17. junijem in 17. septembrom letovalo in obiskovalo šolo v naravi 2.506 pomurskih otrok.

Desetdnevno življenje v tem prelepem okolju je s prevozom stalo le 1.200 dinarjev. Čeprav dom nima nobenih dotacij, je sezono uspešno sklenil, je povedal dolgoletni upravnik Bojan Nemec. V preteklem letu so opravili veliko obnovitvenih del. Nasleduje leto, pred sezono, pa naj bi obnovili fasado in opleskali vse lesene površine na objektu, ki ima zmogljivost nad 250 postelj.

Dom v Baški deluje že od leta 1958 in, kot kaže, bo tudi v naslednjih letih za mnoge pomurske osnovnošolce edini stik z morjem. Zato bo treba v prihodnje dom oskrbovati, da ne bo začel propadati. Prav gotovo je za dom pomembno, da je že nekaj let vključen v dejavnost Centra za socialno delo v Murski Soboti, ker je tako vsa skrb bistveno drugačna, kot je bila prej, ko so z njim gospodarili honorarni delavci.

Franci Klemenčič

Ljudska obrt dopolnjuje turistično ponudbo

Turistično ponudbo v Moravcih je s prodajo poslikanih lončenih izdelkov popestril tudi zasebnik — sicer slikar, Milan Maučec. V bližini hotelov Termal in Ajda ob glavni poti v zdravilišče, prodaja v zasebni trgovini izdelke znanih filovskih in drugih prekmurskih lončarjev, ki jih še pred »žganjem«, nekatere pa tudi pozneje, poslika s prekmurskimi motivi.

Trgovinica Milana Mavčeca se tako vključuje v nekatere že utečene programe ponudbe izdelkov ljudske obrti v Pomurju. Hkrati pomeni gospodarsko organiziranost — povezanost izdelovalcev — lončarjev, ljubiteljskih slikarjev »ljudskih«, za krajino značilnih motivov v dejavnost turistične ponudbe s prodajo v lastni režiji. Kot taka je tovrstna ponudba učinkovit pristop in jamstvo za uspeh oživljanja ljudske obrti v Pomurju. Slednje potrjujejo številni kupci, med katerimi jih je največ iz sosednje Avstrije.

Boris Hegeduš

Milan MAUČEC pred svojo trgovino, kjer prodaja lončarske izdelke, poslikane s prekmurskimi motivi.

ZVEZDA NAMESTO KRIŽA

— Med našim potovanjem skozi Kančevce smo postali pozorni na tamkajšnji pokopališki zvonik, saj na njem ni običajnega križa, ampak šesterokraka zvezda. Soseda Ida Kološa nam je povedala, da so zvezdo prenesli s stare kapele, ki je bila dotrajala in so zato krajani Kukeča in Kančevec 1961. leta zgradili novo »stavbo«. Po zadnjih družbenih spremembah zvezda (zlasti peterokraka) mnoge moti, očitno pa je nočejo kar tako zamenjati s križem. Tudi šesterokraka Davidova zvezda (znamenje židovstva) ostaja na kančevskem zvoniku, čeprav tam žive predvsem pripadniki evangeličanske cerkve.

Foto: Š.S.

Vestnikova sila spomina: beltinski triglavani

ŽE S TREMI MESECI NA 2864-METRSKEGA OČAKA

Oboje, nagon po osvajanju in ljubezen do gora, je tisto, kar tudi ravnica žene navzgor — h golim skalam, klinom, navezam, v svet ledu, snega, plazov, na vrtoglave višave, sončne vršace, v meglo ovite vrhove. Baligačevi/Dimekovi iz Beltinec že vedo. Spoznali smo jih pred skoraj letom dni, pravzaprav pred dvema oz. tremi desetletji. Pisal se je 14. december 1961, ko je naš tedanji predhodnik, Pomurski vestnik, priobčil poročilo, naslovljeno: 2,5-letna Lilika Baligač iz Beltinec 250 že trikrat na Triglavu; in potlej 10. oktobra 1969 Vestnikov portret: Lizika Baligač — planinska mama.

Na nebu zvezde že žarijo.
v dolini tihi slap šumi.
bolj srca kot noge hitijo,
ko nas budilka prebudi.

Mirko Dimek-Baligač! Le kdo od priletnejših Beltinčanov in okoličanov se ga ne spomni? Njegova zapuščina niso le zapiski, beležke, dnevnik, je zlasti tradicija hribolazništva, planinarjenja, je žlahtni vzorec za zdrav duh v zdravem telesu in še mnogokaj. Njegova zvesta spremljevalka in življenjska družica se često zamisli in takrat, če ujameš pravi trenutek, zveš, kako sta nekdaj, ko še ni bilo naraščaja, prebila noč na planem, v skalni razpoki, na enem od triglavskih ledenikov in doživljala eno najlepših, če ne sploh najlepše svitanje v gorah.

Sleherni vzpon je kajpak doživetje zase. »Se ne da izraziti, je treba doživeti,« na kratko skleneš, s pogledom uprtim v množico slik, kjer je upodobljena enkratnost/neponovljivost beltinskega gorništva. Seveda ni primerljivo z alpinizmom iz časov legendarnih Hillaryja in Tenzinga, ki sta se povzpela na sloviti Mount Everest, tudi ne s plezalnimi podvigi Reinholda Messnerja, prvega zemljana, ki se je zavihtel na vseh 14 osemtisočakov, prav tako ne z zgodovinskim naskokom na najtežjo steno Anapurne Lhotse slovenskega alpinista Toma Česna, in tudi ne z vsem, kar so osvojili in osvajajo Viki Grošelj, Marija Štremfelj in številni drugi. Pa vseno. Vsakoletni 11. oz. 14. september, ko je Dimek slavil rojstni dan, so triglavani iz Beltinec preživeli na vrhu 2864-metrskega očaka; planinska mama okroglo 20-krat, Elizabeta (Lilika), ki je danes zaposlena v vzorčnem oddelku Murinih Ženskih plaščev, 23-krat (prvič že s tremi meseci!) in Zinka, ki je trgovka v Potrošnikovi blagovnici Ravenka, 13-krat (prvič že z 11 meseci!). Elizabeta povzema pripoved očeta in matere: »Sedela sem v pleteni košarici z dvema odprtinama, skozi kateri so mi bingljale noge. Bila sem toplo oblečena, zavita v plašček s kapuco.« Zinka: »Spominjam se spomenika padlim borcem v Vratih pri Aljaževem domu, ki je bil za naju vselej neke vrste gugalnica. Tam sva se zjutraj najraje gugali.«

Ti kline tolkel boš.
jaz mazal bom smuči,
ti stene boš po tleh dajal,
jaz pa bom beli sneg oral.

— Elizabeta v vzorčnem oddelku Murinih Ženskih plaščev danes. (Foto: N. Jubnov).

Krepak pogum in trdna volja,
pri plezanju pomagata,
gotovo je, da mila jera ni ne za hrib in ne v skale.
(Iz Gorniške)

Lilika z Dimekom in planinsko mamo nekoč.

Vedno znova smo pri Dimeku. »Prehitro je preminil, da bi mogli še naprej skupaj doživljati,« z žalostjo veleva Elizabeta, ki ne bo nikdar pozabila, kako sta jo z očetom nekajkrat kar sama mahnila na Triglav. »Recimo tedaj, ko je nekje na Kredarici z vedrega neba silovito zagrmelo, vsul se je dež, poledenelo je in zjutraj sva se lahko prebila iz koče in naprej samo s sekanjem stopinj — utiranjem poti kot po ledenih stopnicah. Čeprav dodobra premražena in zelo utrujena sva uspela priti na vrh. Bilo je svojevrstno doživetje, izkušnja, ki se pomni — in to je hkrati zadnje, kar se mi je vtisnilo v spomin.« Znal je duhovito pripovedovati in romantično opisovati, čeprav so bila tovrstna popotovanja dovolj zahtevna in naporna. In vedno sta šla na pot, Mirko in Elizabeta, s kolesi. In vedno vse s sabo.« Torej večino hrane, ponavadi kolač domačega kruha in prežganje, gorilnik in podobno. Kjer se je dalo ustaviti, sva zakurila, zavrela vodo, vsula prežganje, malo posolila in že je bila juha. Še kruh, čeprav star, sva narezala vanjo in že sva se mogla okrepčati. Skromni smo bili, ja, skromni.« Oprema, obleka in podobno, pa večidel narejena doma. Če so se kdaj znašli v življenjski nevarnosti? O, ja, ko je bila nevihta ali se je vsul plaz, takrat so se ponavadi večkrat iskali, pa k sreči kaj hujšega ni bilo. »Kolesi sta na podstrešju, košarica pa se je nekje izgubila,« pove beltinska planinska mama in pripomni, da je bilo nekoč že vse, kar zadeva njihovo planinarjenje, urejeno. A so prišle razstave, vsakršni obiski in marsikaj se je porazgubilo.

Zavriskaj in zapoj.
preljubi štanfle moj.
ko toliko boš od koče preč.
začuli te ne bojo več.

Kljub vsemu pa žlahtnost gorniškega izročila v rodu Baligač/Dimek ostaja. Na Triglav so se povzpeli tako Elizabetini kot Zinkini. Obe radi nagovarjata bližnje in daljne sodelavce, znance, prijatelje, naj se opogumijo in krenejo vsaj na manjše vrhove. Nekaj sta jih uspeli pridobiti. Tudi s svojimi bosta še šli. Žal — volja sicer je, ni pa časa, denarja . . .

Zato pa le pojdimo na gore, kjer radost in veselje nam krepi srce.

(refren Gorniške)

Branko Žunec

Srečanje s Karolino Kolmanič

Zveza kulturnih organizacij občine Gornja Radgona je skupaj z občinsko matično knjižnico Gornja Radgona pripravila srečanje s književnico Karolino Kolmanič in predstavitev njene devete knjige Srebrno kolo.

Srečanje je bilo v torek, 6. novembra, v dvorani glasbene šole. Ni nas bilo veliko, vendar je bilo srečanje prisrčno in domače, tako kot je lahko le srečanje s prijateljem in z rojakom, na katerega smo upravičeno ponosni.

Ob spremljavi citer in prebiranju črtic smo spoznavali novo knjigo Karoline Kolmanič Srebrno kolo, ki jo je avtorica z ljubeznijo posvetila mladim bralcem. Zal teh na srečanju ni bilo, čeprav smo razgovor z avtorico organizirali ob 17. uri in obvestili tudi šolo.

Vsi, ki smo bili s Karolino Kolmanič, pa smo se ob spoznavanju njene knjige razvedrili, v spominu poromali v lastno mladost, tudi oči so se nam tu in tam orosile. Vsega po malem, kot je dejala avtorica ob izidu knjige.

V sproščenem razgovoru smo s Karolino Kolmanič prehodili njeno življenjsko pot in odkrivali nagibe, ki so eno najplodnejših slovenskih književnic vodili v svet literarnega ustvarjanja.

S svojo neposrednostjo in vedrostjo je sama veliko prispevala k temu, da je srečanje uspelo in da smo se še dolgo po uradnem razgovoru zadržali z njo. Veliko nas je srečanje izkoristilo tudi za nakup njene knjige. Prodajo knjig je v dvorani glasbene šole pripravila radgonska knjigarna, avtorica pa je knjige tudi podpisovala.

S pesmijo so pevke Ženskega pevskega zbora Manko Golar Karolini Kolmanič čestitale ob njenem življenjskem jubileju. Pesem je ta večer še nekajkrat zadonela in tedaj smo se pevkam skupaj z gostjo pridružili vsi.

Polni prijetnih vtisov smo se z obljubo, da se ob izidu naslednje knjige ponovno srečamo, razšli.

Škoda, da gredo ti drobni, a kulturno bogati dogodki mimo velike večine ljudi. Kaže, da plakatov, ki vabijo na literarna srečanja, koncerte, gledališke predstave, dneve domačega filma in podobne prireditve ne vidimo ali nočemo videti. Obisk na teh prireditvah je tako skromen, da ima slab občutek peščica obiskovalcev, še slabšega pa seveda nastopajoči. Tako je bilo namreč tudi v petek, 9. novembra, na koncertu pihalnega orkestra milice iz Ljubljane.

Marija Šedivy

ZAVESE ● ZAVESE ● ZAVESE ● ZAVESE ● ZAVESE

TEKSTIL DEKOR

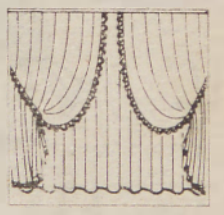

M. GORZA 62311 HOČE,
Stara cesta 42
Telefon: (062) 611 062
— *velika izbira uvoženih čipk za zavese*
— *izdelava po naročilu*
— *konkurenčne cene in ugodni plačilni pogoji*

Pričakujemo vaš obisk in prepričali se boste o kakovosti naših izdelkov

ZAVESE ● ZAVESE ● ZAVESE ● ZAVESE ● ZAVESE

LIMONA SPET OBRODILA — Pavel Ferencek s Kobilja je pred leti prinesel z morja sadiko limone in jo zasadil v zemljo v večji leseni posodi. Ker je z njo skrbno ravnal — poleti je bila na dvorišču, pozimi pa na toplem v stanovanju — jo gnojil ter zalival, je ne le lepo (z)rasla, ampak daje tudi sadeže: limone seveda. Te dni, ko smo jo slikali, jih je bilo na njej kakih dvajset, nekaj še zelenih, opazili pa smo tudi cvetove — znanilce novih sadežev, čeprav je težko verjeti, da bodo uspešni. Lastnikov tast Peter Šabjan, ki je na sliki, pa nam je povedal, da limone za čaj ne potrebuje, čeprav je star 72 let, rajši zvrne kupico vinca.

Foto: Š. S.

KAPELSKO SREDIŠČE UREJENO

Krajevna skupnost Kapela je v letu 1990 uspela uresničiti kar precej načrtovanih nalog, pa tudi take, ki jih prej niso načrtovali, a so bile nujne.

Med najpomembnejše opravljene naloge spada urejeno križišče v središču Kapelskega Vrha. Ker so urejali in asfaltirali cesto, so se odločili, da bodo hkrati uredili tudi avtobusne postaje — lažje je namreč urediti postajališče hkrati s cesto, kot pa da bi čez leto ali dve spet razkopavali asfalt.

V središču naselja Kapelski Vrh so uredili dve avtobusni postaji, financirali pa so ju s sredstvi krajevnega samoprispevka. Ker so jim izvajalci (Cestno podjetje Murska Sobota) to naredili hkrati s cesto, so bili stroški nekoliko manjši. Avtobusna postaja je bila prej na nepravem mestu, saj je bila skorajda v križišču. Sedaj je bolj oddaljena, nasproti trgovine so odstranili tudi nekoliko hriba, vendar jim nagajajo šoferji.

Središče Kapele bi bilo še lepše, če bi poleg avtobusnih postaj uredili tudi zadružni dom.

Jezijo se čakajoči potniki, še bolj pa šoferji avtobusov, kajti nekateri brezvestneži parkirajo svoje avtomobile ali tovornjake kar na prostoru, ki je namenjen za avtobusno postajališče.

Središče Kapele pa ne bo imelo prave podobe, dokler ne bodo uredili zadružnega doma. Upravljalec je še vedno Svoboda Kapela, društvo pa deluje le še na papirju. Lastnik zgradbe je občina, koristi pa jo Mercator Sloga za skladiščenje blaga. Vprašanje je le, kdo od teh jo bo obnovil?

bbp

Spodnji Kamenščak

Še letos kabelska televizija

Sistem kabelskega prenosa satelitske televizije so v mestu Ljutomer začeli graditi že lansko leto. Tako ima večina mesta ta sistem že urejen, te dni pa ga končujejo tudi v naselju Stročja vas. Na zadnjem zboru krajanov pa so se za sistem kabelskega prenosa satelitskih programov odločili tudi v naselju Spodnji Kamenščak. Pogoj za gradnjo je bil, da se najmanj 80 gospodinjstev odloči zanjo, po končanem zbiranju prijav in podpisov pogodb pa so v krajevni skupnosti Ljutomeru ugotovili, da se je prijavilo kar 85 gospodinjstev. Že ta teden naj bi začeli s trasiranjem in izkopom jarkov za polaganje kabla, z deli pa naj bi v celoti končali do konca letošnjega leta, ko bodo vaščani lahko sprejemali satelitski spored. V prvi fazi bodo lahko videli vseh šest jugoslovanskih programov in 7 satelitskih, v pripravi pa so že načrti širitve še za 6 satelitskih postaj.

Krajani bodo za priključek morali plačati 6.000,00 dinarjev, in znesek poravnati v 10 mesečnih obrokih, izvajalec del pa bo Obrtna zadruga Ljutomer.

D.L.

Vsak ponedeljek se sestanejo zdravljeni alkoholiki

V Gornji Radgoni deluje že več kot 15 let skupina zdravljenih alkoholikov, sestajajo pa se vsak ponedeljek popoldne za dve uri v Zdravstvenem domu v Gornji Radgoni. V skupini, ki jo vodijo tri terapevtke, je vedno okrog 15 zdravljenih alkoholikov. Na sestankih se pogovarjajo o svojih težavah in načrtujejo življenje brez odvisnosti od alkohola. Ozdravljeni alkoholiki ugotavljajo, da naša družba premalo poskrbi za to, da bi javnost več vedela o posledicah alkoholizma, pa tudi cene brezalkoholnih pijač so previsoke.

Franci Klemenčič

Prižgali smo svečke

V četrtek, 1. novembra, smo praznovali dan mrtvih.

Spomnili smo se dragih pokojnih in vseh, ki so žrtvovali svoja življenja za našo svobodo. Na grobove smo prižgali sveče in jih okrasili s cvetjem. Molče smo zrli v trepetajoče plamenčke in v mislih bili pri dragih pokojnih. Mnogi so nas zapustili veliko prezgodaj. Kako radi bi bili še med nami! Ravno tega dne se človek najbolj zave, da je njegovo življenje prepleteno z radostjo in z bolečino, in kako minljivo je vse. Žalosten je pogled na grobove, ki se tega dne šibijo pod težo razkošnega, dragega in bahavega cvetja, med letom pa se nihče ne zmeni zanje. Nekateri v tem kar tekmujejo. Ni važno materialno bogastvo, važen je namen, oziroma spomin na naše drage. Majhna svečka, ki je prižgana z ljubeznijo in s spoštovanjem, ali ni to največ vredno? Prižgali smo jih tudi padlim partizanom na soboškem pokopališču, katerim v spomin je postavljen spomenik. Z njihovimi grobovi je posejano mnogo gozdov; za nekatere sploh ne vemo. Tega dne pohiti k njim naša hvaležna misel. Z mislijo pa želja, da bi lahko živeli z nami v svobodi, katere pa žal danes mnogi ne znajo ceniti.

Klavdija Šek, 8. a,
OŠ Edvard Kardelj, M. Sobota

Ozrem se po pokrajini in vidim, da se narava počasi pripravlja na zimski počitek. Orumenelo listje odpada in golo vejevje sili v turobno, megleno nebo. Preorano polje čaka, da ga prekrije sneg. In v tem času praznujemo dan mrtvih. Na pokopališču se zbere mnogo ljudi. Grobove okrasijo s prekrasnim cvetjem in prižgejo veliko sveč. Ponavadi pa slana in mraz kmalu uničita to razkošje. Prav bi bilo, da bi se večkrat spomnili na umrle in skrbeli za njihove grobove.

Ta dan nas sili k razmišljanju o minljivosti življenja. Življenje je kot goreča sveča. Že rahla sapica jo lahko ugasne.

Sandra Bergtez 8. a,
OŠ E. Kardelj Murska Sobota

Moj najljubši kotiček

Sedim na klopi pod orehom. Veter pihlja in ptice pojo. Včasih švigne mimo avtomobil, da se potem dvigne prah in se širi neprijeten vonj po raznih izpušnih plinih. Naš pes leži v utici in glода kost, jaz pa sedim in razmišljam. Včasih se igram s prijatelji in takrat mi je lepše, ker nisem tako sam. V družbi prijateljev mi dan pod orehom hitro mineva, kadar sem pa sam, se zabavam po svoje. S psom se igram tako, da ga lovim po travi. Včasih priskočijo tudi mucke in takrat je zabavno, ko se podijo, skačejo ena čez drugo, jaz pa nasmejan spremljam igro. Pod orehom je vse polno listja. Orehi padajo z drevesa in marsikateri mi pade na glavo. Včasih rezljam strahove iz buč, da potem noter vtaknem svečo. Tudi s tem si krajšam čas. To je najbolj zabavno. Nestrpno čakam, ko se spusti mrak, da bom prižgal svečo. Nekateri otroci se tega bojijo. Tako se bojijo, da zbežijo. Jaz pa se smejem, da sem čisto trd od smeha. Tudi pes Lisko se tega boji.

Večer je najlepši, kadar vzide luna. Ves prevzet opazujem zvezdo, ki miglja, toda to ni zvezda pač pa avion. Pečem kostanje ali tudi krompir, kar je zame največja poslastica. Sveča v buči prasketa, kot bi prižgal vžigalico.

Klop pod orehom je zame najljubši prostor. Tu se najraje zadržujem.

Daniel Ivanič,
7. a OŠ Bakovci

MUCA MARADONA

Že dolgo sem si želela muco. Končno sem jo dobila od sošolke Mojce, ki ji je dala tudi ime, in sicer Maradona. Je sivo-rjave barve in una srednje dolgo dlako. Rada se igra z mano in bratom Janezom. Mama pa je huda, če Maradona s kremplji trga rože. Ponoči ima prostor v kurilnici. Ko me ni doma, odide skozi okno k sosedu. Upam, da mi je ne povozi avto.

**Anja Andrejč, 2. b,
OŠ Kapelski vrh**

MOJ MAČEK

Bila sem pri stari mami na Dolenjskem. Tedaj je muca skotila mladiče. Sprva nisem vedela, kam jih je skrila, pa sem se odločila in ji sledila. Končno sem naletela na pet ljubkih mladih mačkic, ki so se skrivali v našem kletnem prostoru. Štiri so bile lepe bele barve, peti maček pa čisto črn, le na trebuščku je imel nekaj belih dlačic. Hotela sem se že umakniti in pustiti muce same z mamo, a sem še malo postala, da bi si jih ogledala. Toda glej! Mati muck je črnega mačka odrinila, ko se ji je ta hotel približati. Mislila sem, da bo čez čas vse v redu, a ni in ni bilo. Ubogega mačka sem ponesla v hišo, ga ogrela in ga pustila, da se ubožček naspi. Nato sem vzela skodelico mleka in ga skušala nahraniti. Mucek je z voljo sprejel segreto mleko, ki sem mu ga dajala. In tako je odraščal moj maček dan za dnem. Toda dan pred odhodom domov ga je povozil avto. Nežno sem ga dvignila ter ga položila v majhen zaboj, ki je bil poln s culami. S solzami v očeh sem sklonila glavo nad mačka, ki me je poslednjič pogledal v oči. Še isto popoldne sem mu skopala jamico in ga pokopala.

Obujala sem spomine na ubogega mačka, ki sem ga imela najraje že od prvega dne, ko sem ga zagledala v našem kletnem prostoru, pri moji stari mami na Dolenjskem.

Laura Huzjan, 8. b,
OŠ Drago Lugarič, Lendava

Zmaga v Velenju

Bila je sobota, dan, ko je bilo v Velenju republiško prvenstvo v teku. Tam smo se zbrali tudi vsi najboljši učenci iz Pomurja, ki smo zmagali na občinskih krosih.

Proga se je začela na igrišču, nato je vodila skozi gozd in ob robu spet nazaj na igrišče. Najprej so tekli mlajši mladinci in mladinke na 2000 metrov dolgi progi, nato pa smo bili na vrsti starejši pionirji. Preteči je bilo treba 1000 metrov. Počasi smo se zbirali na startu. Prvič sem bil na tako velikem tekmovanju. To me je veselilo, bil pa sem tudi zelo nemiren.

Zadnji dve minuti do štarta sta bili tako dolgi kot dve uri. Končno je starter pokazal, naj se pripravimo in čez nekaj trenutkov ustreli s pištolo v zrak. Bilo nas je okrog 80 tekmovalcev in vsi smo zdrveli, kolikor smo mogli. Na začetku je bila nepopisna gneča. Komaj sem se prebil skozi, med hitrejše tekmovalce. Bučno navijanje gledalcev nas je vodilo iz gozda. Kmalu sem se prebil na drugo mesto. Se zadnji zavoj in majhna vzpetina nas je vodila do vhoda na igrišče, kjer je bil cilj. Tu se je začel hud boj za prva mesta. V mišicah na nogah sem začutil bolečine, toda sklenil sem, da dam vse od sebe.

In že sem tekel prvi, drugi tekmovalec pa mi je sledil z nekaj korak zaostanka. Bilo je še nekaj metrov do cilja. V kolenih sem čutil, kako se mi kolena čedalje bolj sibijo. Vendar sem vzdržal. Po zvočniku sem zaslišal svoje ime in skoraj nisem mogel verjeti, da sem zmagal. Saj to je zame največji uspeh doslej! Z veseljem sem stopil na najvišjo stopničko, kjer so mi podelili medaljo, priznanje in nagrado. Upam, da bom še kdaj ponovil takšen uspeh.

**Jože Kolar, 8 a,
OŠ Rogašovci**

Ob dnevu mrtvih sva s sestrico prižgali svečke in položili cvetje na grobove — Narisal Darko Rajtman, I. a (PB), OŠ Križevci pri Ljutomeru.

Reka je pripovedovala

Izviram visoko v gorah, v razpoki. Tečem po skalovju v dolino. Pot me vodi mimo gozdov, polj, vasi, mest, tovarn, mostov . . .

Bila je nevihta. Voda je postala umazana in je vzvalovila. S seboj sem nosila drevesa, odpadne snovi iz tovarn in poljske pridelke. Tudi vodne kače so plavale v meni. Žabe in žabice so se trdno z raki držale plavajočih debel. Hitro sem tekla svojo pot naprej. Pritekla sem do hidroelektrarne. Ko so delavci elektrarne videli, da sem zelo onesnažena, so postavili filtre. Iz njih je pritekla čista voda. Oživelo je življenje v meni in ob moji poti. Otroci so se veselo igrali. Ljudje so se sprehajali in sonce je zopet veselo zasijalo. Tudi ptice so veselo letale in prepevale.

Oh, kako bi bila vesela, če bi bila res spet čista!

Janez Cigut, 3. c,

OŠ Edvard Kardelj, M. Sobota

Intervju z Neco Falk

Pred dnevi nas je obiskala Neca Falk, ki je odpela Maček Muri. Dosti napora je potrebovala, da nas je ogrela (da smo sodelovali). Očitno smo preveč zadržani v Prekmurju. Sedaj pa vidimo, da je lepo, če se lahko sprostimo in sooblikujemo nastop. Rada je privolila v intervju, ki ga je izvedel 8. a ob radovednem prisluškovanju drugih učencev.

Kako se počutite v naši družbi?

Neca Falk: »Fino.«

— Kakšno glasbo imate radi?

»Rand, R.D.M.C.«

— Radi plešete?

»Kakor kdaj.«

— Imate tremo pred nastopi?

»Prej sem imela, sedaj več ne.«

— Kako dolgo že pojete?

»Preveč.«

— Ste izdali kaj podobnega kakor Maček Muri?

»Da. Zlata ladja, Zdravilo za Strah.«

— Kako naj razumemo Mačka Murija?

»Mačja zgodba v mačjem mestu.«

— Ste imeli tudi v tujini nastope?

»Da, Švedska, Madžarska, Italija, Avstrija itd . . . V Švedski pa mi je bilo najlepše.«

— Želimo vam še mnogo uspehov in hvala lepa za ta kratek pogovor!

»Hvala lepa tudi vam.«

Rosana Radikon in preostali iz 8. a,
OŠ Drago Lugarič, Lendava

»Na Poljskem smo,« pove moški v karirastem plašču.

Jetniki se vznemirijo. Nekateri siljo k lini ali gledajo skozi špranje.

»Bog daj, da bi čimprej prispeli na cilj! Da bo konec trpljenja in konec umiranja. Da bomo zopet ljudje,« pravi starec krhkega glasu.

»Ljudje nikdar ne bomo več. Zanje smo mrčes, ki ga je treba iztrebiti,« se sliši iz kota.

»Neosnovana misel! Nemci vendar ne bodo vozili tisoče in tisoče ljudi na drugi konec Evrope, da jih tam pokončajo. Škoda bi bilo za vagone, ko pa jih niti za prevažanje svojih vojakov nimajo dovolj. Pobili bi nas lahko tudi doma na Madžarskem, hitreje in brez večjih stroškov. Na prisilno delo nas peljejo. Nemški vojni stroj potrebuje delovno silo. Ker svoje nima, si jo vzame tam, kjer se mu ponudi priložnost,« ugovarja nekdo nadvse prepričljivo.

Moževe besede so tako tehtne in lepe, da mu skoraj vsi jetniki pritrdijo.

»Kaj pa otroci? Ali peljejo tudi te na prisilno delo?« se oglasi nekdo, a mu nihče ne odgovori.

Tedaj vstane starejši gospod in vseučiliški profesor, ki je doslej tiho sedel na tleh, in reče: »Ne pričakujte preudarnosti od naroda glasbenikov, mislecev in sanjačev! Nemci so vse prej kot trezno misleč narod. Da si rešijo dušo, so nekoč pohiteli za nazadnjaškim Lutrom, se razklali na dvoje in se v svojem fanatizmu skoraj iztrebili. Zdaj se je cirkus ponovil. Razlika je le ta, da si zdaj ne rešujejo duš, ampak si skušajo ohraniti svojo čisto tevtonsko kri. V bistvu je isto. Tepli pa se bodo v s[illegible]ji nemški doslednosti, dokler jih drugi ne bodo prisilili na kolena. Zato ne pričakujte od njih treznosti, od zgodovine pa čudeža!«

Profesorjeve besede so naredile na jetnike tako globok vtis, da so povesili glave in zamišljeno molčali.

V času, ko srečni ljudje sedajo h kosilu, je vlak zmanjšal svojo hitrost, se kmalu ustavil in potem ritensko pripeljal na veliko postajo.

Postaja je polna esesovcev z brzostrelkami in z nemškimi ovčarji, v skrbno prikrojenih uniformah in kot kamen mrzlih obrazov. Mirno, zadržano, podobni malikom in brez vsakršnega vmešavanja skrbijo za red. Njih telesna navzočnost zadostuje, da teče nacistični stroj brezhibno. Sužnje priganjajo rablji in valpti, ki so jih izbruhale nemške ječe zločincev. Močni kot biki, s ploho surovih besed, s pasjimi biči in s pestmi gonijo kapoji pred seboj nesrečno judovsko rajo. Odred se navsezadnje le zatakne, da ga ne kletvice, ne brce in ne pasji biči ne morejo spraviti naprej.

Glattstein se počasi pomakne pred dva ›sodnika‹, ki odločata o nadaljnji usodi jetnikov. Starec pred njim, ki od slabosti komaj premika noge, mora na levo. On križa s ›sodnikom‹ pogled in gre na desno.

Vrsta se po ›sodbi‹ zopet hitreje pomika. Soparno je in oblačno, zrak težek kot svinec, gost in nasičen s smradom, ki sili človeka na kašelj. Zaradi strahotnega smradu v vagonu je bil zrak na prostem le spočetka čist in zdrav, vsaj zdelo se jim je, da je čist in zdrav. Zdaj pa vedno bolj zaudarja po mrhovini, po ožganem mesu, po žarki masti, po scvrtem mozgu, po nečem nepopisno gnusnem. Prekleti kraj! Niti ptičev ni nikjer.

Sojetniku na njegovi levi, ki je skril zlatnino v šive pri suknjiču, je žal za prtljago, ki jo je moral pustiti v vagonu. On niti te skrbi nima, prtljage ni imel, kruh in meso je pojedel že spotoma, samo žeja ga muči.

Zaradi svoje velike postave vidi prek glav sotrpinov. Tam so stražni stolpi z reflektorji in esesovci, oboroženimi s strojnimi puškami, bodičasta žica, širok jarek, napolnjen z umazano vodo, in žica, nabita z električnim tokom visoke napetosti, na plotu pa napis ACHTUNG TOD! Pod napisom je mrtvaška glava z dvema prekrižanima kostema, grb svetlookih in svetlolasih arijskih zločincev.

Glattsteina spreletava srh.

Prispele jetnike naženejo v velik prazen prostor. Sesti je prepovedano tudi na gola tla. Vode kljub strahotni žeji še niso dobili. Kapo jih v prisotnosti esesovcev spašuje, če ima kdo med njimi spolno bolezen. Morajo se sleči in zmetati obleke v en, perilo v drug kot. Vsi, ki so skrili pod šivi zlatnino in dragulje, se obirajo, a si ne morejo pomagati. Nage jih kapoji s sunki in psovkami naženejo v kopalnico pod prhe. Pod prhami jih je že toliko, da se ne morejo niti ganiti, toda s pestmi in brcami jih natlačijo v tesen prostor še več.

»Po kraljevski kopeli boste dobili čaj z rumom in holandsko pecivo,« jih zasmehuje kapo in spusti vodo nanje.

32

Glattstein se napije, si umije po smradu zaudarjajoče roke in za silo spere kri z uhljev in z obraza.

Voda je mlačna in skopo odmerjena, gneča pod prhami takšna, da se ne morejo uniti. Komaj da so si zmočili lasišče in si pogasili žejo, že morajo na zborno mesto. Pasji biči jim pokažejo smer in pospešijo tek. Vedno in povsod odloča naglica. Glattstein ne more razumeti, zakaj se jim tako strašansko mudi. Ko bi bila naglica potrebna in koristna, pa se nikamor ne ganejo. Tudi zdaj stojijo brez vzroka in nagi na dežju. Po dolgem čakanju razdelijo med nje jetniške obleke. V tankih črtastih majicah in pižamam podobnih hlačah, z lesenimi cokli na golih nogah in z izpranimi čepicami na glavi so podobni čredi zbeganih zeber.

Na spodnjem koncu prostranega dvorišča jih tetovirajo. On ni več Valentin Glattstein, ampak številka 49723.

Njegovo lasišče je pred nedavnim obril Metelka. Lasje mu še niso utegnili zrasti, a ga kljub temu še enkrat obrijejo. Brivec mu striže lase, kot da bi žel rž. Na koncu mu s škarjami odreže brke, njegov moški ponos. Nesrečnežu je tako hudo, da se mu prikradeta v oči dve svetli solzi, žalostno obvisita na trepalnicah, potem pa kapneta za brki, ki so bili mrtvo padli brivcu pod noge.

Kapo v Škornjih in karirastih jahalnih hlačah s pasjim bičem v roki, z baskovko na glavi, zločinskega obraza in kot boksarske rokavice velikimi pestmi jim v baraki med lesenimi ležišči v dveh vrstah ob steni, na katerih ni ničesar drugega, kot umazani in ušivi kocoi, govori o snagi, disciplini, poslušnosti, naglici, marljivosti in podobnih vrlinah, brez katerih ne bodo preživeli svojega letovanja. Med govorom se sprehaja med jetniki, sune zdaj tega s pestjo v prsi, porine onemu koleno v trebuh ali ga podreza s pasjim bičem v nos.

»Esesovci so vaši bogovi. Čim jih srečate, snemite čepice s svojih lampionov! Čepice dol! Čepice gor! vam mora preiti v kri. Je pojem, od katerega je odvisna dolgost vašega življenja. Še bolj se bojte nas! Kapoji smo tukaj, da skrbimo za disciplino, uvajamo slepo poslušnost in vzdržujemo red. Smo hrbtenica taborišča. Kdor se zameri nam, ja zapisan smrti. Kogar jaz udarim s pestjo po glavi, mu že s prvim udarcem razkoljem lobanjo.« Kapo dvigne v pesti stisnjeno desnico visoko nad svojo glavo, naj vsak vidi njegovo silno moč. »Zato z menoj ni dobro zobati češenj. Svarim vas, da pri delu pohitite. Kdor bo počasen ali bo celo poskusil lenariti, bo obležal in se po izmeni vrnil v taborišče zadnjič in v vodoravni legi. Dela boste imeli več kot dovolj, da vam ne bo dolgčas. Če pa kateri izmed vas ne bi bil zadovoljen, onstran barak so žice z visoko napetostjo, na katere si lahko obesite svoje pasje življenje, če vas že poprej ne upihne stražar na stolpu. Če se vam pa zdi takšna smrt preveč mehanična, se lahko obrnete name. Dovolj človekoljuben sem, da vam po želji s pestjo razbijem vaše pasje buče. Zaradi mene pa se lahko tudi obesite ali skočite na glavo v latrino in se zadušite v lastnih črvivih iztrebkih.

Delo, ki vam ga bomo odkazali jutri zjutraj, je najbolj ogabno delo na svetu. Če vam bo sreča mila, da ga preživite, vam je to lahko v tolažbo vsaj, da ogabnejšega in bolj napornejšega dela ne boste več dobili. Kar sem povedal, vzemite prekleto resno! Mi se ne šalimo. Naše geslo ni zaman: KI VSTOPITE, VSAK UP PUSTITE!

Na šiht pojdete šele jutri. Danes imate prosto, da se spočijete od naporne vožnje, zložite perilo v predale, obesite obleke v omare in družinske fotografije na stene. Tudi na dvorišče smete, da si ogledate, kako upravljamo taborišče. To je vaša baraka. Ležišča niso posebno udobna, kljub temu vam jamčim, da se boste po opravljenem delu in s praznim želodcem naspali kot baroni. Ker niste v hotelu, vam tudi cokel ni treba postaviti pred vrata, da vam jih poboščijo in napitnino lahko pustite v svojih ušivih žepih.«

Zvečer jim na dvorišču iz škafov zajemajo pomijam podobno brozgo. Kot da skopa jed ne bi bila dovolj vodena, jo je nenadoma ploha še bolj razredčila.

»Šale davaj, šale davaj, šale!« vpije venomer mlad Jud v ukrajinščini in zbira skodele, da jih neumite zopet napolnijo s pomijami za naslednjo gručo jetnikov.

Glattstein hlastno popije svoj obrok. Zaveda se, da bo odslej moral vedno in vse použiti, če se bo hotel obdržati nad vodo. Ne želi se pridružiti armadi živih okostnjakov s kot količki tankimi rokami in nogami, zabuhlih obrazov in steklenih pogledov, uprtih v smrt.

Pričakoval je, da bodo imeli v baraki, ki so jim jo odkazali, vsaj kot dovolj prostora, saj jih je bilo kvečjemu dvajset. Z nočjo pa so nasujejo v prostor stari jetniki, ki so se vrnili z dela, in zasedejo vsa ležišča. Preden ležejo, si obirajo uši. Jemljejo jih iz majic in hlač in jih kar žive mečejo na tla.

»Kakšen smisel ima takšno obiranje mrčesa?« se sprašuje Glattstein. Uši ga ne bi vznemirjale, saj jih je prinesel s seboj iz Madžarske in jih je bil vajen, če se ne bi bal kužnih bolezni.

(Nadaljevanje prihodnjič)

LETA GROZIJO HIŠI . . . IN LJUDEM

Narava se je tega dne še posebno odela v gosto meglo. Odeta v obleko zlatorjavega listja se pripravlja na zimski počitek.

Tudi ljudje iz Lackove ulice 17 v Gornji Radgoni preživljajo svojo jesen. Pa vendar se prihajajoče zime ne veselijo. Njihova oblačila so oskromna, domovanje še skromnejše. Bodo to zimo še imeli streho nad glavo? Bo streha zdržala težo snega, stene prevelike količine vlage?

Antonija in Janez Mulec imata čez sedem križev. Ko je najhladneje, se gresta ogret sosedom.

Stara meščanska hiša v Lackovi 17 (nasproti klavnice Mesoizdelkov) daje od daleč vtis zapuščene hiše, ki je svoje odslužila in čaka na rušenje. Ko pridete bliže, opazite v oknih rože, iz dimnikov se vali dim, stanovalci pa, nevajeni obiskovalcev, začudeno opazujejo vsakega, ki si ogleduje stavbo. Le kaj vidijo zanimivega v teh odkrušenih zidovih, v katerih so že široke razpoke, si mislijo.

Pa vendar je meščanska zgradba v Lackovi 17 pod spomeniškim varstvom. Seveda doživlja podobno usodo kot mnoge druge, ker ni denarja za obnovo. In če bi jo že obnovili, izselili stanovalce v človeka dostojna bivališča: kdo bi hotel najeti prostore nasproti klavnice in mesne industrije? Tako je prva osnovna šola mesta Gornja Radgona postala nekakšno pribežališče ljudi z obrobja, tistih, ki jih nočejo ali pa sami ne zmorejo bivati kje drugje.

Moj pravi dom bo šele na pokopališču

Jože Hamler je na tem svetu že od 1901. leta. Živi sam, zanj pa vestno skrbi hčerka. Njegovo najpomembnejše in najdražje opravilo je kurjenje in ohranjanje toplote. Življenjska zgodba je podobna mnogim iz Slovenskih goric: »Že pred vojno sem bil ›vajncer‹ pri Konradu Sprangerju iz Radgone. Stanoval sem na Simoničevem bregu in za tisto bajto in zemljo plačeval najemnino.

V sedemdesetih letih so me pregovorili, da sem se preselil sem, tisto hišo so podrli, da so lahko potem zgradili bloke. Tu imam kuhinjo in sobo, vendar je ta že ›hin‹. Kurim si sam, vendar ne morem dihati. Dobro, da imam hčerko, ki skrbi zame, pere perilo in prinese kosilo. Zdaj ne grem več nikamor. Moj pravi dom bo šele na pokopališču.« Ko sem ga kasneje obiskala v njegovi majhni kuhinji, kjer tudi spi, so me najprej presenetile štegrozno mrzlo. Strop je visok, zato se ne more ogreti. Ko je zelo hudo, se grem gret v kuhinjo k Roštoharjevi, v market ali kam drugam.«

Hoče še kar cvetijo, vendar ne morejo več razvedriti Angele Roštohar. Kako dolgo bo še lahko spala za temi uničenimi zidovi?

Mulčeva se spominjata, kako so stari ljudje govorili, da je bila v prostoru, kjer stanujeta, včasih mrtvašnica. Zato naj bi bil poseben vhod in zadelana luknja (za zvonove) na stropu. Kjer je danes parkirni prostor Mesoizdelkov, je bila pred leti vrtnarija, pred stoletji pa pokopališče.

»Tu živim že dolga leta, pa še nihče ni prišel pogledat, kako živim v tej stari hiši,« je še dejal Janez.

Po tridesetih letih iskanja primernega stanovanja

Tudi zgodba Slave in Ignaca Mihoričevih je zanimiva. Najprej sem si morala ogledati domovanje, ki, resnici na ljubo, ni niti malo podobno človeškemu. V zidu so globoke razpoke, ki sta jih zadelala s krpami, okna ne tesnijo, tla grozijo, da se bodo vilne rože. Izza predpasnika potegne dokumente in preveri letnice, ki se jih prej ni mogel spomniti. Tudi sliši slabo. Ogromna spalnica je mrzla in vlažna, oblačila ima razstavljena po posteljah, da jih ne bi načela vlaga.

Še nihče nas ni vprašal, kako živimo

Antonija in Janez Mulec imata že čez sedemdeset let. Prej sta živela v Stari — Novi vasi pri Ljutomeru, nato pa sta se preselila, ker je Janez dobil boljšo zaposlitev v gornjeradgonski Komunali. To je bilo okrog 1971. leta. Ko je dopolnil 60 let, so ga upokojili. Zdaj hodi okrog, vsak dan ga lahko srečate na ulicah Gornje Radgone, zbira to in ono, pomaga pri različnih opravilih. Spomnja se, da sta s težavo prišla do tega stanovanja. Najprej so ju odselili na podstrešje. Pripovedoval je: »Tam je bilo tako mrzlo, da sem moral kuriti v dveh pečeh, pa se ni ogrelo. Tu je nekoliko boljše. Hotel sem obzidati, narediti še en strop, da ne bi bilo tako visoko, pa so rekli, da se to ne splača. No, saj so kar precej naredili, tudi vodovod in tla, le stropa niso hoteli. Tudi drugega okna nisem smel vzidati, ker so rekli, da ne smem nič razkopavati. Pa nič. Tu je pozimi lahko naredili več stanovanj. Ja, kam pa bomo mi šli, če bodo to delali? V klavnico?«

Beratigung

Herr Josef Hamler, geboren 12.3.1900 in Noricki vrh, Bezirk Gornja Radgona, derzeit wohnhaft in Gornja Radgona, Simonicer breg 1 in Jugoslavien, und
seine Frau Maria Hamler geborene Frank, geboren 6.3.1904 in Bigovci, Bezirk Gornja Radgona, derzeit wohnhaft in Gornja Radgona, Simonicer breg 1 in Jugoslavien, seren beide sie ohne Besitz seines verstorbenen Vaters, Herrn Konrad Sprenger, Hauptleiter in Radkersburg, als Winzer in Gornja Radgona Jugoslavien vom September 1939 bis Kriegsende 1945 beschaftigt.

Radkersburg, 25.Nov.1968

Konrad Sprenger
Radkersburg

Jože Hamler je bil viničar in dolga leta je živel na Simoničevem bregu. To dokazujejo tudi tole potrdilo.

Slava in Ignac Mihorič si nikakor ne moreta urediti pravega domovanja. Stopnišče je podobno zapuščenemu rastlinjaku, stanovanje pa . . . Bojita se širokih razpok v steni in mrzle zime.

86 stanovanjskih hiš, starih nad sto let

Res so si odgovorni pred kratkim ogledali meščansko hišo v Lackovi 17, ki je last občine in menda zgrajena 1815. leta. V gornjeradgonski občini se morajo odgovorni za stanovanjske zadeve ubadati s problemom 86 hiš, v katerih je 195 stanovanj, ki so stare nad sto let. Če imajo stanovalci čas (in denar), lahko zaprosijo za dovoljenje in si hiše sami urejajo. Marija Manič je povedala: »Hiša je dotrajana, njene prenove pa ni v programu. Pred leti smo obnovili dimnike in streho, za večja dela pa ni denarja. Uničeno je vse — od temeljev. Tudi za naprej nimamo smernic, niti sredstev. Nad njo bdi tudi spomeniško varstvo.

Lackova ulica 17 v Gornji Radgoni. Tipična meščanska hiša, ki je zaščitena. V njej naj bi bila prva osnovna šola v mestu — danes je v prav klavrnem stanju in komaj lahko verjamemo, da v njej živi nekaj družin.

Ignacu Mihoriču je namesto stanovanja ostal zajeten kup prošenj.

Jaz gledam na to zelo črno. Škoda se mi zdi vlagati kakršenkoli denar vanjo, ker je cenejša novogradnja. In sploh — kam seliti te ljudi? Te prostore je stanovanjska dejansko že odpisala, potem pa je prišel pritisk od zgoraj, da jih moramo vseliti. Nekateri niti nočejo drugam, ker je tukaj najcenejša najemnina. Sedaj stavba sicer ni v takem stanju, da bi se lahko porušila, toda ko bi začeli kaj gibati, bi se vse zrušilo. Ne vidim rešitve, ker iz stanarin ni denarja. Tako kritično še ni bilo, opravljamo le najnujnejša dela. Hiša ni vredna nič. Dejstvo, da je pod spomeniškim varstvom, nam vso stvar le še otežuje.«

Rešitve niti nismo pričakovali — ne jaz in ne stanovalci meščanske hiše. Pa vseeno: tudi z najbolj globokega dna pride včasih odmev!

Bernarda B. Peček

TOP
KAUF-ZENTRUM

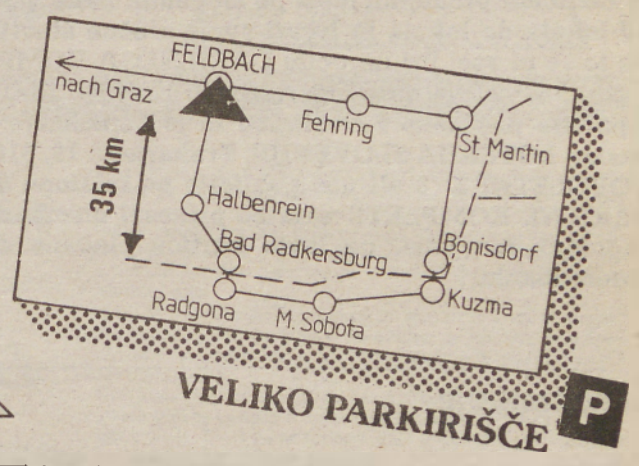

DRUŽINSKI NAKUPOVALNI CENTER
VELIKI DISKONT ● ZABAVNA ELEKTRONIKA ● RADIO ● TV ● JEANS
ŠPORTNA OBLAČILA ● ČEVLJI ● SVEŽI KRUH ● SADJE ● KAVA
Feldbach • Gleichenbergerstraße 16-20

ZVEZA DIJAKOV

Kako do boljše šole?

Zveza dijakov Slovenije je bila ustanovljena 31. marca kot stanovska organizacija dijakov, ki naj bi si prizadevala izboljšati položaj srednješolcev v izobraževalnem procesu, tako v materialnem kot v vsebinskem smislu. Kmalu za tem so začeli ustanavljati podružnice Zveze dijakov tudi po pomurskih srednjih šolah.

Dijaki po Sloveniji se sicer že dalj časa pritožujejo nad prenatrpanimi učnimi programi, dolgočasnimi predavanji in podobno, vendar med odgovornimi običajno ni bilo odziva. Zato si v novi organiziranosti prizadevajo za sodobno šolo, odnose med učitelji in učenci, ki bi spodbujali izobraževanje.

Tudi po pomurskih srednjih šolah so z ukinitvijo osnovne organizacije ZSMS ostali brez organizacije, ki bi povezovala dijake pri uresničevanju njihovih interesov. Nova oblika organiziranosti, Dijaška zveza, pa je na začetku marsikje naletela na nezaupanje, še posebej, ko so zanimanje za Dijaško zvezo pokazale tudi nekatere stranke.

Nekateri pa so v organiziranosti mladih brez preizkušenih kontrolnih mehanizmov videti možno močno skupino pritiska na šolah. Zato so bolj zainteresirani za apatično mladino, kot za ljudi, ki postavljajo zahteve. Šele z demokratizacijo na različnih področjih so tudi pedagoški delavci spoznali, da so lahko zahteve Zveze dijakov tudi koristne.

Saj šele dobro organizirana Zveza dijakov na šolah pomeni organiziranost izobraževanja na demokratičnih načelih, kjer so dijaki enakopravni sogovorniki pri ustvarjanju takega izobraževalnega procesa, ki bo motiviral tako učitelje kot učence za boljše in produktivnejše delo.

Ko smo povpraševali po nekaterih srednjih šolah v Pomurju o dejavnosti Dijaške zveze pri njih, smo pri večjem delu dobili odgovore, da se šele ustanavlja, ali da med dijaki ni dovolj velikega interesa. Na srednji šoli kovinarske, pedagoške in ekonomske usmeritve v Lendavi smo izvedeli, da pri njih za zdaj ni dovolj članov in zanimanja dijakov za Zvezo. Na Srednji družboslovni in ekonomski šoli v Murski Soboti imajo mentorja in Zveza deluje.

Nekoliko bolj optimističen odgovor smo dobili na Srednješolskem centru v Murski soboti, kjer so nam povedali, da je na njihovi šoli Zveza dijakov dokaj aktivna. Kljub vsemu se torej tudi na naših šolah Dijaška zveza počasi oblikuje, saj je pogoj in ne ovira za kakovostnejši izobraževalni proces. Ne bori se namreč le za izboljšanje materialnega položaja učencev, ampak tudi za izboljšanje materialnih razmer za delo na šoli, torej gre za zahteve, ki bi morale biti v interesu vseh. Pri zahtevah, ki si nasprotujejo, pa je potrebno doseči kompromis, ne pa jih vnaprej izključevati le zato, ker so jih predlagali dijaki.

J. Gabor

RDEČI MILIJONI POMURSKEGA ZDRAVSTVA

Navadili smo se na rdeče številke v zdravstvu, izračunane po računovodskih predpisih, toda sedaj moramo zapisati, da so imeli trije zdravstveni domovi, v Lendavi, Ljutomeru in Murski Soboti, izgubo v tako imenovani substanci, torej so imeli več izdatkov kot prihodkov.

Razen Pomurskih lekarn pa so imele ob devetmesečju izgubo vse temeljne organizacije, in to skupaj 19 milijonov dinarjev. Če k temu dodamo skoraj tri milijone primanjkljaja v substanci ter vsoto, potrebno za rezervni in stanovanjski sklad, potem je primanjkljaj blizu 30 milijonov. Visoke številke, ki pa pomenijo tudi to, da ima pomursko zdravstvo velike likvidnostne težave, saj ne morejo pravočasno plačevati računov za material in storitve, s težavo pa zberejo denar tudi za osebne dohodke.

Po besedah pomočnika direktorja Pomurskega zdravstvenega centra Štefana Vučaka so slab rezultat tudi pričakovali, saj so ob polletju morali finančne načrte zmanjšati za 16 odstotkov, kar je v drugem polletju 30 odstotkov zaradi primanjkljaja v proračunski blagajni. Sprejeli so tudi sveženj varčevalnih ukrepov in sedaj ugotavljajo, da so že samo s temi ukrepi, ki se dajo takoj izmeriti, precej privarčevali. Ker delavcem ne plačujejo potnih stroškov na delo in ne v celoti malice, jim je ostalo v dveh mesecih dva in pol milijona dinarjev. Do konca leta bi tako dobili 6 milijonov, kar je polovica neto plače vseh zaposlenih. Število zaposlenih se je letos zmanjšalo za 35 delavcev, ne z odpuščanjem, ampak upokojevanjem. Tudi s tem bodo nekaj privarčevali, vendar bo kot pričakujejo, zmanjkalo denarja ze eno plačo, razen če ga bodo dobili več od republike. Gotovo, tako kot denar pričakujejo v pomurskem zdravstvu od republike izdelane normative in standarde, po katerih bi se v prihodnje delil denar med zdravstvene organizacije. Sedaj ga namreč razdeljujejo po indeksih, torej po porabi iz leta 1988, ali: več si porabil, več dobiš. Izdelani novi sistem delitve denarja v republiki bi morali dobiti že v oktobru, vendar ga še vedno ni niti za razpravo. Zato tudi ne morejo narediti še nobenih načrtov dela in poslovanja za prihodnje leto.

Majda Horvat

LENDAVA

Uresničili večji del programa

Ko so pred leti pripravljali srednjeročni občinski referendumski program naložb v šolstvu, otroškem varstvu in pri gradnji osnovnih objektov telefonije, gotovo niso pričakovali, da bomo padli v tako krizo. Vendar pa kljub vsemu v Lendavi ugotavljajo, da so večji del referendumskega programa uresničili.

S sprejetjem tretjega občinskega samoprispevka za obdobje od 1986. do 1990., so sredstva razdelili: 64 odstotkov za gradnjo osnovnošolskih objektov, 21 za sofinanciranje gradnje osnovnih objektov za razvoj telefonije, 15 odstotkov pa za gradnjo vzgojno-varstvenih objektov.

Za šolstvo so sezidali prizidek k telovadnici v Turnišču, opremili telovadnico v Odrancih, dozidavajo pa telovadnico in potrebne učno-vzgojne prostore pri osnovni šoli Črenšovci. Pri gradnji vzgojno-varstvenih objektov so uresničili oba načrta, tako vrtec v Črenšovcih leta 1986 kot letos vrtec v Bistrici. Na področju ptt prometa pa so dokončali več medkrajevnih kabelskih povezav, objekt v Dobrovniku za potrebe ptt prometa in drugo. Vendar pa pri izvajanju programa na tem področju niso dobili sredstev širše družbenopolitične skupnosti, zato le z referendumskimi sredstvi in sredstvi prihodnjih telefonskih naročnikov vsega niso mogli uresničiti. Ocenjujejo, da bo iz samoprispevka do konca referendumskega obdobja, februarja 1991, zbrano skupaj 3,5 milijona nemških mark ali 24 milijonov dinarjev. Največji del nerealiziranih nalog iz sedanjega referendumskega obdobja bo predvidoma ostal na področju šolstva. Tako so nedokončani prizidek s telovadnico v Črenšovcih, gradnja telovadnic v Dobrovniku in Bistrici in medkrajevna telefonska povezava Lendava-Pince. To pa bo prišlo v ospredje uresničevanje naslednjega referendumskega programa, ki ga načrtujejo v lendavski občini.

J. Gabor

jeans — jeans — jeans — jeans — jeans

MODNI SALON ONA

— v Murski Soboti (pri avtobusni postaji)
— v Lendavi, Kranjčeva 61
— v Črenšovcih

Dočakajte zimo v toplih oblačilih iz jeansa, ki smo jih za vas oblikovali in izdelali sami!

- otroške zimske jope (parke) od 390,00 do 570,00 din
- otroške termo hlače od 220,00 do 330,00 din
- dekliške zimske jope 620,00 in 760,00 din
- dekliške kavbojke od 278,00 in 285,00 din
- fantovske kavbojke 300,00 din

in še mnogo drugih modelov . . .

Pri nakupu nad 500,00 din možnost plačila v dveh obrokih!

ZNANJE IZ DOMAČIH LOGOV

V POMOČ GEODETOM

Minuli teden so se v Ljutomeru zbrali slovenski geodeti na predstavitvi računalniškega programa oziroma nove različice računalniškega programa GEOS, ki so jo poimenovali QUICK GEOS.

Računalniški pripomoček je nastal v ljutomerskem podjetju Mikrokozmos, pripravila pa sta ga domačina Iztok Zrelec in Tomi Nemec. Že pred dvema letoma so Ljutomerčani geodetkim upravam ponudili računalniški program za vnašanje podatkov, izris skic, kart in opravljanje drugih funkcij. Zanje so se zanimali zlasti v Gornji Radgoni, Lendavi, Slovenski Bistrici, Ormožu, Tolminu in na Ptuju. Nova različica programa je še popolnejša in hitrejša, zanjo pa bodo morali zainteresirani odšteti 23 tisoč dinarjev, dosedanji uporabniki oziroma kupci stare različice pa bodo pri nakupu nove deležni popusta.

Geodeti so se na predstavitvi v Ljutomeru strinjali, da je GEOS QUICK zelo uporaben program, ki lahko prihrani zaposlenim na geodetskih upravah veliko dela in še več časa, za delo na terenu pa se bodo lahko bolj pripravili.

L. Kosi

PO SLEDI DELEGATSKEGA VPRAŠANJA

Le 8 »občinarjev« preveč

Število delavcev, zaposlenih v upravnih organih skupščine občine Lendava, je bilo v začetku tega leta 116. Zajema tudi strokovne delavce prejšnjih sisov, ki so prišli na plačilne sezname občine. Glede na novo sistematizacijo, v kateri pa je upoštevana tudi racionalizacija, je potrebno za dela in naloge v občinski upravi nekaj manj delavcev: 102,5, kar pomeni, da je bilo preveč 13,5 delavca. Zapisali smo: bilo, kajti čez leto se je stanje spremenilo: število upravnih delavcev se je zmanjšalo za 5, tako da jih je zdaj preveč le še 8,5. Ker pa presežkov ni mogoče postaviti na cesto, so v občini sprejeli program humanega reševanja: delavcem, ki jim ne bo mogoče zagotoviti ustreznega delovnega mesta, bodo pomagali z dokupom delovnih let zaradi upokojitve; če pa bodo sami poskrbeli za svoje delovno angažiranje (obrt, kmetijstvo in podobno), pa jim bodo na podlagi pisnega sporazuma dali odpravnino. Delavci, ki pa jim ne bo mogoče zagotoviti nobene od prej omenjenih možnosti, bodo na razpolago za najdalj dve leti in v tem času bodo prejemali 80 odstotkov osebnega dohodka od zneska, ki bi ga dobivali, če bi delali.

Vse to pa niso le gole besede, ampak dejstva, saj so 3 delavcem že začeli sofinancirati dokup delovne dobe za redno oz. predčasno upokojitev s 1. novembrom 1990, 2 delavca pa se bosta kmalu upokojila invalidsko. Morda bodo status invalidov pridobili tudi naslednji 3 delavci, ki bodo kmalu šli pred komisijo. Ostaja torej še 1 delavec, ki pa bo »na razpolago«. V občini Lendava pa so izdelali program za zmanjševanje števila zaposlenih tudi v prihodnjem letu, saj bo modernizacija občinske uprave (računalniška obdelava podatkov in drugo) še naprej pritiskala na »odvečne« delavce. Po drugi strani pa bo tudi treba misliti na zaposlovanje strokovnega kadra, ki prihaja iz šol.

Š. Sobočan

SREČNA ČESTITKA ZA SREČNO NOVO LETO

Na Loteriji smo dedku Mrazu ali Božičku naročili, da vam lahko prinese tudi zanimive čestitke. Ponudbo Novoletnega 3×3 smo namreč obogatili s posebnimi ČESTITKAMI – VOŠČILNICAMI. Na njih so štiri kartice naše igre in prostor za lepo misel, željo. Tako boste hkrati čestitali in darovali. To je ena od novosti v času, ko pač mnogi razmišljate, kaj podariti. Mi vam ponujamo lepo priložnost, ki vas velja 240 dinarjev – obdarovancu pa lahko prinese srečo, dobitek v igri Novoletni 3×3!

DARILNI KOMPLETI Z DODATNO NAGRADO!

LOTERIJA SLOVENIJE vam kot novost ponuja direktno naročilo DARILNIH KOMPLETOV po 5 ali 10 kartic z RAZLIČNIMI SERIJSKIMI ŠTEVILKAMI iz različnih prodajnih mest po Sloveniji. Tako vam ne bo več potrebno hoditi od lokala do lokala in iskati svoje srečne številke.
Pa to še ni vse! Pri naročilu DARILNEGA KOMPLETA 10 kartic boste brezplačno prejeli še posebno darilo LOTERIJE SLOVENIJE.
Izpolnite priloženo naročilnico in jo najkasneje do 15. 12. 1990 pošljite na naslov LOTERIJA SLOVENIJE, Trubarjeva 79, 61000 Ljubljana, s pripisom za NOVOLETNI 3×3 ali nas pokličite po telefonu 061/323-979.
DARILNE KOMPLETE vam bo prinesel pismonoša, s plačilom po povzetju. Zagotavljamo vam, da bodo kartice plačane do 8. 12., sodelovale že v predžrebanju.

NAROČILNICA:

Naročam ..... kompletov po 5 – 10 kartic (zaželeno obkroži) po ceni 300,00 din (600,00 din) za komplet.

Kartice pošljite na naslov: _____
(Ime in priimek)
_____
(Ulica in hišna številka)
_____
(Pošta)

LOTERIJA SLOVENIJE – Trubarjeva 79, 61000 Ljubljana, tel. 061/323-979

MOJCA TRGOVINA na DROBNO
KOVAČ MARIJA
69224 TURNIŠČE Cvetna 19

Pri nas lahko kupite vse za otroke — od dojenčka do mladostnika!

● oblačila ● trenirke ● vetrovke ● kavbojke ● perilo ● šolske potrebščine ● otroška kozmetika . . .

Konkurenčne cene!

TEHNO IMPEKS, d.o.o.
Titova 26 (hotel Diana, vhod z dvorišča)
MURSKA SOBOTA, tel.: (069) 25-049, odprto od 8. do 12. in od 14. do 17. ure

PRODAJA AVTOMOBILOV IN MOTORNIH KOLES

- avtomobili znamk RENAULT in vseh japonskih in ameriških proizvajalcev
- motorna kolesa ameriških in japonskih proizvajalcev

NAJNIŽJE CENE!

Radijski in televizijski spored od 23. do 29. novembra

PETEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Marjan Maučec sporoča, če zunaj dežuje, ali je vreme lepo — podobno bo potem tudi z vašim razpoloženjem to jutro, v katerem vam pomurski val želi vse najlepše!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Jesensko popoldne (petek ni dan za velike besede, še manj pa za velika dejanja, saj sta pred vami dva prosta dneva — če seveda nimate živine, ki muka v hlevu!), 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

9.00 Delfin Flipper, amer. nanizanka. 9.25 Pionirji sodobne kirurgije, angl. serija. 10.15 Podmornica, nemška nadaljevanka. 14.30 Svet na zaslonu. 15.00 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Tednik. 18.05 Gradovi: Kako so jih napadali. 18.40 Hov!, angl. nanizanka. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Zrcalo tedna. 20.20 Nebu naproti, amer. serija. 21.20 Zakon v Los Angelesu, amer. nanizanka. 22.10 Tv dnevnik 3. 22.30 Sova: Družinske vezi, amer. nanizanka; Rdečilo za ustnice, ameriški film.

Drugi program:
16.00 Satelitski programi. 16.45 Šahovska olimpijada, dnevni pregled. 17.30 Regionalni programi: Studio Maribor. 19.00 Videomeh. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Ex libris: O Juliju Bettetu in vzgoji pevcev. 21.25 Eric Ericson in APZ France Prešeren, zborovski koncert. 22.50 Vprašajte ZIS. 23.50 Mednarodno prvenstvo v namiznem tenisu, posnetek iz Niša. 0.50 Satelitski programi.

HTV

9.50 Ponovitve, tv v šoli, mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Kup laži (f), 21.30 Sejem jazza, 22.20 Dnevnik, 22.45 Kultura.

TV AVSTRIJA

19.30 Mladinske oddaje. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Srečna družina. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Primer za dva (n). 21.20 Posel s strahom (f). 22.20 Filmske novitete. 22.50 Balada kri (f). 0.40 Kobra (n).

TV MADŽARSKA

9.10 Milost, čb. serija. 9.55 Leonardo, umetnostni film. 16.30 Video novice studia Szeged. 17.45 Lepi madžarski plesi. 16.00 Vprašanja kristjanov. 17.00 Za upokojence. 17.30 Teka. 17.40 Reportaže. 18.00 Okno, služnostni program. 19.10 TV kino, najava filma. 19.30 TV dnevnik. 21.10 Brahms: Madžarski plesi. 21.15 Panorama. 22.20 TV kino: Morala Ruth Halbfass, nemški film. 23.45 Tv dnevnik. 24.00 Dnevnik BBC.

SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Jesensko popoldne (upamo, da preživljate prijetne konectedenske dni, RMS pa vam jih želi samo še popestriti. Poslušajte nas, morda vam bo manj dolgčas kot sicer), 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

8.30 Nemščina. 9.00 Angleščina za najmlajše. 9.15 Radovedni Taček. 9.30 Lonček, kuhaj: Ocvrte miške. 9.40 Čebelica Maja. 10.05 Križem kražem. 10.35 Infantinjin rojstni dan. 11.15 Alf, amer. nanizanka. 11.40 Naša pesem 90. 13.00 Videogodba. 13.45 Lepa naša domovina, zabavnoglasbena oddaja. 14.15 Otroka kapitana Granta, ameriški mladinski film. 15.50 Žarišče. 16.20 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Skopje — Balkansko prvenstvo v košarki: Jugoslavija—Bolgarija, prenos. 18.30 Divji svet živali. 19.00 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Utrip. 20.20 Žrebanje 3 × 3. 20.23 Ona + on. 22.10 Tv dnevnik 3. 22.30 Sova: Zlata dekleta, amer. nanizanka; S kraja dogodka, angl. nanizanka; Ulica Dalancy, ameriški film.

Drugi program:
14.15 Videonoč. 18.15 Šahovska olimpijada, dnevni pregled. 19.00 Pri Huxtablovih (Cosby show). 19.30 Tv dnevnik. 20.15 Filmske uspešnice: Miza za pet, ameriški film. 22.15 Satelitski programi.

HTV

8.30 Ponovitve, tv v šoli, 14.50 Mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Ničelna točka (f), 21.30 Dnevnik, 21.50 Šport, 22.15 Sobotni večer.

TV AVSTRIJA

14.35 Mladinske oddaje. 18.30 Nogomet. 19.00 Kolo sreče. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Peter Alexander show. 22.15 Jellingerjev zakon (f). 23.50 Mestni morilci (f).
Drugi program 17.00 Ljuba družina (n). 17.45 Kdo me hoče?. 18.00 Čudovita leta (n). 18.30 Avstrija v sliki. 19.00 Avstrija danes. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Dolgega dneva pot v noč (f). 23.00 Zabavna sobota.

TV MADŽARSKA

6.30 Vaška TV. 7.00 Sončnica. 9.05 Verske minute. 9.10 Za otroke. 10.50 Panorama, pon. 11.50 Vyhonky, v slovaščini. 12.20 V deželi Ink. 12.45 Naša dediščina. 12.55 Nogomet: Vasas—FTC. 15.00 Magazin Deutsche Welle. 15.30 J. Arany, 8. del. 16.00 Dekliški zbor. 16.20 Hišni prijatelj. 16.50 Želeli ste. 18.20 Varstvo okolja. 19.30 TV dnevnik. 20.20 Marmornati človek, film. 23.00 Rock na odru. 23.50. Parabola. 0.20 TV dnevnik.

NEDELJA

RADIO MURSKA SOBOTA

9.00 Nedeljska kuhinja (prebrali vam bomo horoskop, se malce pošalili, vrteli zabavno glasbo po vaših željah in ob 10.30 začeli s kvizom 10 sekund — upajmo, da si boste prav vi prislužili tisočaka ali dva!), 12.00 Spored v madžarščini, 13.00 Panonski odmevi, 13.30 Minute za kmetovalce, 14.00 Novice, 14.10 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV SLOVENIJA

8.25 Živ žav. 9.15 Hov!, angl. nanizanka. 9.40 Gradovi: Kako so jih napadali. 10.10 Zgodba o Hollywoodu, angl. serija. 10.30 Pri Huxtablovih (Cosby show). 11.00 Domači ansambli: Fantje treh dolin. 11.35 Kmetijska oddaja. 12.35 Prisluhnimo tišini. 13.15 Titanic. 14.45 Alternative 4, poljska nadaljevanka. 15.35 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Žandar v New Yorku, francoski film. 18.50 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Primož Trubar, nadaljevanka. 21.20 Zdravo. 22.40 Tv dnevnik 3. 23.00 Sova: Doktor Doogie Howser, amer. nanizanka; S kraja dogodka, angl. nanizanka.

Drugi program:
10.00 Oddaja za JLA in igrani film. 13.00 Športno popoldne (šahovska olimpijada, mednarodno prvenstvo v namiznem tenisu, rokomet, košarka). 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Veselje do lepe oblike, nemška izobr. oddaja. 20.45 Vulkani, francoska serija. 21.15 Žetev 90, dokum. oddaja. 21.55 Športni pregled. 22.40 Satelitski programi.

HTV

10.00 Mladinski spored, 11.00 Kmetijska oddaja, 13.05 Daktari (n), 13.55 Družinski magazin, 18.45 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Boljše življenje (n), 20.55 Midin dotik (dok. f.), 21.40 Dnevnik, 22.05 Šport, 22.50 Glasba za lahko noč.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitev. 14.06 Mladinski spored. 18.30 Srečna družina (n). 19.30 Čas v sliki. 20.15 Jaz o sebi (dok. oddaja). 21.20 Črni vitez (opera).

TV MADŽARSKA

8.00 Biblijsko sporočilo. 8.05 Za otroke. 9.20 Potuj z nami. 9.55 Guldenburgovi, pon. 10.40 Pavja igra, film. 10.55 Rokomet. 13.40 Družinska nedelja. 14.50 Geološka zgodovina. 15.20 Tri želje. 16.30 Moja družina in druge živali, 8. del. 17.05 Spored reformatske cerkve. 17.25 Kviz. 18.15 Delta. 19.00 Teden. 20.00 Dnevnik. 20.15 Alfredo, film. 22.05 Telešport. 22.40 Pori jazz 1989. 23.15 Video strani.

PONEDELJEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (stalne ponedeljkove jutranje rubrike spet čakajo: domači in tuji zaprašeni hit, zdravniški nasvet, horoskop, minute za mlade, pesem tedna, zvočno pismo z Madžarske, pa še seveda veliko svežih informacij!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Jesensko popoldne (skušajmo ga skupaj preživeti boljše volje! Za to se bo trudila Danila Hradil Mohar, zadnjo uro pa se ji bo pridružil še Miki Roš skupaj s štoplčki!), 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

9.00 Miti in legende islamskih ljudstev. 9.15 Ciciban, dober dan. 9.30 Dekliški pevski zbori. 10.00 Utrip, Zrcalo, Mernik. 15.35 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Zdravo. 18.30 Radovedni Taček. 18.45 Čebelica Maja. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Gluhi mož na meji, drama TVS. 21.15 Osmi dan. 22.05 Tv dnevnik 3. 22.25 Tisti čas — koncert poezije. 23.15 Sova: Alfred Hitchcock vam predstavlja, amer. nanizanka; S kraja dogodka, angl. nanizanka.

Drugi program:
16.00 Satelitski programi. 17.30 Regionalni programi: Studio Ljubljana. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Lepa naša domovina, zabavnoglasbena oddaja. 20.35 Po sledeh napredka. 21.05 Sedma steza, športna oddaja. 21.25 Omizje.

HTV

9.15 Ponovitve, tv v šoli, mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Dramski spored, 21.00 7 dni po svetu, 21.30 Dnevnik, 21.55 Mesto obrata (f).

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli. 14.00 Mladinske oddaje. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Srečna družina (n). 19.30 Čas v sliki. 20.15 Šport. 21.15 Mike Hammer (n). 22.10 Dobrodošli v L.A. (f). 23.50 Kobra (n).

TV MADŽARSKA

9.00 Teden, pon. 10.00 Gospodar volkov, dokumentarni film. 10.45 Delta, pon. 14.55 Prenos zasedanja Parlamenta. 17.50 Katoliška kronika. 18.00 Jezikovne uganke. 19.00 Cimbora; Dva iz Verone. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Primer za dva, nemška kriminalka, naslov epizode: Fotografija nekega moškega. 21.10 Edes Anna, madžarski TV film. 22.45 Svet videa. 23.25 TV dnevnik. 23.40 Dnevnik BBC.

TOREK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Ne pozabite, da je vsak novi dan doživetje zase, zato bodite veseli in zadovoljni, posebej še, če vam tako dobro kažejo zvezde — to boste zvedeli ob 6.30!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Jesensko popoldne (spet vam pripravljamo tri ure sporeda s svežimi novicami ob 17.00 in uro in pol čestitk in pozdravov ob 17.30), 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

9.00 Zgodbe iz školjke. 9.30 Šolska tv: Človekovo telo. 10.00 V hribih se dela dan. 10.30 Nemščina. 10.50 Sedma steza, športna oddaja. 11.10 Osmi dan. 15.05 Nemščina. 15.35 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Šolska tv. 18.10 Lonček, kuhaj. 18.20 Ex libris. 19.15 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Nekoč v Lisboni, portugal. nanizanka. 21.00 Koncert losangeleškega filharmoničnega orkestra. 22.00 Tv dnevnik 3. 22.20 Sova: Dekameron, slov. nanizanka; S kraja dogodka, angl. nanizanka.

Drugi program:
19.00 Tamburaši iz Rateč in madžarski ansambel za ljudsko glasbo Muzsikas. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Danes v skupščini. 20.45 Žrebanje lota. 20.50 Gradovi: Zaton gradov.

HTV

9.15 Ponovitve, tv v šoli, mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Postal bom oče (n), 20.55 V ospredju (pol. magazin), 22.25 Dnevnik, 22.50 Zaklonišče in kamuflaža (f).

TV AVSTRIJA

14.10 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Grad na Vrbskem jezeru (n). 19.30 Čas v sliki. 20.15 Kaste in razredi (dok. f). 21.07 Dallas (n). 22.00 V kletki spominov (f).

TV MADŽARSKA

8.55 Jasnovidec, kriminalka. 9.00 Vodometi. 9.10 Glasbeni film. 9.40 Telovadba za invalide. 9.55 Prenos zasedanja Parlamenta. 16.40 Panonska kronika. 16.50 Narodnostne oddaje. 17.25 Mojstri animacije. 17.55 Gospodarstvo. 18.10 Nina, dok. film. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Guldenburgovi, 14. del. 20.55 Studio '90. 21.55 Skupščinski dnevnik. 22.25 Studio mladih umetnikov. 22.55 TV dnevnik. 23.10 Dnevnik BBC.

SREDA

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Ste že uganili, kdo vas bo prebujal tokrat? Gotovo uganka ni pretežka, saj ste se na dobrodušni glas Marjana Dore že dodobra navadili. Dobro jutro in veselo poslušanje!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Jesensko popoldne (poskrbeli bomo za kakšno aktualno reportažo v prvi uri sporeda, nato vam bomo ob 17.00 sporočili, kaj je novega na našem koncu, ob 18.15 pa je tričetrt ure rezervirane za vaše žulje), 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

9.00 Živ žav. 9.50 Gluhi mož na meji, drama. 11.05 Nekoč v Lisboni, portugal. nanizanka. 15.25 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Vulkani, franc. serija. 17.35 Po sledeh napredka. 18.20 ZBIS: Čarovnik Ujtata. 18.40 Križem kražem. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Film tedna: El Dorado, madžarski film. 21.40 NUK v Ljubljani. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.10 Klub 10. 23.00 Sova: Alf, amer. nanizanka; Murphyjev zakon, amer. nanizanka; Zgodba o Hollywoodu, angl. serija.

HTV

9.15 Ponovitve, tv v šoli, mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Enkrat Howard Huges (f), 22.00 Dnevnik, 22.25 Znanost.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli. 14.10 Mladinske oddaje. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Grad ob Vrbskem jezeru (n). 19.30 Čas v sliki. 20.15 Moselbrück (n). 21.15 Bela dežela (f). 0.00 Kobra (n).

TV MADŽARSKA

9.00 Angleščina. 9.45 Glasbeni film. 10.15 Studio '90, pon. 16.30 Video novice. 16.45 Magazin Alpe—Jadran. 17.15 Lepa madžarska pesem. 17.20 Gospodarstvo. 17.35 Bolnica v predmestju, pon. 19.00 Gledališki večer, razgovor pred predstavo. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Gledališki večer: Kakor vam drago, prenos iz gledališča József Katona. 23.10 Novi svet, zunanjepolitična kronika. 22.55 TV dnevnik. 0.10 Dnevnik ZDF.

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Čeprav je praznik države, vas bomo prebujali, kot da se ni zgodilo nič strašnega. Seveda bomo republiki tudi namenili nekaj pozornosti, gorje pa bomo skupaj pozabljali ob prijetni glasbi!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Jesensko popoldne (29. november smo včasih veličastno slavili, zdaj delamo. Radijci med drugim tudi zato, da bi vam, spoštovani poslušalci omogočili, da poveste svoje občutenje dneva republike 90.), 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

10.05 Pustolovščina — slikarstvo. 10.40 Angleščina za najmlajše. 10.55 Alpe Jadran. 11.25 Zakon v Los Angelesu. 12.15 Ansambel Ottavia Brajka. 12.50 Hans Christian Andersen, ameriški film. 14.45 Druga godba: Ljudski pevci z Notranjskega. 15.15 Angleščina za najmlajše. 15.30 Alpe Jadran. 16.00 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Šolska tv. 18.10 Pripravimo se na smučanje. 18.45 Alf, amer. nanizanka. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Vojne usode, angl. nadaljevanka. 21.05 Tednik. 22.10 Tv dnevnik 3. 22.30 Tribute To: Benny Goodman. 23.30 Sova: Vse razen ljubezni, amer. nanizanka; Murphyjev zakon, amer. nanizanka.

HTV

9.15 Ponovitve, tv v šoli, mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Spekter (pol. magazin), 22.00 Dnevnik, 22.25 Glasbena scena.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli. 14.10 Mladinske oddaje. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Grad ob Vrbskem jezeru (n). 19.30 Čas v sliki. 20.15 Srečanje v klubu. 21.20 David Copperfield. 22.20 Izsiljevanje (tv f). 23.55 Kobra (n).

TV MADŽARSKA

8.00 Magazin za menežerje. 9.05 Abdul Aziz. 9.55 Kriminalka. 10.45 Koncert virtuozov. 11.25 Telovadba za invalide. 16.30 Panonska kronika. 16.45 Perpetuum mobile. 17.20 Utica. 17.35 Tretji kanal. 18.25 Umetnostno drsanje. 19.00 O veri — za otroke. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Sosedje, 94. poglavje TV romana. 20.40 Ozadje vesti. 21.55 Varstvo mest. 22.35 Nova odprta knjiga. 23.35 TV dnevnik. 23.50 Dnevnik BBC.

76
Pravi naslov za denarne zadeve
ljubljanska banka
Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

OVEN

Ona: Partner te bo pustil malone na cedilu in poskušala boš vse, le da bi mu to z isto mero tudi vrnila. Vse skupaj se lahko kaj hitro sprevrže v srdit spopad mišlenj in interesov, kar se lahko konča tako dobro kot tudi slabo.

On: Nikar ne obupuj zaradi trenutnih malih nesoglasij s prijateljico, saj ni s tem mišliš ničesar hudega. Raje se potrudi in si predlagaj spravo, ki se lahko kaj hitro sprevrže tudi v kaj lepšega in prijetnejšega.

BIK

Ona: Potrebno bo začeti s shujševalno kuro, sicer bodo posledice še bolj neprijetne, kot pa si morda zamišljaš. Nikar si ne delaj nepotrebnih težav z denarjem, ampak raje uživaj, dokler še lahko.

On: Bil boš potrt, saj ti bo ljubosumje pustilo globoke rane. Pričakuješ lahko obisk od katerega bo odvisna še marsikatera stvar v tvojem poslovnem življenju. Pa tudi za zdravje bi lahko malo bolj poskrbel.

DVOJČEK

Ona: Pozorno se ozri okoli sebe in odkrila boš marsikaj, kar ti bo ogrelo srce. Presenetil te bo prijeten svetlolasec, ki pa mu ni preveč za verjeti. Toda vseeno se boš kar prijetno zabavala, zraven pa se še marsikaj naučila.

On: Bodi bolj oprezen, saj ti nekdo prav vneto pripravlja zanko, v katero naj bi se ujel. Prijazen nasmeh se lahko kaj hitro spremeni v posmeh, vendar pa bo takrat že vse prepozno. Raje malo pohiti.

RAK

Ona: Jezik te bo tokrat pustil na cedilu in noben izgovor ti ne bo kaj prida pomagal. To kar si si skuhala, boš morala tudi pojesti, pa naj bo še tako vroče. Prijetno presenečenje pa te čaka prav tam, kjer ga najmanj pričakuješ.

On: Precej se boš moral potruditi, da ti bo uspelo pridobiti osebo, ki ti že dalj časa ne da miru. Toda pozor: vsaka medalja ima dve plati, zato nikar ne dovoli, da bi zaradi ljubezni trpelo tvoje poslovno življenje.

LEV

Ona: Čudeži se dogajajo le poredkoma. V tvojem primeru se bo to morda celo zgodilo, k temu pa bo v izdatni meri prispevala tvoja trma. Nikar se ne daj zavesti, ampak zaupaj v sebe in svoje sposobnosti.

On: O mnogočem si imel prav, toda sedaj pač ni čas, da bi opozarjal na svojo nezmotljivost. Za neko stvar ti bo kasneje še žal, vendar ne kaže postaviti vsega na kocko le zato, da bi dobil nekaj, kar ti pozneje mogoče sploh ne bo všeč.

DEVICA

Ona: Čeprav bo vse skupaj izgledalo še tako nedolžno, si bo nekdo to razlagal popolnoma napačno. In še tako majhen namig si bo predstavljal kot odkrito ponudbo. Seveda pa je morebitna veza odvisna predvsem od tebe.

On: S svojo prijaznostjo in odkritostjo si boš zagotovil podporo vseh, tudi tistih, ki te sicer ne prenašajo ravno najbolje. Vrata so se torej odprla, potrebno je le še vstopiti in storiti pravo stvar.

TEHTNICA

Ona: To kar si nekoč ljubila in občudovala, ne izgine popolnoma brez sledu. Preteklost je pač nekaj, kar nam ostane za večno zakopano globoko v nas. Toda nikar ne spreglej priložnosti, ki se ti ponuja.

On: Raje dvakrat premisli, preden boš obsodil nekoga, ki mogoče sploh ne bo kriv. Tvoje težave so predvsem posledica tvojih in ne prijateljevih napak. Še vedno pa se ne boš mogel odločiti med koristjo in zabavo.

SKORPIJON

OnA: S smelostjo se boš pognala v drzno dejanje, kar bo prav gotovo korak naprej v tvojih ambicijah. Vseeno pa se nikar ne uspavaj z doseženimi rezultati, saj je željeni cilj še zelo oddaljen.

On: Srečo imaš, da se je vse skupaj končalo tako hitro, saj bi se lahko kaj hitro znašel v nevarnosti, da bi se ti čustva vse preveč pomešala s tvojim poslovnim življenjem. Toda vseeno je ostal grenak priokus . . .

STRELEC

Ona: Čeprav ne boš pričakovala, se ti bodo nenadoma prižgala nekdanja čustva in ponovno boš zmedena in neodločna. Zmeden pa bo tudi nekdo drug, tako da se lahko vse skupaj sprevrže prej v humoresko kot pa romanco.

On: S prijatelji se boš pošteno zapil, drug dan pa boš preklinjal jutranjega mačka. Poklicala te bo nova znanka, ki se je najprej ne boš spomnil, pozneje pa ti bo vse skupaj postalo prav kristalno jasno.

KOZOROG

Ona: V življenju gre mnogokrat za masko in kdor jo sname, lahko naleti na neljube težave. Zato nikar ne vzdihuj, ampak se sprijazni z dejstvom, da je tudi odkritosrčnost včasih povsem nezaželena vrlina.

On: Stvari moraš urediti na kraju samem in se prepričati v pravilen potek. Le tako ti bo uspelo še naprej zadržati vodilno vlogo v poslu. Sicer pa se ti obeta prav prijeten konec tedna, ki ti bo še dolgo buril duhove.

VODNAR

Ona: Svoje nenavadne misli prihrani raje za ugodnejši trenutek. Proti koncu tedna se ti bo ponudila priložnost, da se seznanis z nekom, v katerega si bila nekoč neskončno zaljubljena. Spoznala boš, da je sedaj drugače.

On: V tednu pred teboj te čaka cel kup nepričakovanih dogodkov, ki pa jih boš po temeljitem premisleku vendarle uspel strniti v razumljivo celoto. Šele takrat se boš zavedel, da si s stvarjo vse preveč odlašal. Pohiti!

RIBI

Ona: Bolje bo, da ne razmišljaš o maščevanju, saj je trenutek prej primernejši za pomiritev. Proti koncu tedna boš prišla v položaj, ko se bo potrebno odločiti veliko več, kot pa boš pripravljena.

On: Zadel te bo plaz očitkov, ki pa bodo povsem upravičeni. Bolje bo, da se s tem odkrito spoprimeš, saj se lahko v nasprotnem primeru vse skupaj še neprimerno bolj zaplete. Nekdo si želi tvoje bližine . . .

Kaj je zimska oprema?

Bo tudi letošnja zima brez snega? Vozniki, vzdrževalci cest in odgovorni za varnost prometa si to vsekakor želimo, saj so tako imenovane suhe zime z vidika prometne varnosti ugodnejše. Takrat je manj zastojev in nezaželenih okoliščin, prav tako pa prometnih nezgod in tudi žrtev oz. posledic. Ker se mnogokrat pojavlja vprašanje, kaj morajo imeti vozniki s seboj, da se šteje, da ima njihov avtomobil zimsko opremo, bi vas rad v nadaljevanju spomnil na konkretna določila predpisov in dal še nekaj drugih nasvetov.

Zimska oprema motornih in priklopnih vozil:

— pnevmatike za zimsko rabo (te nosijo oznako M + S) na pogonskih kolesih oziroma

— radialne pnevmatike na vseh kolesih, vendar morajo biti žlebovi tekalne plasti po obsegu in širini globoki najmanj 4 mm ali

– pnevmatike s poletnim profilom, če so v vozilu verige za pogonska kolesa,

— zimska oprema avtobusov in tovornih vozil je tudi lopata,

— predpisano je tudi, da na vozila ni dovoljeno namestiti pnevmatik z žeblji.

Toliko o predpisani zimski opremi, ki se mora uporabljati zmeraj na delih cest, ki so označeni z ustreznim prometnim znakom (verige) ter na vseh cestah RS od tedaj, ko se ob sneženju začne sneg oprijemati vozišča, do takrat, ko pristojna organizacija za vzdrževanje cest sporoči, da je cesta sposobna za promet. V tem času pa velja tudi splošna prepoved prometa tovornih vozil s priklopnim vozilom.

Da bi nam povzročala zima v prometu čim manj težav, bi ob vsestranski potrpežljivosti priporočal še: Nakup primernega goriva za vozila z dizelskim motorjem. Najprimernejši je vsekakor grelnik goriva. Preveriti in po potrebi tudi zamenjati moramo avtomobilsko baterijo — akumulator, hladilno tekočino in sredstvo za umivanje oz. močenje vetrobranskega stekla. Imate metlico za čiščenje snega? Ob metlici ne bi smel manjkati tudi strgalnik za led, odveč pa ni niti zložljiva lopata. Z njo se lahko sami izkopljemo iz snega, pa tudi kak kilogram peska za pod kolo je lažje prinesti z lopato kot z rokami. Za najbolj neprijetne in daljše zastoje na cesti je priporočljiva tudi kakšna odeja ali posebna folija, s katero se lahko ogrnemo, ko nam bo primanjkovalo goriva za ogrevanje kabine, ker nimamo včasih zelo potrebne rezervne posode z gorivom, za katero pa se ve, da mora biti primerne kakovosti.

Pa srečno vožnjo! Tudi ko se boste odpravljali na zimske počitnice v višje lege, kjer naj sneg kar zapade.

Dušan Pohovnikar
PPM MURSKA SOBOTA

Teritorialna obramba in strelstvo

Strelstvo je dejavnost, ki ji namenjajo posebno skrb tudi v enotah teritorialne obrambe, tako med pripadniki kot starešinami. V zadnjih letih so dosegli v Pomurju pri strelski dejavnosti vidne rezultate znotraj teritorialne obrambe, manj pa so naredili pri popularizaciji strelskega športa. Izboljšali so strelske vaje, ki so postale bolj stvarne. Izvedli so precej zahtevnih streljanj na objektih JLA in pri tem dosegli boljše rezultate kot na pripravljalnih streljanjih. Od leta 1987 streljajo v enotah teritorialne obrambe tudi s težkim orožjem (minometi, netrzavnimi in protiletalskimi topovi). Pri streljanju z minometi in netrzavnimi topovi so pomurski teritorialci dosegli najboljše rezultate v Sloveniji. V Pomurju so tudi premagali stališče, da strelska izurjenost za starešine ni potrebna, češ da imajo pomembnejše naloge pri vodenju. Dojeli so, da starešina ne more voditi enote, če ne pozna orožja in njegovih zmožnosti. Poleg tega pa je ob takšnih aktivnostih potrebno zagotoviti tudi varnost. V teritorialni obrambi Pomurja je imelo strelske vaje letno od 1.500 do 3.000 pripadnikov, vendar ni bilo poškodb ali nesreč s smrtnimi izidi, čeprav so vadili na improviziranih in neopremljenih streliščih, kar je tudi pomembno. V Pomurju namreč zelo primanjkuje ustreznih strelskih objektov, kar tudi vpliva na razmah strelske dejavnosti, in to ne samo v teritorialni obrambi, temveč širše. V pomurskih občinah imamo letno dva ali tri tekmovanja z vojaškim orožjem, kar je premalo. Ne moremo sicer trditi, da na tem področju ni bilo ničesar narejeno, saj imamo sorazmerno dobri strelišči za vojaško orožje v Čentibi v lendavski občini in Hercegovščaku v radgonski občini. Žal pa ta dva objekta ne omogočata streljanja na večje razdalje. V Mačkovcih, kjer bi bilo mogoče streljati na daljše razdalje, pa niso uspeli dokončati objekta, kar je velika škoda. Pri organizaciji strelskih vaj in tekmovanj pa se v zadnjem času tudi srečujejo s tehničnimi problemi, saj je strelivo zelo drago, za nekatera orožja (mine in rakete za protioklepno orožje) pa ga tudi ni bilo mogoče zagotoviti. Za razvoj strelske dejavnosti v teritorialni obrambi je pomembno tudi sodelovanje s strelskimi in lovskimi organizacijami. Po besedah starešine PSTO Alojza Šteinerja je to sodelovanje dobro, vendar pa še niso izkoriščene vse možnosti. Vprašanje je tudi, ali teritorialna obramba dovolj materialno in finančno pomaga tem organizacijah. Najbrž ne. Rešitev je verjetno v pogostejših zahtevkih za potrebno pomoč. Dejstvo je, da bi pri nadaljnjem razvoju strelske dejavnost v teritorialni obrambi morali izvajati zahtevnejša streljanja na avtomatskih streliščih in skrbeti za urjenje v strelskih in lovskih organizacijah. Sicer pa v teritorialni obrambi od septembra letos ni strelskih vaj, ker orožja ni dovoljeno jemati iz skladišč.

F. Maučec

Pogrebne storitve tudi v Beltincih

V krajevni skupnosti Beltinci so v zadnih letih, zlasti po zgraditvi sodobne mrliške vežice, ugotavljali, da je potrebno razmišljati o organizaciji pogrebnih storitev in drugačni ureditvi pokopališča. Naposled jim je to uspelo. Milorad Jurič iz Murske Sobote je namreč odprl v prostorih mrliške vežice na pokopališču v Beltincih obrtno dejavnost s pogrebnimi storitvami, saj ima kot vrtnarski tehnik tudi potrebno znanje in izkušnje za to delo.

Z njim je krajevna skupnost podpisala pogodbo in mu odstopila prostor v mrliški veži na pokopališču za opravljanje dejavnosti, gospod Jurč pa je tudi prevzel vzdrževanje pokopališča v Beltincih. Tako že nekaj časa opravlja pogrebne storitve (organizira pogrebne svečanosti, opravlja prevoze in prodaja pogrebno opremo), poleg tega pa tudi vzdržuje grobove in zelenice na pokopališču. Vse to pa opravlja tudi za okoliške kraje. Z dosedanjim delom so vsi zadovoljni — krajevna skupnost in občani ter obrtnik.

F. Maučec

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE

ZOPET SMRTNA PRIMERA

Da nesreča nikoli ne počiva, dokazujejo številne prometne nesreče v preteklem tednu. Zaradi neprimerne hitrosti in neprevidnosti je bilo veliko hudo poškodovanih, dva pa celo mrtva.

IZSLEDILI POBEGLEGA VOZNIKA

Po obsežni poizvedovalni in raziskovalni akciji so pomurski miličniki 13. novembra izsledili pobeglega voznika, ki je minulo nedeljo 15 minut po polnoči v Verženju povozil peško. To je 26-letni voznik osebnega avtomobila Silvo Štumpf iz Bunčanov 20 v ljutomerski občini. Po nesreči, v kateri je bila huje poškodovana 78-letna Elizabeta Zadravec, je odpeljal naprej. Proti brezvestnemu vozniku je vložena kazenska ovadba.

PADEL IZ PREVRNJENEGA AVTA

Ob 20.45 se je 14. novembra 24-letni Silvester Križanič s Stavešinskega Vrha v radgonski občini peljal z osebnim avtomobilom po lokalni cesti od Negove proti Spodnjim Ivanjcem. V naselju Kunova ga je zaradi prehitre vožnje začelo zanašati, zapeljal je na levo stran v obcestni jarek in vozilo se je nekajkrat prevrnilo. Med prevračanjem je voznika Križaniča, ki ni bil pripet, vrglo iz avtomobila in se je pri tem huje poškodoval. Zdravi se v soboški bolnišnici, škode na vozilu pa je za 15 tisoč dinarjev.

SMRT NA TIRIH

12. novembra ob 7.25 so bili miličniki iz Ljutomera obveščeni, da je na železniškem tiru zunaj naselja Kamenščak trupla neznanega moškega. Pri zbiranju podatkov so ugotovili, da gre za 37-letnega Alojza Kosija iz Mekotnjaka 37. Prejšnji večer se je pod vplivom alkohola vračal z obiska pri prijatelju. Vračal se je po progi v smeri proti Ormožu, ko je iz Ljutomera pripeljala lokomotiva in ga podrla.

V BREG OB CESTI

Delavci milice so šele po poznejšem obvestilu dobili podatke, da se je 10. novembra ob 18.45 zgodila prometna nesreča v naselju Večeslavci. Vzrok: prevelika hitrost voznika osebnega avtomobila Franca Kranjca, rojenega 1953, iz Večeslavec 70. Peljal se je iz Pertoče proti Večeslavcem. V križišču cest Večeslavci Ropoča je zaradi neprimerne hitrosti zapeljal s ceste in trčil v breg ob cesti. Pri tem se je hudo telesno poškodoval, materialne škode pa je za 30 tisoč dinarjev.

PEŠEC PODLEGEL POŠKODBAM

Zunaj naselja Kapca se je 18. novembra ob 3.35 zgodila prometna nesreča. Voznica osebnega avtomobila, 23-letna Bernarda Mataič iz Gaberja 140, se je peljala z osebnim avtomobilom s Hotize proti Lendavi. Zaradi neprimerne hitrosti in slabe vidljivosti je prepozno zagledala pešca, ki je nameraval prečkati magistralno cesto. Tako je trčila v 79-letnega Štefana Casarja iz Kapce 7 in ga zbila po cestišču. Zaradi hudih ran je umrl na kraju nesreče; materialne škode je za 5 tisoč dinarjev.

Z MOPEDOM V PRIKLOPNIK

19. novembra ob 0.45 pa se je zgodila prometna nesreča s težjimi posledicami v naselju Žihlava. Voznik neregistriranega motornega kolesa, 15-letni Bojan Kolovski iz Jamne 14 pri Vidmu ob Ščavnici, je vozil brez vozniškega izpita iz Bučkovec proti Vidmu ob Ščavnici. Ko je pripeljal v naselje Žihlava, je zaradi neprimerne hitrosti trčil v traktorski priklopnik, katerega je lastnik Jurij Jaušovec iz Žihlave 15 parkiral tako, da je zadnji del priklopnika segal 1,5 metra na cesto. Mladi mopedist se je hudo poškodoval, škode pa je za 5 tisoč dinarjev.

MJ

UTOK
Tovarna usnja Kamnik, p.o.

Objavlja

prosta dela in naloge:

VODENJE OBRATA TAPETNIŠTVO NA KOBILJU

Pogoji: — V. stopnja ekonomske ali druge ustrezne smeri
— 5 let delovnih izkušenj
— poskusno delo 90 dni

Pisne prijave z dokazili pošljite v Kadrovsko službo Tovarne usnja UTOK Kamnik, Úsnjarska 8, 61240 Kamnik, v roku 8 dni od objave.
Prijavljene kandidate bomo obvestili v 15 dneh po izbiri.

ZVEZA DRUŠTEV ZA CEREBRALNO PARALIZO SLOVENIJE
ŠTEVILKA ŽIRO RAČUNA:
50105-678-75233

KDO JE UBIL POLANSKEGA ŽUPNIKA DANIJELA HALASA?

V zadnjem času je ponovno vznemirila našo javnost smrt župnika Danijela Halasa, ki je bil umorjen 16. marca 1945 na Hotizi. Da bi pomagali razčistiti vzroke in odkriti krivce tega umora, ponatiskujemo članek, ki sta ga pisala o tem dva prekmurska duhovnika Ivan in Miško Jerič, in ki je bil objavljen v »Glasniku slovenskega duhovniškega društva« (letnik 8, 1979, št. 3). Članku nismo ničesar dodali in ničesar črtali.
Uredništvo

Danijel Halas (prijatelji smo ga klicali Dani) je bil v času madžarske okupacije med II. svetovno vojno župnik v Veliki Polani, tam, kjer je pisatelj Miško Kranjec doma.

16. marca 1945 je odšel v Lendavo spovedovat šolske sestre. Ne tisti ne naslednji dan ga ni bilo domov, kakor je v velikih skrbeh za brata sporočila njegova rodna sestra mojemu bratu Ivanu v Turnišče.

Po dveh dneh je dospelo poročilo, da je Danija Mura splavila kot utopljenca v obmurski vasi Kot, ki spada v lendavsko župnijo. Mlinarji, ki so ga opazili in potegnili na breg, so ga spoznali. Nekoč je bil njihov kaplan.

Oblečen je bil v temno duhovniško obleko z malo daljšo suknjo. Okrog vratu je imel duhovniški kolar. Nad očmi in pod očmi so se poznali sledovi po dveh strelov iz puške. Fotografija utopljenca je ohranjena v Pokrajinskem muzeju v Murski Soboti.

Kdo je sprožil smrtonosne strele? Kdo je ubil Danija? Kdo ga je po smrti vrgel v Muro, da bi zabrisal sled za svojim zločinom?

Sumničenja, ki so bila zmotna.

V začetku januarja 1945 so imeli nekega poznega večera prekmurski partizani sestanek v šoli v Gomilicah pri Turnišču. Vodil ga je komandant Franček Majcen, nekoč po prepričanju krščanski socialist.

Po obravnavi tekočih zadev je predlagal pravnik Martin Žalig, naj partizani likvidirajo polanskega župnika Halasa in mojega brata Ivana, župnika in dekana v Turnišču.

Po Žaligovem predlogu so domači partizani, ki so živeli ves čas okupacije v Prekmurju in poznali domače razmere, planili pokonci in glasno protestirali proti Žaligovemu predlogu:

»Naj bi likvidirali Halasa, ki se je raje odločil za zapor v Budimpešti, kot za izdajo naših borcev? In Jerača, ki ga okupator vlači od sodišča do sodišča z obtožbo, da sodeluje s komunisti? Če bo ta predlog sprejet in izveden, se naša pota ločijo. Ne moremo biti več borci v taki osvobodilni borbi.«

Po burnem protestu domačih partizanov je komandant Franček zaključil sestanek, ne da bi dal Žaligov predlog na glasovanje. Predlog torej ni bil sprejet.

Čez dva dni po sestanku se je oglasil pri bratu Ivanu partizan Jožko Zadravec, pravnik in bratov sosed. Pošilja ga komandant Franček z vprašanjem, kdaj bi se lahko oglasila pri bratu na razgovor. Bratu je odvrnil, da ju pričakuje naslednji večer ob 6. uri. Okoli 8. ure zvečer pogosto prihajajo na župnišče madžarski žandarji delat hišno preiskavo.

Naslednji večer sta Franček in Jožko prišla točno ob določeni uri. Brat ju je sprejel v svoji sobi za zatemnjenimi okni. Odložila sta hitrostreli ob steno, stisnila bratu roki v pozdrav in sedli so za mizo.

Razgovor je začel Franček:

»Prišla sva, da nama odkrito povete, kako gledate vi in prekmurska duhovščina na partizane?«

»Jaz in vsa prekmurska slovenska duhovščina — med nami, kakor veste, je tudi nekaj madžarskih duhovnikov — odobravamo OF. Saj to je samobran našega naroda.

Duhovniki v borbi z orožjem ne moremo pomagati, ker to ni v skladu z našim poklicem. Moralno pa OF lahko in radi podpiramo. Vernike prepričujemo, da je vaša borba za svobodo in socialne spremembe potrebna in nam vsem koristna. Sami vam lahko nudimo hrano, prenočišča, vas ne izdajamo. K temu vzpodbujamo tudi svoje župljane.«

Franček je bil z odgovorom vidno zadovoljen.

Nato mu je brat postavil vprašanje:

»Koga partizani likvidirate?«

»Samo izdajalce, ki so s svojo izdajo povzročili smrt katerega izmed naših.«

»Kako pa ste potem predvčerajšnjim v gomilički šoli mogli razpravljati o Halasovi in moji likvidaciji?«

Frančeku se je na obrazu bralo vidno začudenje. Najbrž zato, ker je bil brat tako hitro obveščen o Žaligovem predlogu.

»Nismo o tem razpravljali, če ste dobro obveščeni. Bil je samo predlog nekoga, ki ni ves čas vojne ničesar tvegal, ampak se varno skrival. Pred zmago, ki je na pragu, pa bi se rad po OF znebil osebno neljubih ljudi.«

Na bratovem obrazu je zasijalo zadovoljstvo. Če je pa tako, se nimamo česa bati. Izdajalci nismo bili in tudi poslej ne bomo. Postavil je samo še vprašanje:

»Kakšen pravni položaj bo imela Cerkev v novi Jugoslaviji?«

»Vere ne bo smela zlorabljati v politične namene. Sicer pa bo imela vso svobodo in pravice za versko delovanje.«

Franček in Jožko sta se s tem poslovila. Zadovoljna sta bila — brat tudi.

V župnijski kuhinji je bila pri večerji partizanska zaseda okoli župnišča v dveh izmenah. Prekajeno in pečeno meso iz »čebra« (tunke) s solato jim je šlo v slast. Tudi renski rizling iz lendavskih goric.

Ker je bilo nekaj partizanov oboroženih z lovskimi puškami, so to večerjo v šali nazvali »lovska večerja«. Celo okupator je zvedel zanjo, ne pa na sreco, kje je bila.

Po zaporu dveh let in dveh mesecev sva bila z Ivanom na posredovanje jezuitskega p. Stanislava Laskega, poljskega grofovskega rodu, ki je bil z nama mesec dni v skupni celici v zaporu, izpuščena iz zapora pogojno, da naju namestijo v notranjosti Madžarske, brez možnosti stika z našimi partizani. Jaz sem bil v Karakó. Imel sem izredno srečo. Zame sta odgovarjala župnik Luter in notar iz Nemeskereszura. Bila sta intimna prijatelja. Samo to dejstvo bi meni malo koristilo. Mrzila sta fašizem, pa naj je bil to nemški ali madžarski. To nas je združilo.

Po dogovoru z njima sem se kadarkoli in kamorkoli lahko odstranil iz Karakoja. Tako sem večkrat obiskal brata v Turnišču. Ob takem obisku po sv. Treh kraljih 1945 sem se pri bratu srečal z Danijem.

Istočasno smo bili obsojeni v Vaczu nad Budimpešto: Ivan na 5 let, Dani na 14 mesecev, sam pa na 4 leta. Prvi se je Dani po odsluženi kazni okoli 9. julija 1942 vrnil domov (zmanjšali mu kazen 14 mesecev za 1/3 zaradi korektnega vedenja v zaporu, kakor vsem drugim). Imeli ga na spisku političnih kaznencev kakor naju z Ivanom. To je lahko imelo posledice. Tako pri Ivanu. Po prevzemu oblasti madžarskih fašistov »puščičarjev« pod vodstvom majorja Szálasyja so izdali nalog: Nazaj v zapor morajo vsi, ki so že odslužili kazen v zaporu kot komunisti ali njihovi sodelavci. Ivana so po tej odredbi odpeljali v zaloški zapor Komarom in ga je le s težavo rešil iz zapora nižjak.

Tudi po mene so prišli žandarji iz Jnosháze. Na sreco me ni bilo doma. Bil sem ravno pri bratu v Turnišču. Na župnišču v Karakoju pa so tačas vneto konferirali župnik, notar in mlinar iz Jánosháze. Postavili so se zame:

»Kaj, našega kaplana bi radi aretirali? Saj to je vendar najtemnejši človek na svetu. Aretirajte tatove in lopove, ne pa poštene ljudi.«

In ker sta to o meni trdila župnik in notar, so žandarji poklapano odšli, češ to je najbrž pomota. Po vrnitvi sta mi župnik in notar med gromkim smehom pripovedovala, kako sta odpravila žandarje. Na madžarskem je krajevno politično oblast predstavljal notar.

Pri Daniju so menda prezrli, da je na spisku političnih kaznencev. Niso se zmenili zanj.

(dalje prihodnjič)

kino

SPORED FILMOV V KINU PARK M. SOBOTA od 23. do 30. 11.
23. nov. ob 17. uri amer. gangsterski film DICK TRACY
23. nov. ob 19. uri amer. film trda erotika SEKS V ZAPORU
24. nov. ob 17. uri amer. film DICK TRACY
24. nov. ob 19. uri amer. grozljivka SODNIKI MIMO ZAKONA
25. nov. ob 15. in 17. uri amer. film DICK TRACY
25. nov. ob 19. uri amer. film (trda erotika) SEKS V ZAPORU
27. nov. ob 17. in 19. uri amer. grozljivka DEMONI V OMARI
28. nov. ob 17. uri amer. grozljivka DEMONI V OMARI
28. nov. ob 19. uri amer. akcijski film KAVARNA OB CESTI
29. nov. ob 17. uri amer. film KAVARNA OB CESTI
29. nov. ob 19. uri amer. film ČEDNO DEKLE (PRETTY WOMAN)
30. nov. ob 17. uri amer. film ČEDNO DEKLE (PRETTY WOMAN)
30. nov. ob 19. uri amer. film (trda erotika) ZGODBA O NICOLE
KUD KINO ŠALOVCI
24. nov. ob 19.30 amer. film DICK TRACY
KINO LENDAVA
PETEK, 23. NOVEMBER, ob 17. uri amer. komedija Čedno dekle. Ob 19. uri amer. akc. Krčma ob cesti
SOBOTA, 24. NOVEMBRA, ob 17. uri amer. akc. Krčma ob cesti. Ob 19. uri, am. akc. Robocop, 2. del
NEDELJA, 25. NOVEMBER, ob 17. uri am. akc. Robocop, 2. del. Ob 19. am. akc. Čedno dekle
KINO DOBROVNIK
PETEK, 23. NOVEMBRA, ob 19. uri am akc. film Robocop, 2. del
NEDELJA, 25. NOVEMBRA, ob 17. uri am. grozljivka Strašne sanje v ulici brestov

GRADITELJI IN INŠTALATERJI — pozor!
Po konkurenčnih cenah izdelujemo peči in bojlerje za centralno ogrevanje. Tel.: (063) 39 878.

prodam

MOTORNA VOZILA

PRODAM

ŠKODO 101, letnik 1970, neregistrirano, v dobrem stanju, prodam. Kocjevo naselje 19. M-2288
ZASTAVO 750 prodam v celoti ali po delih. Murski Petrovci 26. ☎ 46 518. M-2292
JUGO 55 A, letnik 1984, motorno žago Tomos Husquarna, novo, nerabljeno, in komplet kolesa za voz z gumijastimi kolesi. ☎ 77 230. M-2296
JUGO KORAL 45, star 22 mesecev, prodam. Tišina 21 f. M-2297
MAZDO 323 F, novo, dodatno opremljeno, prodam. Gradišče 37. M-2298
ZASTAVO 101, letnik 1981, prodam. ☎ 21 511, int. 20. M-2300
GOLF DIZEL, letnik 1984, ugodno prodam. Turnišče, Št. Kovača 54. M-2301
MOTOR JAMAHA, 25 ccm, motokros, prodam. Gorica 48. ☎ 45 247, od 15. do 20. ure. M-2302
GOLF DIZEL, letnik 1983, prodam. Cena 9.500,00 din. ☎ 22 075. M-2305
ZASTAVA SKALA 55, november 1989, prodam. Bakovci, Vrtna 6, ☎ 43 152. M-2306
VW, letnik 1975, ugodno prodam. Vise, Šalamenci 3, ☎ 45 241. M-2307
OPEL KADETT S 1.3, 44kW, letnik 1979, prodam. Slavko Polanič, Murska Sobota, Borisa Kraigherja 8, ☎ 22 121. M-2310
REGATO 100 SIE, letnik 1987, karambolirano, ugodno prodam. Večeslavci 76. M-2318
ZASTAVO 128, letnik 1981, neregistrirano, prodam. Renkovci 136. M-2322
OPEL KADETT, letnik 1979, brezhiben, prodam. Sever, Puconci 64, ☎ 45 191. M-2323
JUGO 55 AX, letnik 1988, prodam. ☎ 42 078. M-2325
OPEL REKORD prodam. ☎ 40 602. M-2330
AUDI 80, letnik 1978, karamboliran, vozen in registriran do 6. januarja 1991, prodam. Vajs, Radenci, Dajnkova ulica 4. M-2254
ASCONA 2.0, letnik 1978, v odličnem stanju, prodam. Cena po dogovoru. ☎ 48 464. M-2256

NOVO, — NOVO, — NOVO
15.000 ATS MESEČNO
mednarodno, na področju marketinga, za vse, ki obvladajo nemščino!
Oglasite se 27. novembra ob 19.00 v gostišču Weis v Halbenreinu!

20.000 šilingov na mesec!
Super honorarno delo za vse, ki obvladajo nemščino. Informacije dobite v gostišču WEIS v HALBENREINU v petek (23. novembra) ob 19.00!
Zaslužek, ki čaka na vas!

ŠPORTNO ŠKODO ugodno prodam. ☎ 41 397, po 16. uri. M-2261
ZASTAVO 101 KONFORT, dobro ohranjeno, registrirano do septembra 1991, ugodno prodam. Lipovci 5, ☎ 42 482. M-2201
FLORIDO 1.4. staro 4 mesece, prodam. ☎ 87 592 — popoldan. M-2262
JUGO KORAL 55, star dve leti, prodam. Dobrovnik 176, ☎ 79 051. M-2267
JUGO 45, star 5 let, registriran do septembra 1991, prodam. ☎ 26 104, popoldne. M-2268
JUGO 55, letnik 1989, prodam. ☎ 23 937. M-2270
ZASTAVO 101, staro 4 leta, zadnji del karamboliran, in fiat 126 P, star 10 let, prodam. Robert Benkič, Vadarci 77. M-2271
ZASTAVO 1300, registrirano, prodam za 10.000,00 din. Srejš, Ivanovci 39 a, ☎ 77 881. M-2273
MOSKVIČ KARAVAN LIMUZINA, letnik 1979, prodam. Kuštanovci 66, ☎ 77 146. M-2274
ZASTAVO 101 GTL (troje vrat), letnik 1986, in šivalni stroj Bagat ruža step, prodam. ☎ 22 728. M-2276
ŠKODO 100 ugodno prodam. Bogojina 107. M-2285
FIAT 126 P, letnik 1980, po delih, prodam. ☎ 23 387 ali 46 274. M-2286
DIANO, letnik 1979/11, neregistrirano, vozno in ohranjeno prodam. Jože Horvat, Kranjčeva 3, Turnišče. M-2286
JUGO KORAL 55, letnik 1988, prevoženih 24.000 km, prodam. ☎ 60 502. M-13967
FORD CAPRI, letnik 1970, registriran do aprila 1990, prodam. ☎ 74 875, po 19. uri. M-13968
JUGO KORAL 55, star 2 leti, prodam. Banfi, Kapca 67, ☎ 36 300. M-13101
JUGO KORAL 45, letnik 1979, prodam. Franc Svatina, Cankarjeva 7, Veržej, ☎ 87 088, po 15. uri. M-12169
RENAULT 4 ugodno prodam. Veržej, ☎ 87 189. M-12168
ZASTAVO 750, karambolirano, ugodno prodam. Stanko Sever, Babinci 41, Ljutomer, ☎ 82 823. M-12165
OPEL KADETT 1.6 D, letnik 1983, prodam. Balaž, Zenkovci 84. M-12166
FLORIDO, novo, neregistrirano, prodam. ☎ 74 159 — ob delavnikih dopoldne, ali 74 771 zvečer. M-GR
LADO 1200, starejši tip, neregistrirano, za rezervne dele, prodam. Turnišče, Mlinska 7. M-2236
OPEL KADETT, letnik 1970, registriran, ugodno prodam. ☎ 23 292. M-2238
JUGO 45, star dve leti, prodam. Lucova 46, ☎ 78 023. M-2239
ŠKODO, registrirano, prodam. Bakovci, Nova ulica 10. M-2242
GOLF JGL, letnik 1982, prodam. Kolarič, ☎ 70 512. M-2248
AMI 8, tudi po delih, prodam. Panonska 30, Bakovci. M-2249
126 P, star 3 leta, prodam. ☎ 78 257. M-2250
RENAULT 4, star 3 leta, registriran do oktobra, prodam. Arsič, Lendavska 6, popoldan. M-2253
OPEL KADETT B in **FIAT 126 P** prodam za rezervne dele. ☎ 48 740. M-2335
ZASTAVO 750 po delih prodam. ☎ 23 387. M-2337
GOLF, letnik 1980, prodam. Prekmurske čete 83. M-2338
ZASTAVO 128, letnik 1986, prodam. Bokrači 14. ☎ 45 392. M-2340
REZERVNE DELE ZA ZASTAVO 101 prodam. Ozmec, Melinci 104 a, Beltinci. M-2343
LADO 1500 SL, v celoti za rezervne dele, prodam za 6.000,00 din. ☎ 25 148. M-2344
JUGO 55 CORAL, letnik 1989, in aluminijasta platišča prodam. Marjan Žekš, Mojstrska 2, M. Sobota. M-2347
CTX 80 prodam. Maučec, Gančani 187. M-2350
KOMBI ZASTAVA 850 AK, letnik 1984, prodam. Franc Grah, Černelavci, Zadružna 8, ☎ 23 109. M-14852
BX 16 TRS, letnik 1984, dobro ohranjen, prodam. ☎ 24 380. M-24854

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

PRODAM

TRAKTOR URSUS 335, zelo ugodno, voz z gumijastimi kolesi in brane prodam. Pertoča 116 — Jože Mencigar. M-2190
PRIKOLICO za traktor prodam. Julija Hari, Križevci 61 v Prekmurju. M-2233
TRAKTOR FERGUSON 540 prodam. Vadarci 90. M-2234
OLTOVE PLUGE, 10-colne, nizki klirens, prodam. Informacije med 19. in 20. uro po ☎ 70 418. M-2270
IMT 549, opravljenih 870 delovnih ur, ugodno prodam. Domajinci 6. M-2293
KOMBAJN 780, brano z mrvilniki in krožne brane prodam. Dokležovje 29 a. M-2298
KOMBAJN ĐURO ĐAKOVIĆ in **KOMBAJN ZMAJ 132** prodam. Milan Mesarič, Lipovci 123. M-2311
TRAKTOR TORPEDO, malo rabljen, 60 KS, s kabino, prodam. Odplačilo možno tudi na posojilo. ☎ 60 500. M-2326

ŽIVALI

PRODAM

MALE PUJSKE prodam. Bratonci 151, ☎ 41 056. M-2218
MALE PUJSKE prodam. Kolesarska 27, Tropovci. M-2228
KRAVE PO IZBIRI prodam. Žižki 95 a, ☎ 70 833. M-2230
DVE OVCI prodam. Vadarci 90. M-2234
BREJO SVINJO prodam. Gradišče 3 a, ☎ 46 584. M-2243
MALE PUJSKE in hlevski gnoj prodam. Vadarci 35, ☎ 49 814. M-2278
MALE PUJSKE prodam. Andrejci 8, ☎ 48 000. M-2287
MALE PUJSKE prodam. Murski Črnci 17. M-2288
MALE PUJSKE prodam. ☎ 46 298. M-2327
TELICO, brejo 9 mesecev, prodam. Sodišinci 28. M-2308

posesti

PRODAM

GRADBENO PARCELO, 80 arov, in 126 P prodam. Mala Polana 76. M-2245
KIOSK pri gasilskem domu prodam. ☎ 22 296 — popoldan. M-2247
GARSONJERO V LJUBLJANI najamem za leto 1991. Ponudbe po ☎ 21 195, po 19. uri. M-2263
MANJŠO STANOVANJSKO HIŠO — počitniško hišico pri Gradu prodam. ☎ 21 908. M-1295
PARCELO, primerno za počitniško hišico, vinograd ali sadovnjak, na Jelovškovem bregu, prodam ☎ 79 110. M-2316
GOZD, 22 arov, in drobilec koruze (šrotaš) prodam. Šavel, Dolina 21, Puconci. M-2324
MLADA DRUŽINA vzame v najem sobo s souporabo kuhinje ali garsonjero v Murski Soboti. ☎ 23 428, po 15. uri. M-2332
NJIVO, 60 arov, v Kupšincih, prodam. Svetec, Puconci 106, ☎ 45 108. M-2341
NJIVO (pod križem na trnoskem), 42 arov, primerno tudi za vinograd, in VW, l. 1976, dobro ohranjen, prodam. ☎ 47 253 — popoldne. M-1846
STANOVANJSKO-GOSPODARSKO POSLOPJE s 6 ari dvorišča in njivo, 7 arov, prodam. Kapca 123, ☎ (v službi) 75 201, interna 266. M-SS

razno

PRODAM

IVERNE PLOŠČE, 2,2 cm, prodam. ☎ 78 249. M-2349
POROČNO BELO OBLEKO, št. 38—40, možnost plačila na 2 obroka, prodam. ☎ 26 545. M-2257
VIDEOREKORDER GORENJE in videokamero VHS Amstrad, s kompletnim priborom, ugodno prodam. ☎ 41 532. M-2258
VIDEOREKORDER SCHNEIDER, barvni TV Grundig, gramofon Grundig in reciver Grundig z zvočniki, 2 × 90 W, prodam. Sašo Gerenčer, Lendavska 17 a, 2. nadstropje — popoldne. M-2259
TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 3,5 kW, prodam 20 % ceneje. Borut Prelog, Panonska 24, Beltinci, ☎ 42 026. M-2264
ELEKTRIČNO RITEM KITARO prodam. ☎ 24 095. M-2266
PRIKOLICO ZA PREVOZ ŽIVINE prodam. Tišina 56. M-2277
LOGARITEMSKE ANTENE z ojačevalci in termoakumulacijsko peč, 3,5 kW, prodam. Lebar, Mladinska 27, Turnišče. M-2279
ELEKTRIČNO HARMONIKO HOHNER in moped Toro prodam. Berden, ☎ 47 215. M-2283
ŠIVALNI STROJ, industrijski, in DIANO, letnik 1980, registrirano, prodam. ☎ 48 397. M-2289
KOMPLETNO POHIŠTVO kuhinje Gorenje prodam. ☎ 22 602. M-2291
58 m² stenskih oblog, 145 cm, prodam. ☎ 48 234. M-2294
HLADILNIK IN OTROŠKI VOZIČEK prodam. ☎ 21 511, int. 20. M-2300

Dragemu bratu Oliverju Roganu iz Sotine ob praznovanju 10 rojstnega dne iskrene čestitke, veliko uspeha v šoli z željo, da bi bil še naprej tako priden in da bi ubogal tovarišice.
Iskrene čestitke tudi za končano tekmovalno sezono v motokrosu in željo, da bi še velikokrat stopil na zmagovalne stopnice
Sestra Nataša in drugi domači

NOVO PASJO HIŠICO — do velikosti nemškega ovčarja, z aluminijasto streho, izolirano, z zaveso, prodam. ☎ 48 560, od 16. ure. M-2251
OPEKO BIBER, staro, po 2 din, in rabljeno zamrzovalno skrinjo, 450 l, za 1.500,00 din prodam. Ratnik, Murska Sobota, Šercerjevo naselje 18. M-2304
PC ATARI prodam. ☎ 21 636. M-2315
BARVNI TELEVIZOR GORENJE prodam. Petanjci 67 a. M-2317
TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 3,5 kW in trajnožarno peč prodam. Kančič, Borejci 48. M-1219
POHIŠTVO ZA KUHINJO IN DNEVNO SOBO prodam ☎ 48 748. M-2321
POHIŠTVO ZA DNEVNO SOBO, komplet, prodam za 9.000,00 din. Franc Aster, Gregorčičeva 55, Murska Sobota. M-2329
BARVNI TELEVIZOR ISKRA, tip 8456 CA TV, prodam. ☎ 23 838. M-2328
DESKE prodam. Firma Savel, Dolga ulica 88, Moravske Toplice. M-2331
ZAMRZOVALNO SKRINJO LTH, novo, nerabljeno, prodam za 5.000,00 din. ☎ 24 609 ali 31 005. M-2333
PLOHE (FOSLINE), 5 cm, 2 m², stare 3 leta, smrekove in borove, prodam. Jurša, Lendavska 45 a, ☎ 24 915. M-2342
TERMOAKUMULACIJSKO PEČ ELIND 3 d in fantovsko športno kolo prodam. Bojan Lebar, Naselje B. Kraigherja 5 (pri 3. osnovni šoli). M-2345
POHIŠTVO ZA SPALNICO prodam po polovični ceni. Dragica Merica, Lendavska 19 a, Murska Sobota. M-2346
VIDEOREKORDER IN BARVNI TELEVIZOR, nov, prodam. ☎ 25 077. M-2348
HRASTOVE PLOHE, 5 cm, prodam. ☎ 23 484. M-2349
VINSKE SODE (po 10 din) ugodno prodam. ☎ 74 554. M-13970
GLASBENI STOLP FISCHER, 2 × 70 W, dva kasetofona, star 7 mesecev, prodam za 10.000,00 din (vse z deklaracijo). ☎ 62 253 — popoldan. M-13972
ELEKTROMOTOR (trifazni), 4 KS, nov, z jermenico — prodam 20 % ceneje. Vida Šonaja, Babinci 18, Ljutomer, ☎ 82 819. M-12167
SEDEŽNO GARNITURO (trised, dvosed in fotelj), novo, ugodno prodam. ☎ 87 026. M-12171
AVTOMATSKI STROJ ZA OFSET TISK TIP GEHA, 2000 SR, in fotokopirni stroj Lumoprint prodam. ☎ (062) 717 100. M-12174
CO₂ VARILNI APARAT GORENJE VARSTROJ 140/160 D 21 prodam. ☎ 62 329. M-13973
HRASTOV LAMELNI PARKET, 16 m², nov, lepilo in lak, 20 % ceneje, prodam. Franc Časar, Petišovci, ☎ 36 530. M-13106
PRIKOLICO za avto prodam. Kapca 76. M-13105
PRIKOLICO ZA AVTO, novo, in plinske steklenice (kisik + acetilen), nove, še nerabljene, prodam. Filovci 48, ☎ 47 304. M-14851
ITISON, 5 × 3 in 2,70 × 2,90 prodam. ☎ 23 737 — zvečer. M-14853
DELE ZA AMI 8 prodam. ☎ 73 233. M-2229
KUHINJO, komplet, rabljeno, ugodno prodam. ☎ 22 657. M-2231
VRTNO LOPO prodam. ☎ 41 516. M-2235
BILJARD IN MINI KEGLJIŠČE prodam. Gostilna Zadravec, Brezovci, ☎ 45 294. M-2240
TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 6 kW, in motor, 5 kW, 50 % ceneje prodam. Satahovci 20 c. M-2241
NOVO JOPO (jakno), bizon, št. 46—48, temno rjave barve, prodam. ☎ 22 576, po 18. uri. M-2244

kupim

KOSILNICE IN SNOPOVEZALKE, italijanske, kupujem. Dodoš, Trakoščanska 8, Varaždin, ☎ (042) 510 74. MM-2

zaposlitve

Nujno potrebujemo 1700 sodelavcev. Devizni zaslužek. Pošljite življenjepis, naslovljeno kuverto in po pošti nakažite 35 din za tiskovno ponudbo. KOPP Z., Sjeverna zona bb, 51420 Buzet. M-2399

*** ■■■■

GOSPODINJE!
Če vam zamrzovalna skrinja toči vodo ali ledeni, pokličite
IZOLACIJSKI SERVIS
F. Hajdinjak,
Gornji Slaveči 6, Kuzma
(069) 78-271

Popravilo z garancijo na vašem domu.

ODVETNIK DANILO HARI obvešča cenjene stranke, da se je preselil v novo odvetniško pisarno v Kidričevo ulico 5 v Murski Soboti (smer od sodišča proti katoliški cerkvi).
Tudi v novih prostorih se priporoča.

OBVESTILO!

Obnova letnih ribolovnih dovolilnic za leto 1990 in vpisovanje novih članov bo 24., 25., 28. in 29. novembra 1990

Cene:		mladinci	300,00
člani	600,00	pionirji	200,00
pristop	400,00	žene članov	200,00

IO LD Ljutomer

EKSKLUZIVNO ZA NOVO LETO:
— vžigalniki s tiskom (10 do 12 din)
— kemični svinčniki
— etuiji za ključe
— novoletne dekoracije
— in vse druge storitve
ARANŽERSTVO
KOVAČIČ
Dobrava 12
p. Križevci pri Ljutomeru
tel.: 87 385

MGM
v celoti predelujemo podstrešja v sobe iz sipromal lesona.
Tel.: (069) 73 453

VSAK ČETRTEK **VESTNIK**

Razno

ŠIVILJO ali delavko z znanjem šivanja zaposlimo za določen čas. ☎ 22 326. M-3246
KVALIFICIRANO NATAKARICO IN KUHARICO zaposlim. Gostilna PRI ŠTAJERCU, August Prelog, Beltinci, Panonska 24. M-2265
POPOLDANSKO HONORARNO DELO — čiščenje stanovanj, lokalov, pisarn IŠČEM. Naslov v upravi lista. M-2275
KVALIFICIRANO ALI PRIUČENO CVETLIČARKO ZAPOSLIMO! SALON CVETJA CIPOT, Murska Sobota, ☎ 22 193, od 17. do 19. ure. M-MM

AKVIZITERJA za prodajo pletenin iščem. ☎ 74 595. M-13971
INŠTRUIRAM matematiko za osnovne šole. ☎ 62 226. M-2299
DELO V HIŠI!

Razno

REGISTRACIJO PODJETIJ (zasebnih) opravljamo hitro in poceni. Informacije po ☎ 23 622. M-2336
HIDROIZOLACIJO VLAŽNIH ZIDOV z vrtanjem in injiciranjem ali s strojnim rezanjem, izolacijo prostorov, ki jih zaliva voda, izolacijo ravnih streh in drenaže izvaja: Janez Hak, Dobrovnik 244, ☎ 79 166. M-2339

NARAVNO ZDRAVILIŠČE LENDAVA

Naravno zdravilišče Lendava — eno najmlajših slovenskih zdravilišč z veliko razvojno perspektivo — želi zaposliti

ZDRAVNIKA SPLOŠNE PRAKSE

ki ima: — končano medicinsko fakulteto,
— opravljen pripravniški staž,
— aktivno ali pasivno obvlada nemški jezik in ga zanima samostojno, kreativno delo v naši novi, moderno opremljeni terapiji.

Svoje znanje bo lahko izpopolnil na specialističnem študiju.
Če se vaše želje in interesi ujemajo z našimi potrebami in perspektivo, prosimo, da pošljete svoje prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v kadrovsko službo Naravnega zdravilišča Lendava, Partizanska 14, v 15 dneh od objave. O svoji odločitvi vas bomo pisno obvestili.

KOMPAS

● ZA NOVEMBRSKE PRAZNIČNE DNI
Kompasova srečanja — počitnice po domovini
Kompasov tenis — potovanja v tujino
Prazniční klubi — velika potovanja

● **PROGRAM NOVO LETO 91 — posebni program**
morje, celina, zdravilišča

● **ITALIJA — ugodno božično in novoletno nakupovanje v decembru**
— Rim—Neapelj 4 dni 1.930 din
— Firence—Siena 3 dni 1.700 din
— Rim 4 dni 1.790 din
— Rimini—San Marino 2 dni 880 din

● **PRAZNIČNI DNEVI NA DUNAJU v decembru**
— bogat program 3-dnevnega izleta z letalom iz Ljubljane 1.990 din

● **ZIMA 90/91 — bogat katalog s cenami**
● **OBROČNO ODPLAČEVANJE**
● **PREVOZI OB ODHODU IZ GORNJE RADGONE**
● **NOVO RENT-A-CAR HERTZ TUDI V G. Radgoni**
Informacije: Kompas Gornja Radgona 74 741, 74 265

POTUJTE Z NAMI!

VESTNIK — **VESTNIK — Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota**

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažic-Peček, Jani Dominko, Silva Eory, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec, Štefan Sobočan, Branko Žunec, Endre Gonter (tehnični urednik), Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).
Naslov uredništva in uprave:
Murska Sobota, Titova 29; Telefoni: Novinarji 21-383 in 21-064, odgovorni urednik 25-019, glavna urednica in direktorica, naročniški oddelek, računovodstvo in tajništvo 21-064 in 21-383; GPS (trženje) 22-403 in 21-063; dopisništva Gornja Radgona 74-597, Lendava 75-085 in Ljutomer 81-317, telefaks 22-419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.
Naročnina za trimesečje 1990 je 100,00 dinarjev, za delovne organizacije 200,00 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM letno.
Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005. Devizni račun pri A-banki Ljubljana 50100-620-00112-5049512. Tisk GZP Mariborski tisk, Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

NAROČILNICA

PODPISANI _____
iz _____
ulica _____, **številka** _____,
pošta _____ **se naročam na VESTNIK!**
Naročnino bom plačeval redno!
V _____, **dne** _____
Lastnoročni podpis
_____

Všeč je bila Gospodu njegova duša, zato ga je hitro vzel.

(MDR 4,14)

23. novembra se spominjamo prve obletnice smrti

Jožeta Šantaka

rojen: 2. 2. 1951
umrl: 23. 11. 1989

Združeni smo s teboj v molitvi.

Vsi tvoji

Že dve leti te zemlja krije,
v gomili tihi mirno spiš.
srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš.

V SPOMIN

20. novembra sta minili dve leti žalosti in bolečine, odkar nas je zapustil ljubi sin, brat, svak in ujec

Aleksander Hari

iz Križevec 61

Hvala vsem, ki se ga spominjate, prižigate sveče in prinašate rože na njegov prerani tihi dom.

Žalujoči: vsi, ki smo ga imeli radi

ZAHVALA

V 77. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, dedek, pradedek in tast

Anton Felkar

iz Serdice

Iskreno se zahvaljujemo vsem dobrim sosedom, sorodnikom in znancem, ki ste nam pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in šopke.
Hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem žalostink, govorniku KS in GD Serdica.
Vsem še enkrat hvala.

Vsi njegovi najdražji

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, atija, sina in brata

Štefana Gjereka

iz Martjanec

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli ustno in pisno sožalje, darovali cvetje in ga v tako velikem številu 3. novembra pospremili na njegovi zadnji poti.
Iskrena hvala g. župniku za lep pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, gasilcem, govornikom za ganljive besede ob odprtem grobu.
Posebna hvala delovni organizaciji Mura — tozd Ženski plašči, 416. brigadi za darovano cvetje in denarno pomoč.

Žalujoči: žena Marta, hčerka Sandra in vsi drugi, ki so ga imeli radi

---

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.
Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 66. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, dedek, brat, stric in svak

Štefan Fotivec

iz Dolnje Bistrice 18

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, darovali vence in cvetje, ga pospremili na njegovi zadnji poti in nam izrekli sožalje. Hvala tudi sodelavcem Platane za podarjeni venec.
Hvala g. kaplanu za lep pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke, govorniku Romanu za poslovilne besede ob odprtem grobu.
Zahvalo izrekamo tudi zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu za ves trud in pomoč med njegovim zdravljenjem.
Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujoči: žena Olga, sin Štefan z ženo Marijo in vnukinja Bojanca

---

Roža na grobu tvojem cveti,
grenka jo solza rosi.

V SPOMIN

14. novembra minevata dve žalostni leti, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče in brat

Anton Vrečič

iz Mačkovec

Hvala vsem, ki se ga spominjate s cvetjem in prižgano svečko.

Žalujoči: žena Marija, sin Jože in drugo sorodstvo

Kako pozabiti to gomilo,
kjer srce tvoje spi,
ki nam je vdano bilo,
ki je hrepenelo in nas ljubilo
do zadnjega dne.

ZAHVALA

Ko je zapihal jesenski vetrič, nas je v 82. letu starosti zapustil dragi oče, stari oče in sorodnik

Ludvik Kuplen

iz Prosečke vasi 2

Tiho zlato listje šelesti in nemo šepeta,
da tebe, dragi oče, več med nami ni.
Hotel si živeti, boril do zadnjega si se,
a Bog hotel je drugače, tebe hotel je za se.
Bolečin zdaj več ne čutiš,
umiril tvoj duh se je,
a v nas bol neizmerna in praznina,
nema za vedno ostala je.

Hvala vsem sorodnikom, sosedom, duhovniku in pevcem za odpete žalostinke. Hvala tudi patronažni sestri Miri za obiske.

Z žalostjo v srcu vsi, ki smo ga imeli radi

ZAHVALA

V 66. letu nas je po dolgi in hudi bolezni zapustila naša draga mama, babica, teta, tašča in svakinja

Elizabeta Polak

roj. Vrečič
iz Murske Sobote

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli ustno ali pisno sožalje, darovali vence, cvetje in v druge namene ter jo pospremili na njeni zadnji poti.
Iskrena hvala zdravstvenemu osebju internega oddelka, posebno dr. Alojzu Horvatu, g. župniku za cerkveni obred, pevcem za odpete žalostinke ter predstavnikom KS Park za ganljive besede slovesa.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujoči: vsi njeni, ki smo jo imeli radi

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.
Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
svečo mi prižgite
in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 62. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat, stric, svak in boter

Koloman Bagari

iz Vidonec 118

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga obiskovali in spodbujali med njegovo boleznijo, nam v težkih trenutkih stali ob strani, darovali vence, cvetje in za sv. maše, nam izrekli ustno ali pisno sožalje ter ga v tako lepem številu pospremili na njegovi zadnji poti.
Posebna hvala zdravniškemu osebju internega oddelka Bolnice Rakičan, g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete pesmi, govorniku IUD za ganljive besede ob odprtem grobu.
Hvala kolektivom SGP Pomurje, gostinskega podjetja Zvezda in Hmezada Markovci pri Ptuju.
Posebno iskrena hvala dobrim sosedom in Marjanu za pomoč.

Vidonci, 9. 11. 1990

Žalujoči: žena Zlatica, sin Martin z Marijo, hčerka Irena z možem Jožetom, vnuka Jasna in Damjan, sestri in brat ter drugo sorodstvo

---

V 76. letu je 11. novembra umrla naša mama, babica, tašča in sestra

Helena Šabjan

roj. Gutman
iz Bogojine 155

Iskrena hvala vsem, ki ste jo med dolgoletno boleznijo obiskovali, ji lajšali gorje, in vsem ki ste jo pospremili k večnemu počitku, njen grob obložili s cvetjem in darovali denar za dobre namene.

Hvala župniku g. Stanku Zveru za pogrebni obred in bogojinskim pevcem za odpete žalostinke.

Prisrčna hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje ali kakorkoli pomagali. Posebna hvala družini sestrične Helene Lovrenčec za nesebično pomoč in oporo.

Žalujoči družini Jožeta in Gustija Šabjana

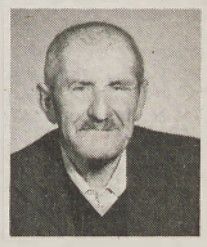

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je za vedno zapustil mož, oče, dedek, pradedek in brat

Ludvik Tamaško

s Hodoša

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje, za cerkev in ustno izrekli sožalje.

Hvala g. duhovniku Kerčmarju, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS za besede slovesa in GD Hodoš.

Žalujoči: žena Julijana, sin in hčerka z družinama, brat z družino in drugi sorodniki

---

Že leto dni te zemlja krije,
v gomili tihi mirno spiš.
srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš.
Četudi v grobu zdaj počivaš,
med nami živ si, kot si bil,
saj vso ljubezen in dobroto
si za nas izlil!

V SPOMIN

18. novembra je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustil naš dragi oče, tast in dedek

Štefan Krauthaker

iz Bratonec

Hvala vsem, ki se ga še spominjate in se ustavljate ob njegovem grobu.

Žalujoči vsi, ki smo ga imeli radi

V naših srcih vedno še živiš,
zdaj pot nas vodi tja,
kjer sredi tišine sladko spiš,
tam zopet skupaj smo,
v nemi bolečini,
a z nami so prelepi in
bridki le spomini . . .

V SPOMIN

24. novembra 1990 minevata dve leti, odkar nas je v dvanajstem letu starosti zapustila naša ljubljena hčerkica, sestrica in vnukinja

Alenka Balažic

z Melinec

Čas beži, bolečina v naših srcih pa ostaja. Še vedno živita tvoj glas in nasmeh, kot smo ga bili navajeni, in težka je resnica, da te nikoli več ne bo med nami.
Vsem, ki se radi spominjate naše ljube Alenkice, ji polagajte cvetje in prižigate svečke — prisrčna zahvala!

Vsi, ki smo te imeli neizmerno radi in te bomo večno pogrešali

Grenka je resnica, da te nikoli več ne bomo ne videli, ne slišali, niti čutili stiska tvojih pridnih rok; žalostno in boleče je ob tvojem grobu.

V SPOMIN

21. novembra pred dvema letoma je bila tiha jesenska noč, ko smo onemeli ob kruti resnici, da smo te za vedno izgubili, dragi mož, oče in stari oče

Mihael Ritlop

iz Turnišča

V naših srcih boš ostal za vedno. Hvala vsem, ki se z lepo mislijo spominjate njegovih dobrih del, mu prinašate cvetje in prižigate sveče. Prisrčna hvala vsem!

Vsi tvoji najdražji

Minilo žalostno je leto, zapustil dom in svoje drage si, na tvojem grobu roža le cveti, ki grenka solza jo rosi.

V SPOMIN

21. novembra mineva žalostno leto, odkar nas je zapustil naš dragi mož, in oče

Janez Munda

iz Gornje Bistrice

Nesrečne smo, ker smo te izgubile, a ponosne, ker smo te imele. Hvala ti! S cvetjem in plamenčki sveč pa ti želimo vračati tvojo ljubezen in dobroto.
Hvala vsem, ki se ustavite ob njegovem grobu, prižigate sveče, darujete za maše in cvetje.

Žalujoče žena Anica, hčerki Suzana in Lidija

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, tasta, brata in strica

Ivana Koštrice

z Melinec

se zahvaljujemo vsem, ki so mu bili v zadnjih dnevih ob strani, posebno osebju internega oddelka.

Hvala tudi gospodu kaplanu ter nečaku — duhovniku Stanku, govorniku Andreju, pevcem za odpete žalostinke, vsem darovalcem cvetja ter vsem, ki so darovali v druge namene.

Hvala tudi vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena ter sinovi in hčerke z družinami

O vsi, ki srečal sem vas kdaj na cesti življenja, rad bi vam poslal pozdrav, še vedno ste popotniki mi zvesti, ko vsaj za hip bi z vami spet postal, vam segel v roko, rekel vam besedo in z vaših ust odmev poslušal.

ZAHVALA

V 58. letu starosti nas je po hudi bolezni za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedi in brat

Izidor Maučec

iz Bogojine

Z bolečino v srcih se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, ki ste ga požrtvovalno obiskovali, ga tolažili, sočustvovali z njim v dneh hude bolezni.

Posebna hvala vsem, ki ste ga spremljali na zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, denar za svete maše, nam pa izrekli sožalje. Zahvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem in govornikoma za ganljive besede slovesa. Iskrena zahvala sodelavkam iz Moravskih Toplic, sodelavcem in kolektivu Panonije iz Murske Sobote, sodelavcem Sadjarstva iz Puconec.
Hvala tudi sodelavcem in kolektivu iz Mure iz Murske Sobote.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Bogojina, 16. avgust 1990

Žalujoči: žena Ivanka, sinova Janez in Tonček, hčerka Ivanka z družino ter brat Ludvik z družino

---

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedka

Zvonimirja Grdiča

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili k zadnjemu počitku, mu darovali vence in cvetje, nam pa ustno ali pisno izrekli sožalje.
Iskrena hvala govornikoma Palu Časarju in Deziderju Žilavcu ter godbi na pihala.
Posebna hvala g. duhovniku in pevcem iz Petišovec za odpete žalostinke.

Petišovci, 6. 11. 1990

Žalujoči: vsi njegovi

Nihče več ne odhaja, nihče več ne prihaja s smehljajem v očeh, le srce in duša ve, kako boli, boli ko več te ni.

Žalosten in boleč je

SPOMIN

na 14. november 1989, ko je nepričakovano za vedno zaspal naš dragi mož, oče in dedek

Štefan Martinec

V našem domu je praznina, a v naših srcih bolečina. Pogrešamo te mi, naš dom in vsi.
Hvala vsem, ki se ga spominjate, obiskujete njegov grob, prinašate rože in prižigate sveče.

Žalujoča družina

Kje si ljuba mama, kje je mili tvoj obraz, kje je roka tvoja, ki skrbela je za nas.

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je za vedno zapustila draga mama, sestra, stara mama in tašča

Marija Roposa

iz Brezovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, sočustvovali z nami, darovali vence, cvetje ter drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti. Še posebna hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornici KS za poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: hčerka Marija z možem Jožetom, vnukinja Doris iz Avstrije, sin Karel, hčerka Vlasta z možem Štefanom, mala vnuka Boštjan in Ksenija, svaterja Ema in Robi iz Šalamenec

---

Ne jočite ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite. Pomnite, kako trpel sem, in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

Po težki bolezni je v 80. letu življenja omagal naš dragi mož in brat, skrbni oče, ljubeči dedek in pradedek

Franc Jerebic

iz Bratonec

Zahvaljujemo se vsem sosedom, prijateljem in sorodnikom, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in nam pomagali, pospremili pokojnika na zadnji poti, darovali za cvetje, maše in druge dobre namene in nam izrekli sožalje.
Posebno zahvalo smo dolžni zdravnikom in strežnemu osebju kirurškega in pljučnega oddelka bolnišnice v Murski Soboti, zlasti dr. Vladu Perkiču.
Iskrena hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS za poslovilne besede ob grobu pokojnika.
Posebej se zahvaljujemo tudi delavcem DO Potrošnik, Ravenka Beltinci in Jedilnica, Mura — tozd Moška oblačila (214. in 222. brigadi) ter MI — Razsekovalnica, ki so skupno z nami pospremili pokojnika na zadnji poti.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

Tam, kjer si ti, ni sonca, ne luči, le tvoj nasmeh v srcih še živi — in nihče ne ve, kako zelo, zelo boli, ko zavemo se, da več te ni.

V SPOMIN

23. novembra mineva leto bridke žalosti, odkar nas je nnogo prezgodaj za vedno zapustila naša draga žena, mama, hčerka, sestra in snaha

Verica Mekiš

roj. Mekiš
iz Rogašovec

Vsem, ki se z lepo mislijo ustavite ob njenem grobu, ji prinašate cvetje in prižigate sveče — iskrena hvala.

Žalujoči: vsi, ki smo te imeli radi

Kako pozabiti to gomilo, kjer srce tvoje spi, ki nam je dano bilo, ki je hrepenelo in nas ljubilo do zadnjega dne.

V SPOMIN

29. novembra mineva 20 žalostnih let, odkar ni več med nami našega dragega moža, očeta in starega očeta.

Janeza Gorčana

iz Polane 28

Spomin na vsa prehojena pota lajša našo bolečino, manjka pa nam njegova dobrota in ljubezen, zato praznina za njim ostaja.

Hvala vsem, ki se ga z nami spominjate.

Žalujoči: žena Helena in hčerka Gizela z družino

Oh, kako boli, ko ljubo mamo izgubiš. Ostali so sledovi tvojih rok, katere cenil bo še pozni rod Vso ljubezen si nam dala, za vse, prav vse, še enkrat — hvala.

ZAHVALA

V 90. letu nas je zapustila naša draga mama, stara mama, prababica in sestra

Antonija Balaško

roj. Vukan
iz Rakičana

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem in vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekali sožalje in kakorkoli pomagali ter jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence ter šopke in za svete maše.
Posebna hvala dr. Kousu za dolgoletno zdravljenje ter osebju kirurškega oddelka bolnišnice v Rakičanu. Še posebna hvala g. župniku Režonji za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku g. Kuzmiču za poslovilne besede ter gasilcem za pomoč.
Zahvaljujemo se delovnemu kolektivu Agrotehnike Grude Ljubljana, delavcem OŠ E. Kardelja, upravi OVIZ in sodelavcem SGP Pomurje iz Murske Sobote.
Vsem za vse — še enkrat hvala!

Žalujoči: vsi njeni

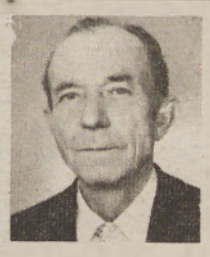

Bolečina da se skriti, pa tudi solze ni težko zatajiti, le dragega moža, očeta, dedija in brata nam ne more nihče več vrniti.

ZAHVALA

V 72. letu starosti je prenehalo biti dobro srce dragemu možu, očetu, dedku, tastu in bratu

Francu Kranjcu

iz Večeslavec

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem dobrim sosedom, sorodnikom, botrini, znancem in prijateljem, ki so nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, in ga v tako velikem številu pospremili k zadnjemu počitku ter darovali vence in šopke, nam pa izrekli sožalje.

Posebna zahvala je namenjena celotnemu zdravniškemu in medicinskemu osebju kirurške bolnišnice v Rakičanu, ki so mu v zadnjih dneh življenja lajšali bolečine. Hvala tudi g. župnikoma za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in vsem, ki ste darovali za svete maše, ter Agici za ganljive besede slovesa.

Zahvaljujemo se tudi delovnemu kolektivu Mure, tozd Lahka oblačila, sodelavkam iz 122. brigade in Hermanovim sodelavcem.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

BOŽIČNO NOVOLETNI MARATON RADIA

od 24. 12. 90 do 2. 1. 91 MURSKA SOBOTA

Socialisti niso za prazne obljube

Člani soboške Socialistične stranke in delegatskega kluba podpirajo realen občinski samoprispevek. — Izraz vseljudske solidarnosti.

Odzivnost ljudi na predlog, da bi v soboški občini še naprej — to je že četrtič zapored — s samoprispevkom zbirali denar za sofinanciranje obnove številnih lokalnih cest, šolskih objektov ter Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti, je v zdajšnjih zaostrenih gospodarskih razmerah nedvomno velikega pomena. Vsekakor pa bo nevzdržne razmere na omenjenih področjih možno rešiti le z novim samoprispevkom kot obliko vseljudske solidarnosti, pri čemer je treba računati tudi na republiške vire. Pri tem pa je treba natančneje opredeliti vrstni red gradenj, da bi čimveč krajev čimprej dobilo asfaltno povezavo in primerne učilnice.

To so med drugim poudarili na razširjeni seji delegatskega kluba in članov Socialistične stranke v Murski Soboti, ko so obravnavali gradiva za razpis občinskega samoprispevka. V daljši razpravi so načelno podprli samoprispevek, ki bi omogočil reševanje odprtih vprašanj na mnogih področjih družbenega življenja. Od občinskega izvršnega sveta pričakujejo zagotovilo, da bo v naslednjih petih letih možno uresničiti zapisane naložbe, ki so zajete tudi v dolgoročnem načrtu razvoja soboške občine. Ljudem pa je treba predočiti tudi srednjeročni program, iz katerega bo razvidno, kaj je bilo doslej narejeno. Ljudje so namreč naveličani raznih praznih obljub, so opozorili v razpravi. Soboški socialisti pa ne odstopajo od urejenosti magistralne ceste, zato bodo spomladi nadaljevali z aktivnostmi, da bi mednarodno posojilo porabili za ureditev te pomembne cestne povezave.

Hkrati so se dogovorili, da bodo o osnutku nove slovenske ustave pripravili širšo razpravo 23. novembra v Murski Soboti kjer pričakujejo udeležbo predsednika Socialistične stranke Slovenije Viktorja Žaklja in članov republiške ustavne komisije. Ustanovili pa bodo tudi območno organizacijo Socialistične stranke s 15-članskim občinskim odborom in ožjim vodstvom.

Milan Jerše

PRIZNANJE V RADENCE

Kongresna dvorana hotela Radin je bila pretesna za vse povabljene, ki so si želeli ogledati sklepno prireditev ocenjevanja najbolj urejenih turističnih krajev v Sloveniji. Ta laskavi naziv je že četrtič pripadel zdraviliškemu kraju Radenci, zato je komisija za varovanje okolja Turistične zveze Slovenije slovesnost organizirala kar v tem kraju.

Že nekaj dni prej je bilo v Radencih čutiti, da se na nekaj pripravljajo. Skupine občanov in zaposlenih v Naravnem zdravilišču so čistile zelenice in obcestne jarke, delavci Vrtnarije zasajali rože in okrasno grmičevje, čistilke še bolj vneto čistile kot običajno. Uporabiti moramo besede Elice Šandor, gospodinje hotela Radin: »Škoda, da v Radencih ni vsak dan festivala cvetja ali podeljevanja priznanj. Potem bi bili Radenci vedno cvetoči in čisti, ljudje pa prijazni.«

V kulturnem programu (v petek, 17. novembra) so sodelovali učenci radenske osnovne šole, Kociprova banda in folkloristi iz Beltinec, humorist Dodo, lončar Bojnec ter godba na pihala iz Velenja. Slavnostni govornik je bil Marjan Rožič, predsednik Turistične zveze Slovenije, izmed dvesto prijavljenih pa so se v ožji izbor uvrstili tudi trije pomurski kraji. V posebni skupini so si Radenci tudi letos priborili prvo mesto (4,82 točke), sledijo Rogaška Slatina (4,78), Postojna (4,77), Bled (4,67) in Portorož (4,52 točke). V skupini turističnih krajev je 7 krajev: Šmarješke Toplice, Bovec, Ptuj, Nova Gorica, Laško, Kranjska Gora, Murska Sobota in Kanal.

V skupini izletniških in tranzitnih krajev je na prvem mestu kraj Braslovče, nato Lokve, Mojstrana, Veržej, Slovenj Gradec in Kobarid. V zadnji skupini manjših turističnih krajev ni nobenega pomurskega, čeprav bi se lahko marsikateri uvrstil med najboljše (z malo truda in dobre volje — kot povsod drugod). V tej skupini si sledijo Osilnica, Mengeš, Svečina, Domžale, Ribno, Polzela, Šentrupert, Semič in Straža.

Turistično društvo Radenci in Rade Bakračević sta na petkovi slovesnosti prejela tudi priznanje uredništva Radenskega vestnika, ki za najboljše dosežke v turizmu podeljuje radensko vrtnico. Priznanje, ki ga je društvo prejelo za najlepše urejen kraj v Sloveniji, je predsednik predal občanu Jožetu Tivadarju, upokojencu, ki vsako jutro pobriše vse klopi v zdraviliškem kraju.

S tem je želel pokazati, da so prav vsi Radenčani pomagali dobiti to pomembno priznanje.

Bernarda B. Peček
Foto: Nataša Juhnov

Marjan Rožič, predsednik Turistične zveze Slovenije, je predal priznanje za najlepše urejeni kraj v Sloveniji predsedniku radenskega turističnega društva, Radetu Bakračeviču.

Območni sindikat se rojeva

Iniciativni odbor opredelil najpomembnejše naloge — Sedež v Murski Soboti — Teritorialno načelo delovanja s 1. 1. 1991

Na prvi seji iniciativnega odbora za organiziranje območnega sindikata za Pomurje, ki ga je v Murski Soboti sklicala Zveza svobodnih sindikatov, so ustanovili 22-članski odbor in za predsednika izvolili Janeza Kovača. Ustanovitev iniciativnega odbora, v katerem so predsedniki regijskih odborov dejavnosti, predsedniki, sekretarji in strokovno-politični delavci občinskih svetov ter predsedniki občinskih odborov dejavnosti vzgoje in izobraževanja, lesarske in energetske dejavnosti, je bila nujna zaradi poenotenja številnih organizacijskih zadev. V prvi vrsti gre za usklajevanje interesov članstva, opravljanje nalog iz skupno dogovorjenega programa, dejanje pravne pomoči, omogočanje vzajemnosti in solidarnosti, zagotavljanje ugodnosti s sindikalno člansko izkaznico ipd.

V Zvezi svobodnih sindikatov Pomurja bo območna organizacija delovala po teritorialnem načelu, s čimer bo nadomestila zdajšnje občinske in medobčinski svet. Območna organizacija sindikata, ki bi imela sedež v Murski Soboti, sindikalne pisarne pa bi bile v Lendavi, Ljutomeru in Gornji Radgoni, bi začela delovati s 1. januarjem 1991. Da bi pospešili aktivnosti na tem področju, so imenovali tudi 9-člansko delovno-strokovno skupino, ki bo pripravila vse potrebne akte za nemoteno delovanje območnega sindikata. Dogovorili so se, da bodo do 25. novembra obravnavali teze statuta za javno razpravo v sindikatih dejavnosti, o osnutku delovnega gradiva pa bodo do začetka decembra spregovorili tudi v osnovnih organizacijah Zveze svobodnih sindikatov v Pomurju. Okrog 28.500 članov, kolikor tačas šteje ta sindikat, pričakuje v prihodnje njegovo večjo učinkovitost pri reševanju odprtih delavskih vprašanj

M. Jerše

Mirko Rajnar razstavlja v banki

Razstavišče Ljubljanske banke v Murski Soboti je dalo začasno zavetišče slikam mlajšega domačega likovnega ustvarjalca, Mirka Rajnarja.

O njegovih slikah je na začetku razstave govoril literat Milan Vincetič in med drugim povedal:

Brez dvoma je potovanje v človeško intimo, a če hočete podzavest, velika pustolovščina, polna tveganja, pa tudi neizrekljivega užitka. Tveganja zato, ker se vedno znova znajdemo na še neki neosvojeni deželi, ki prav s svojo neodkritostjo razburka željo po blođenju z užitkom nepotešenega raziskovalca. In prav take so slike akademskega slikarja Mirka Rajnarja, ki ne skušajo zgolj ilustrirati te avanture, temveč jo premakniti v vsakega gledalca posebej in ga osvojiti prav v njegovem lastnem zalomu zavednega in podzavednega . . .

— m

Avtor slik Mirko Rajnar in Milan Vincetič.

Strankarski veljaki v Pomurju

Jutri ob 17. bo v hotelu Jeruzalem v Ljutomeru pogovor z Emilom Milanom Pintarjem, predsednikom vlade v senci, in Sonjo Lokar, podpredsednico Stranke demokratične prenove Slovenije. V razpravi, ki jo organizira ljutomerska Stranka demokratične prenove, bodo skušali osvetliti odnos vlade v senci do gospodarskih vprašanj in pospeševanja hitrejšega razvoja manj razvitih območij v republiki in občini, pri čemer bodo predstavili tudi nov referendumski program v ljutomerski občini. Govor bo tudi o aktualnih vidikih nove slovenske ustave, še posebno o položaju občine in krajevne skupnosti.

S podobnimi vprašanji se bodo v petek ob 18.00 ukvarjali tudi na javni tribuni v gasilskem domu v Murski Soboti, organizira jo tukajšnja Socialistična stranka. Sodelovala bosta predsednik Socialistične stranke Slovenije Viktor Žakelj in članica republiške ustavne komisije Darja Lavtižar-Bebler. Spregovorili bodo zlasti o osnutku nove slovenske ustave in plebiscitu, saj je znano, da je bila ravno Socialistična stranka njegov prvi predlagatelj. Ob 17.00 pa bo ustanovni zbor občinskega odbora Socialistične stranke Murska Sobota.

M. J.

Referendum na Tišini in Murskih Črncih

Krajani Tišine in Murskih Črnec so na zadnjih zborih občanov ugotovili, da so v celoti uresničili naloge iz referendumskega programa, hkrati pa so se odločili, da bodo razpisali referendum za uvedbo novega samoprispevka. O tem se bodo krajani Tišine in Murskih Črnec odločali v nedeljo, 25. novembra 1990, od 7. do 19. ure v svojih vaško-gasilskih domovih. S samoprispevkom bodo v naslednjih petih letih predvidoma zbrali 1,450.000 dinarjev, plačevali pa bodo 2 odstotka od osebnih dohodkov zaposleni doma in v tujini ter obrtniki od davčne osnove, 4 odstotke od katastrskega dohodka in 1 odstotek od pokojnin. Sredstva samoprispevka pa bodo namenili v naselju Tišina za ureditev parkirnega prostora pri pokopališču, asfaltiranje vaških ulic, obnovo vodovodnega zajetja, regulacijo potoka Mokoš in drugo komunalno dejavnost. V Murskih Črncih pa načrtujejo, da bodo sredstva samoprispevka uporabili za asfaltiranje vaških ulic, dograditev vaško-gasilskega doma, regulacijo potoka Mokoš, gradnjo mostov, ureditev avtobusnih postajališč, zelenic in nasadov ter druga komunalna dela. Pričakujejo, da bo referendum uspel in da bodo lahko v obeh krajih uresničili želje in potrebe krajanov.

F. Maučec

Zapoznela izterjava

Nekateri naši naročniki iz prejšnjih let so te dni dobili račune za naročnino. Prosimo, naj se ne jezijo, kajti napaka je nastala pri prenosu podatkov na lastno računalniško tehnologijo, ki jo prav te dni uvajamo v naročniškem oddelku Vestnika. Računov seveda ni treba plačati, lahko pa to z malo razumevanja vzamete kot povabilo k ponovnemu včlanjenju v veliko družino naročnikov Vestnika.

Med tem časom smo napako odpravili, vsem, ki smo jih po nepotrebnem vznemirili pa še enkrat — oprostite!

ISKRA SERVIS SPOROČA!

Cenjene stranke obveščamo, da smo v novih prostorih v

Cankarjevi 14 v Murski Soboti poleg servisiranja:
— televizijskih in radijskih sprejemnikov,
— električnega ročnega orodja,
— in gospodinjskih aparatov
začeli servisirati **tudi Iskrine telefonske aparate** in začeli zamenjavati po sistemu **STARO ZA NOVO** telefonske aparate in električno ročno orodje.

Vse informacije dobite po telefonu št. (069) 21 250 ali v naši sprejemnici, ki je odprta vsak dan od 6.30 do 14.30, ob ponedeljkih od 6.30 do 16.30.

ZASADITE DREVO ZAUPANJA

Zagotavljamo kakovostno servisno storitev!

ZAIGRAJMO IN ZAPOJMO PO DOMAČE

Zares ni bil mačji kašelj (na kupu 21 različnih izvajalcev, pevcev in ansamblov narodnozabavne in zabavne glasbe, humoristov ter Miša Molk).

Tisti, ki ste zamudili to enkratno priložnost, naj vas potolažimo; zagotovo bo še kdaj kaj tako enkratnega, tistim pa, ki ne veste, zakaj je nekaterim še vedno žal, ker se niso podvizali in pravočasno kupili vstopnic, naj povemo, da bi bili lahko tudi vi med 2500-glavo množico in uživali.

Peli so: Fantje treh dolin, Marela, Prerod, Štirje kovači, Niko Zajc, Štajerskih sedem, Karli Gradišnik, Coco, Zoran Cilenšek, Zlatko Dobrič, Don Juan, Alfi Nipič, Magnet, Helena Blagne, Nace Junkar in Andrej Šifrer.

S humorjem so nas zabavali: Vinko Šimek, Franc Košir in Moped šou.

Prireditev sta vodila Miša Molk in Geza Farkaš, ki je bil tudi glavni organizator te radijske prireditve.

Tako po domače je zazvenela narodnozabavna pesem v folklornih oblekah. Sicer pa je bila to prireditev, na kateri so nastopili Korošci, Dolenjci, Gorenjci, Štajerci, Prekmurci . . .

Na prireditvi so zbirali prostovoljne prispevke za poplavljence. Rdeči križ Murska Sobota, ki je vodil zbiranje, je nabral za 5.200 dinarjev pomoči prizadetim družinam.

Voditelja in delilca sreče Miša Molk in Geza Farkaš dajeta nagrado — petdnevno potovanje v Španijo Janku Vršiču iz Ljutomera, ki jo je podelil Slovenijatours. Nagrado petdnevno potovanje v Francijo, ki jo je podelil Kompas, pa je dobila Darinka Solar iz Murske Sobote.

S. B.
foto: JUHNOV

Predavanje za zdravo življenje

Z zdravo prehrano v zdravo življenje, to je tema predavanja dr. Darinke Jelen, ki ga organizira center Življenje in zdravje s sedežem v Zagrebu. Predavateljica bo prvi del predstavila v M. Soboti v petek ob 18.30 v Kerševanovi vili v Mladinski 38 (parkirišče s Trstenjakove), drugi del predavanj bo v soboto ob 18. uri. Takrat bodo vsi slušatelji tudi lahko poskusili predvsem vegetarianske jedi. Zainteresiranim bo razložila tudi recepte ter povedala to in ono o čokoladi in sladkorju. Vstopnine ne bo.

mh

GORNJA RADGONA IMA AKCIJO

Rdeči križ Gornja Radgona organizira v sredo, četrtek in petek (21., 22., in 23. novembra) zbiralno akcijo pomoči za prizadete v poplavah. Aktivisti Rdečega križa, ki imajo pooblastila, bodo zbirali denar, ozimnico in druge poljske pridelke, tudi gradbeni material in še kaj. Tistim, ki bodo prispevali kmetijske pridelke in povrtnino in nimajo vreč, bodo te dobili. V veliki akciji sodelujejo poleg aktivistov humanitarne organizacije tudi člani civilne zaščite in ljudske obrambe, vse krajevne skupnosti in šole. Glavno zbiralno mesto bo na sejmišču v Gornji Radgoni, imeli pa jih bodo tudi po krajevnih skupnostih.

mh